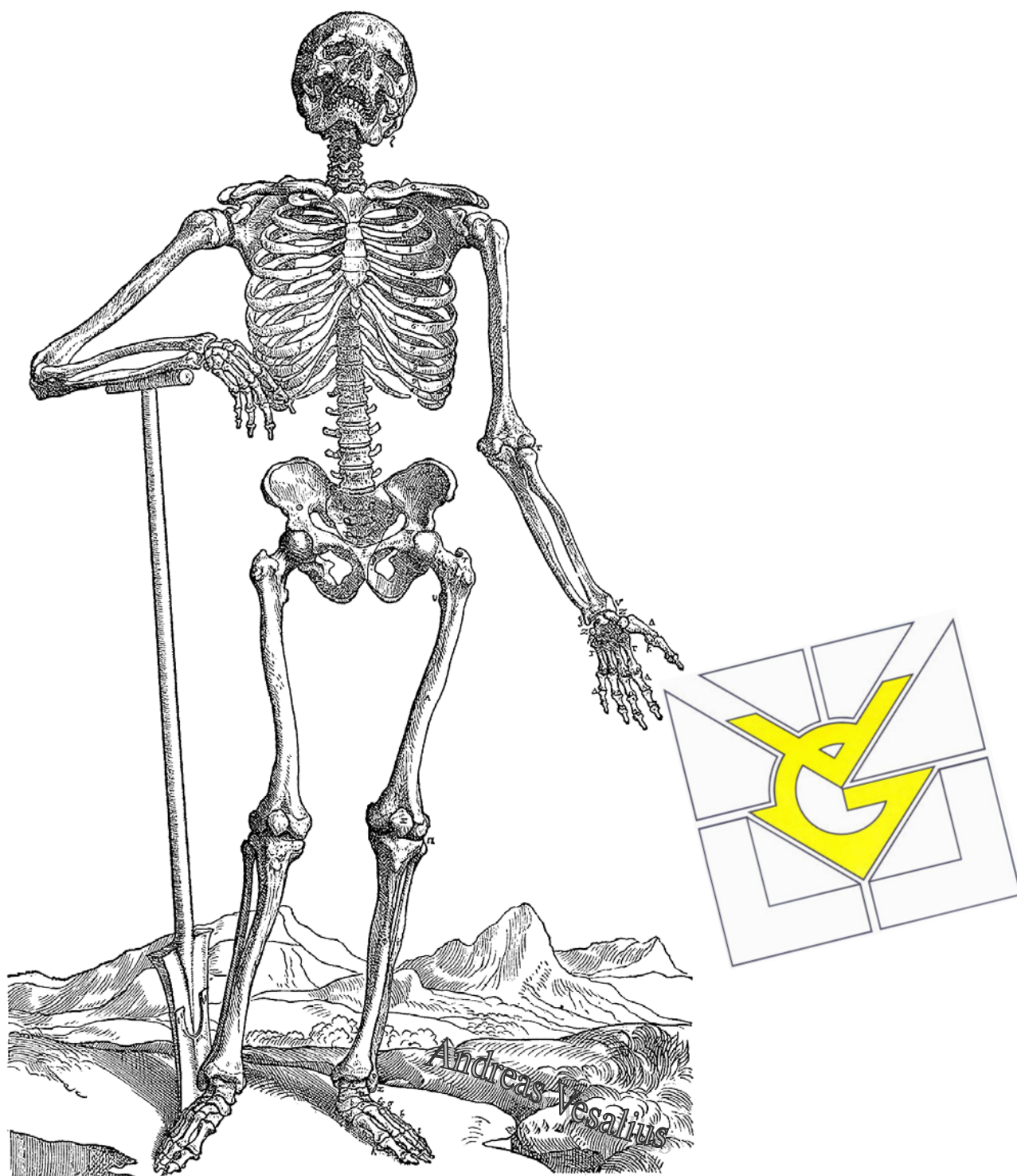

PERIODIEK

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN HET VLAAMS GENEESKUNDIGENVERBOND

Inhoud

VOORWOORD: J. Dockx	3
GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE	4
▪ DE LEUVENSE INBRENG BIJ DE ONTWIKKELING VAN DE ANDROLOGIE ALS (SUB)DISCIPLINE: O. Steeno	4
BALANS: E. Ponette	6
FORUM	10
▪ CONTINGENTERING AANTAL ARTSEN VANUIT EEN VLAAMS PERSPECTIEF: A. Baert	10
▪ DE TOEKOMST VAN VLAANDEREN IN BRUSSEL: J. Rampelberg	11
▪ REACTIE OP "VLAANDEREN BLIJFT DUURSTE REGIO VOOR GEZONDHEIDSZORG": W. Amery	14
▪ DE VIA APPIA, ... OF WAAR LIGT DIE NIEUWE WEG VOOR HET FEDERALE BELGIË?: H. Verbrugge	15
▪ ACTUALISERING VAN DE GELDTRANSFERS UIT VLAANDEREN: E. Ponette	16
KORTE BERICHTEN	18
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	24
VGv-MEDEDELINGEN	24
▪ Nieuwjaarsconcert AKO 2012	24
OVV-MEDEDELINGEN	25
▪ Brief AK-VSZ naar onderhandelende partijen over regeringsvorming (16.09.11)	25
▪ Persbericht OVV "Communautair akkoord schadelijk voor Vlaanderen" (21.10.11)	25
VGv-CULTUUR	27
▪ TENTOONSTELLINGEN : J. Dockx	27
▪ VGv BEZOCHT: J. Dockx	30
▪ VGv BEZOEKT: J. Dockx	30
▪ FETES MUSICALES EN TOURAINE: L. Schaeveerbeke	30
▪ PRADES te PARIJS... : L. Schaeveerbeke	31
▪ UIT DE DISCOTHEEK: E. Baert-Van den Eynde	31
▪ POËZIEHOEKJE: A. De Schepper	33
▪ BOEKBESPREKINGEN	34
PERSONALIA	43
▪ IN MEMORIAM PROFESSOR DOCTOR JOZEF JOOSSENS	43
▪ IN MEMORIAM DOKTER JEAN DE KEYSER	44
BRIEFWISSELING	45
HOMO LUDENS	47
▪ KRUISWOORDRAADSEL	47
▪ HEKELLIED	47
VVMV-Berichten: KATERN ingevoegd.	

RAAD VAN BESTUUR

Voorzitter: Dr. J. Dockx
 Ondervoorzitter: Dr. R. Vermeulen*
 Secretaris: Dr. B. Garmyn
 Penningmeester: Dr. G. Debruyne
 Cultuur: Dr. J. Dockx
 Leden: Prof. Dr. A. Baert, Prof. Dr. D. Brutsaert, Dr. F. Goes, Dr. L. Ide, Dr. P. H. Jongbloet, Prof. Dr. E. Ponette*, Dr. D. Van de Voorde, Dr. L. Van Ermen, Dr. J. Van Meirhaeghe*, Dr. H. Verbrugge

* oud-voorzitter

RAAD VOOR ADVIES

Prof. Dr. R. Casteels, K.U.Leuven
 Prof. Dr. L. Denis, directeur
 Oncologisch Centrum Antwerpen
 Prof. Dr. W. Dierick, UA
 Prof. Dr. A. Dupont, decaan geneeskunde en farmacie, VUB
 Dr. C. Geens, voorzitter
 Alumni geneeskunde K.U.Leuven
 Prof. Dr. J. Peers, K.U.Leuven
 Prof. Dr. P. Van Cauwenberge, rector UGent
 Prof. Dr. Ph. Vandekerckhove, gedelegeerd bestuurder Rode Kruis Vlaanderen
 Prof. Dr. G. Verdonk, UGent
 Dr. R. Verhaert, V.V.K.

Uitgave van het VGv

Redactieraad: Prof. Dr. A. Baert, Dr. J. Dockx, Dr. J. Gyselinck, Dr. P.H. Jongbloet, Dr. R. Lenaerts, Prof. Dr. E. Ponette, Dr. J. Van Meirhaeghe

Verantwoordelijke uitgever:

Dr. J. Van Meirhaeghe,
 Koolkerkesteenweg 76, 8340 Oostkerke

Hoofdredacteur: Prof. Dr. E. Ponette,
 Schoonzichtlaan 40, 3020 Winksele-Herent
 en Dr. P.H. Jongbloet

De gepubliceerde bijdragen verschijnen onder de verantwoordelijkheid van de auteurs

Drukkerij Jules De Winter,
 Kleine Markt 13, 2000 Antwerpen,
 Tel. 03/232.20.22, Fax. 03/225.15.84

UITGAVEN VGv

Autokenteken

- Decalco € 2.00,- + € 0.61,- Port
- Aluminium € 3.00,- + € 0.61,- Port
- Fiscaal dagboek € 25.00,- + € 1.83,- Port

Lidgeld V.G.V.

Gewoon lid	€ 55.00
Tot 5 jaar na diploma	€ 25.00
Arts zonder praktijk	€ 25.00
Steunend lid	€ 75.00
Artsenkoppel	€ 60.00
Artsenkoppel (tot 5 jaar na diploma of zonder praktijk)	€ 30.00
Abonnement "Periodiek" voor niet leden	€ 20.00

KBC nr. 407-3062251-47

Secretariaat V.G.V.: Ergo de Waellaan 3 - bus 14
 2100 Deurne - Antwerpen - Tel: 03/322.28.50 - Fax: 03/322.45.14
 e-post: info@vgv.be - webstek: www.vgv.be
 Het secretariaat is open alle werkdagen van 9 tot 13 uur

Casuïstiek 1. Onlangs vroeg ik mijn loonfiche op bij het archaïsche “Instituut voor Veteranen – Nationaal instituut voor Oorlogsinvaliden, Oud-strijders en Oorlogsslachtoffers”. Het eerste telefonisch onderhoud was kort waarbij mijn vraag niet eens kon geformuleerd worden. “Il n’y a pas de néerlandophones à ce moment. Voudriez-vous téléphoner après 10.30 h.?” Hernieuwde poging enkele dagen later: “Vous ne parlez pas un peu de français?” Mijn antwoord “Je préfère m’expliquer dans ma langue maternelle.” Nieuwe vraag “Vous êtes un vétéran?” “Non madame, je suis médecin.” “Ah bon, j’ai compris. Vous voulez parler à quelqu’un de notre comptabilité.” Ik werd doorverbonden en het was een ware verademing: deze dame spreekt perfect Nederlands. Ik maakte haar hierop attent en zij antwoordde eerlijk en opgewekt dat er maar tien van deze soort (bijna uitgestorven) zijn op een totale bezetting van 130 personeelsleden.

Voor Brussel hoofdstad werd in 1963 het taalgebruik door, en tweetaligheid van, gemeentelijke ambtenaren in de wet verankerd. Via talloze manoeuvres hebben Franstalige politici het hoofdstedelijk gewest omgebouwd tot een vrijwel eentalig gewest. Zo worden eentalige Franstalige ambtenaren bevorderd in niveau 1 ten koste van de loopbaan van honderden Vlaamse ambtenaren die hierdoor elke kans op een normale loopbaan verliezen. Dit alles gaat regelrecht in tegen de derde Vlaamse resolutie die stelt dat de band tussen de Brusselse Vlamingen en de Vlamingen in het Nederlandse taalgebied moet versterkt worden.

Casuïstiek 2. Onlangs bezocht ik in een rustoord een patiënte in de gesloten afdeling. Op vraag aan twee verpleegsters waar deze dame zich bevond antwoordde de ene “English, English”. Een Nederlandstalige verpleegster vertelde mij dat het hier gaat om Roemeense verpleegsters en dat ze er niets mee konden aanvangen. Zij raadde mij aan mijn beklag te formuleren bij de directie. Ik formuleerde mijn klacht in die zin dat het een schande is om dementerende bejaarden, die het taalverschil toch niet merken, te laten verzorgen en begeleiden door deze verpleegsters.

Ook het tekort aan spoedartsen in Brussel wordt ingevuld door buitenlanders in het kader van het vrije verkeer van personen en goederen in de Europese Unie. Deze artsen komen vooral uit Roemenië en worden via beurzen opgekocht door het agentschap Moving People, een bedrijf dat gespecialiseerd is in het rekruteren van (para)medisch personeel in het buitenland. Zo kwamen in 2009 184 Roemeense artsen naar België. Zij bezitten een basisdiploma en komen zich hier verder specialiseren. Ze worden

betaald als assistenten en vallen niet onder de Belgische contingentering. Het is dan ook onrechtvaardig dat, wanneer het aantal Belgische artsen gelimiteerd is, EU-artsen zich vrij mogen vestigen. Buitenlandse artsen moeten volgens een Europese richtlijn minstens één landstaal kennen, maar volgens minister Onkelinx mag dat niet worden gecontroleerd door een taalttest. Na een recent incident in het Fabiolaziekenhuis, waarbij de Roemeense spoedarts zeer gebrekkig Frans sprak, overweegt Onkelinx na vier jaar aandringen een taalttest als onderdeel van een bekwaamheidstest in te voeren. Een schande dat één Franstalige patiënte de minister in beweging zet versus de duizenden Vlamingen die verstoken blijven van zorg in eigen taal.

Iris, de koepel van de Brusselse openbare ziekenhuizen, is vorig jaar opnieuw veroordeeld voor het niet naleven van de taalwetgeving. Iris weigert namelijk te bewijzen dat zijn personeel tweetalig is. Openbare ziekenhuizen krijgen jaarlijks miljoenen euro’s aan publieke middelen in een gewest dat grondwettelijk tweetalig is. De Raad van Europa stelde in 2005 reeds de gebrekkige tweetaligheid vast in de Brusselse ziekenhuizen. Ook de Nationale Raad van de Orde van Geneesheren stelt dat communicatievaardigheid in de relatie arts-patiënt essentieel is. Ook de wet op de patiëntenrechten legt hierop de nadruk. Slechts drie ziekenhuizen (UZ Brussel, Europa Ziekenhuizen en Kliniek Sint-Jan) van de 13 hebben hun Nederlandstalige artsen bekend gemaakt. Een internetenquête, uitgevoerd door Dirk De Vroey en Ellen Scheys van de vakgroep huisartsgeneeskunde van de VUB, over de naleving van de patiëntenrechten toont ondermeer aan dat voor Vlaamse patiënten die wonen in Brussel en de Vlaamse Rand het recht op gezondheidszorg in eigen taal niet is gerealiseerd.

Op initiatief van het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid werd recent het Meldpunt Taalklachten opgericht voor Vlamingen die in een Brussels ziekenhuis niet in hun eigen taal terecht kunnen alsook voor taalklachten over MUG’s en andere ziekenwagens. Het Steunpunt Taalwetwijzer verzamelde in 2005 op twee weken tijd 169 klachten. Het voorstel is nu dat één centraal meldpunt het aanspreekpunt wordt, waarna de klacht overgemaakt wordt aan het Steunpunt die deze ten gronde onderzoekt en patiënten zal bijstaan met advies en begeleiding.

Jan Dockx, VGV-voorzitter

GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE

PROF. DR. OMER STEENO

Prof. Dr. Omer Steeno, Emeritus buitengewoon hoogleraar KU-Leuven, Gewezen kliniekhoofd endocrinologie-andrologie, UZ-Gasthuisberg Leuven.

- geboren in Haasrode, 24-09-1936
- Grieks-Latijnse Humaniora in het St. Pieterscollege te Leuven
- Artsdiploma aan de KUL (1961) en laureaat v.d. wedstrijd Reisbeurzen v.d. Staat
- Postdoctorale opleiding in Inwendige Geneeskunde, vooral endocrinologie en andrologie in Leuven, Amsterdam, Hamburg, Shrewsbury, Mass; USA
- Opeenvolgend: lector (1969), buitengewoon docent (1971), buitengewoon hoogleraar (1974) en kliniekhoofd (1988)
- Emeritaat (1998); daarna vooral actief op het gebied van de sociale en medische geschiedenis

DE LEUVENSE INBRENG BIJ DE ONTWIKKELING VAN DE ANDROLOGIE ALS (SUB)DISCIPLINE

De mannelijke vruchtbaarheid was een quasi onbekend gebied tot John MacLeod vóór WO II geïnteresseerd geraakte in de normale parameters van spermaonderzoek. Zijn onderzochte populatie van zogezegd 'normale' mannen bestond uit gevangenen. Later deed hij een zelfde onderzoek en bekam totaal andere gegevens. Hij weet deze verschillen niet aan beroeps- of milieu-invloeden, maar aan de veranderingen in gevangenispopulaties: van alcoholismokkelaars naar drugdealers. In 1951 vergeleek hij de spermatellingen tussen een groep van 1.000 mannen met bewezen vruchtbaarheid en een groep van 1.000 mannen uit onvruchtbare huwelijken.

In onze Westerse landen was het spermaonderzoek gedurende jaren nog taboe. In 1949 leverde Gerhard Hellinga een doorbraak met zijn proefschrift '*Het onderzoek bij stoornissen in de mannelijke vruchtbaarheid*'. Frank Comhaire zal zeker beamen dat dit werk een bijbel was voor beginnende andrologen. Van de naamgeving '*Andrologie*' was toen nog geen sprake. In 1954 verscheen het standaardwerk van Thaddeus Mann uit Cambridge '*The biochemistry of Semen*'. Daarna kwamen er op het vasteland proefschriften: Hans-Werner Vasterling in Göttingen met '*Praktische Spermatologie*' (1960); Carl Schirren in Hamburg met '*Fertilitätsstörungen des Mannes*' (1961); Molnar in Budapest met '*Allgemeine Spermatologie*' (1963).

In 1959 had Gerhard Hellinga samen met Rümke van het Antoni van Leeuwenhoek Ziekenhuis te Amsterdam een verklaring gevonden voor het fenomeen van de sperma-agglutinatie door autoantilichamen tegen spermatozoa. Dit was het begin van een multidisciplinaire aanpak van fertiliteitsproblemen en Hellinga richtte de '*Amsterdamse Werkgroep voor onderzoek naar stoornissen in de mannelijke vruchtbaarheid*' op met als tenoren: Hellinga als internist-endocrinoloog, Van Dam als anatomo-patholoog, Ultee als uroloog, Rümke als internist-immunoloog en Levie als seksuoloog. Hellinga liet Ultee vaso-epididymostomies verrichten, aanvankelijk zonder succes. Mohsenian uit Teheran was een kei in deze operaties en Hellinga nodigde hem naar Amsterdam uit voor drie operaties, die alle slaagden. Later in 1973 zal Mohsenian zijn bevindingen publiceren bij 1.500 gevallen van vaso-epididymostomies.

Hellinga was geobsedeerd door de '*tapering forms*' van spermatozoa, die werden aanzien als een stressfenomeen.

De Werkgroep nodigde John MacLeod van het Cornell Medical Center, New York uit om daarover een lezing te houden in Amsterdam. MacLeod, die bij lezingen gewoon was ondergebracht te worden in Hilton-hotels was niet te spreken – ondanks zijn zeer nederige afkomst – over de ontvangst in Amsterdam en daarna in Brussel, alwaar hij een lezing hield op uitnodiging van Prof. Jacques Ferin. Hij werd niet afgehaald aan de vlieghaven, noch aan het hotel; er was geen opwachting en hij diende zich op eigen kracht naar de vergaderplaats te begeven!

Hellinga had in Amsterdam een drukbezochte praktijk met veel buitenlandse patiënten op de Stadionweg en een ziekenfondssprekkuur in het Diaconessenziekenhuis op de Overtoom. Door zijn uitstekende contacten met Prof. G. Kloosterman, gynaecoloog kwam het in 1963 tot een interdisciplinair spreekuur voor fertiliteitsstoornissen in het Wilhelminaziekenhuis. Hellinga liet zijn spermamonters bij voorkeur afleveren in een jampotje bij Van Dam in het Binnengasthuis; dat kon hoogstens nog suikerresten bevatten! Protestantenvrouwen mochten masturberen, katholieke patiënten werden gevraagd een reflux-spermastaal af te leveren, opgevangen na ejaculatie '*vooraan in de schede*'. In die tijd kwam ook de lepel van Holt in zwang voor het uitlepelen van sperma uit de schede. Ongehuwde mannen dienden een pollutie op te schrapen tussen twee dekglasma's. Ik vermeld deze anekdotes om de tijdsgeest van toen voor te stellen (zie Fig.).

Als bursaal van het Belgisch-Nederlands Cultureel Akkoord en laureaat van de Reisbeurzenwedstrijd van de Belgische Regering, kreeg ik in 1963 een opleiding van 4 maanden bij Hellinga. Het klikte tussen ons!...Voor de praktijk van het spermaonderzoek ging ik naar het Binnengasthuis bij Dr. Van Dam, een vroegere dominee, alwaar ik vaststelde dat de labo-technici geen reële spermatellingen verrichtten, maar concentratieschattingen door een simpel blikveldonderzoek. Met deze mededeling bezorgde ik Hellinga enkele slapeloze nachten! Zijn studie over de effecten van spasmolytica bij oligo-asthenozoospermie diende naar de prullenmand te worden verwezen!...En de technici in Van Dam's lab konden me wel vermoorden!...

Na Amsterdam trok ik voor een verdere opleiding in de Andrologie met een fellowship van de Raad van Europa naar Hamburg-Eppendorf bij Carl Schirren, een dermatoloog. In Duitsland was de naam '*Andrologie*',

komend uit veterinaire middens, overgenomen door huidartsen, die in het kader van de 'Geschlechtskrankheiten' mannelijke fertiliteitsonderzoeken verrichtten. Daar waren reeds leerstoelen in de Andrologie opgericht: Niermann (Münster), Kaden (Berlijn), Schirren (Hamburg), Meyhöfer (Giessen) en Hoffmann (Düsseldorf).

Terug in Leuven stelde ik tot mijn verbijstering vast dat de hoofdlaborant in het laboratorium van Prof. Ferin uit luiheid ook geen tellingen maar schattingen verrichtte!... Vergeten we evenwel niet dat Amelar uit New York in 1966 in zijn boek *'Infertility in man: diagnosis and treatment'* dergelijke schattingen als een gebruikelijke en aanvaardbare methode voorstelde. In een heruitgave van 1977 vermeldt hij dit evenwel niet meer. Het is daarom in geen geval mogelijk om spermaconcentraties over decennia te vergelijken. Dit hypothekeert de vele studies over beroeps- en milieuinvloeden sterk.

Ik nam in Leuven de naam 'Andrologie' over, aanvankelijk met norske reacties van gynaecologen en urologen. Hoewel werkend in een katholiek universitair ziekenhuis, werd het bekomen van een spermamonster door masturbatie vlug en vrij algemeen aanvaard, ook bij ongehuwde mannen, zeker nadat ik vaststelde dat een jonge man een masturbatiemonster had ingeleverd tussen twee dekglasjes! Patiënten, die in aanmerking kwamen voor donorinseminatie, stuurde ik naar Dr. Levie (Amsterdam) tot ik vaststelde dat Belgische patiënten enkele straten verder dienden te parkeren om uit het gezichtsveld van de fiscus te blijven! Dat was een reden te meer om te starten met een eigen KID-praktijk (kunstmatige donor inseminatie).

Ondertussen trad Bob Schoysman vanaf 1967 in Brussel op het voorplan met zijn operatieve ingrepen bij fertiliteitstoornissen. Hij startte in België ook met KID met ingevroren sperma. In de 'golden sixties' was alles mogelijk. Veel enthousiasme, veel initiatieven. Elke hoogleraar wou zijn eigen vereniging stichten en tijdschrift starten!... Ik kon Carl Schirren in 1969 bewegen om het tijdschrift 'Andrologie' uit te geven, later omgedoopt tot 'Andrologia'. Dat tijdschrift beleeft nu zijn 42ste jaargang. Hellinga was vlug gewonnen voor een Nederlands-Belgische of Belgisch-Nederlandse Vereniging voor fertiliteitstoornissen. De stichtingsvergadering vond plaats op 29 maart 1969 in het kantoor van Dr. Van Dam, Binnengasthuis. Aanwezig waren: Van Dam, anatomopatholoog; Hellinga, internist-endocrinoloog; Ultee, uroloog; Rümke, internist-immunoloog; Van Duijn, hoofdmedewerker aan het Veeleelkundig Instituut Schoonaard te Zeist; Kremer, gynaecoloog te Groningen, en ikzelf, internist-endocrinoloog. Om tot een multidisciplinaire aanpak van de fertiliteitstudie te komen, werd als benaming na lang gepalaver geopteerd voor 'Vereniging voor Fertiliteitstudie' (VFS), gericht op Nederland en België, met afwisselend een Nederlandse en Belgische voorzitter. De oprichting werd beklonken met jenever uit een bekerglas! De Statuten werden door de Nederlandse Koningin goedgekeurd en verschenen als Bijvoegsel in de Nederlandse Staatscourant van 15 juli 1970. De vereniging werd opgericht voor de duur van 29

C'est la solution préconisée par le professeur Steeno.

— Voici encore quelque chose de très bien... Un étudiant westflamand de pure race, catholique pratiquant...

jaren. Ik weet niet of de Koninklijke goedkeuring intussen werd verlengd.

Tijdens de eerste daaropvolgende jaren kwamen o.a. Ton Schellen (Sittard), en vanuit België Jan Koumans (Antwerpen), Frank Comhaire (Gent) en Jan Gerris (Antwerpen) het Bestuur vervoegen. Vanaf 1974 verschenen de Annalen van de Vereniging met de teksten van de referaten op de lente- en herfstvergaderingen van de Vereniging. Vergaderingen hadden afwisselend plaats in Nederland en België. Multidisciplinariteit leidde tot het succes van de Vereniging zodat bij de viering van het 25-jarig jubileum in 1994 de Vereniging 526 leden telde: 180 met Belgische en 346 met Nederlandse nationaliteit; 423 waren gynaecoloog, al of niet in opleiding.

Ik wil ook graag wijzen op de belangrijke inbreng van de VFS op aanvaarding en ontwikkeling van de Andrologie in West-Europa. Door het enthousiasme van zijn eerste voorzitter Hellinga ontstonden allereerst de Europese Andrologen club, later de CIDA ('Comité Internacional de Andrologia') met zetel te Barcelona, daarna de ISA ('International Society of Andrology') en EAA ('European Academy of Andrology'). Ik had persoonlijk ook de grote eer en het voorrecht om Gerhard Hellinga als tweede voorzitter van de VFS in 1974 op te volgen.

Ik geef u op een blaadje: als je morgen Linkebeek of Kraainem bij Brussel voegt, dan zit het spel weer op de wagen en krijg je boel in Dilbeek, Tervuren en Overijse, om van Zaventem nog maar te zwijgen. Dus ik zeg neen. ... Grondgebied sta je trouwens pas af als je in open veld verslagen wordt.

Annemie NEYTS - BRUSSEL DEZE WEEK - 08/02/07

HET COMMUNAUTAIR AKKOORD DI RUPO

Het zal U, beste Collega, allicht niet verwonderen dat deze “balans” gewijd is aan het communautair akkoord Di Rupo en de onderhandelingen daaromtrent.

Na het intermezzo van Wouter Beke als onderhandelaar, werd Elio Di Rupo op 16 mei ll. door de koning aangesteld als formateur.

Voor de Franstalige politieke partijen kwam het er op aan de N-VA er af te rijden.

Zoals besproken in de Nieuwsbrief Periodiek van augustus 2011, stonden er in de nota Di Rupo van 4 juli ll. een aantal voor Vlaanderen onaanvaardbare voorstellen.

Op 7 juli antwoordde N-VA – voorzitter Bart De Wever duidelijk “neen”, terwijl CD&V-voorzitter Wouter Beke reageerde met “ja, maar, neen, toch niet”; op 8 juli bood Elio Di Rupo bij de koning zijn ontslag aan als formateur, doch de koning hield zijn beslissing in beraad (Guy Tegenbos, DS 09.07.11). In een interview met Le Soir (09.07.11: zie p. 9 in dit nummer) vertelt toenmalig SP.A-voorzitter Caroline Gennez apetrots hoe zij grote broer Elio adviseerde om De Wever te isoleren van Beke en De Croo.

Di Rupo werkte intussen onverstoord verder en bood Beke aan om de onderhandelingen over BHV aan te vatten op basis van diens eigen wetsvoorstellen en om de vier taboes van CD&V uit zijn nota te schrappen; het ging over de versoepelde taalwetgeving en de tweetalige lijsten te Brussel, over de federale kieskring, evenals over het minderhedenverdrag (Wim Van de Velden, DT 22.07.11; zie ook “Balans” Periodiek Nieuwsbrief aug. 2011).

Een dramatische toespraak van de koning ter gelegenheid van de nationale feestdag deed de rest en op 21 juli draaide Wouter Beke bij.

Het Belgisch establishment haalde opgelucht adem en na een vakantie van drie weken ging Di Rupo met CD&V, SP.A, Open VLD + Groen! enerzijds en PS, MR, CDH + Ecolo anderzijds aan de slag. Zij bereikten een akkoord tot staatshervorming op 11 oktober, 485 dagen na de verkiezingen van 13 juni 2010.

Als Vlaamse artsen interesseert ons vooral het luik **gezondheidszorgen** in dat akkoord.

° Het overgehevelde bedrag in die sector (eigenlijk “gezondheidszorg en hulp aan personen”) is 4,211 miljard euro.

Het deel “residentiële zorg” is de grootste brok en goed voor 3,337 miljard. Daarin zitten de rusthuizen, de rust- en verzorgingstehuizen, de centra voor kort verblijf, de centra voor dagverzorging, de geriatrie ziekenhuizen, de gespecialiseerde ziekenhuizen, de bouw-, renovatie- en herconditioneringswerken van ziekenhuisinfrastructuur, alsook de revalidatieovereenkomsten.

Daarop volgt in omvang de “hulp aan personen” (0,573 miljard) met daarin de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden (THAB) en de mobiliteitshulpmiddelen.

Verder is er de sector “geestelijke gezondheidszorg” (0,175 miljard) met de psychiatrische verzorgingstehuizen, het beschut wonen en de psychiatrische overlegplatforms.

Als laatste in de rij is er “de preventie en de organisatie van de eerste lijn” (0,126 miljard), met de preventie (vaccinatie, screening, NVGP, tandhygiëne in de scholen, consultaties tabaksontwenning), het Fonds tot bestrijding van de verslavingen, de geïntegreerde diensten voor thuisverzorging (GDT), de multidisciplinaire platformen en teams palliatieve zorgen, de huisartsenkringen en het Impulsefonds.

Laten we bij de beoordeling van dit pakket achtereenvolgens de positieve en de negatieve aspecten bekijken.

° Positieve aspecten:

- Het overgehevelde budget is duidelijk groter dan de apenootjes die de Franstalige partijen ons in 2007-2008 wilden serveren.
- De overgedragen bevoegdheden zijn interessant en een aantal ervan leidt tot meer homogene bevoegdheidspakketten voor de deelstaten. Bovendien krijgen de deelstaten, via samenwerkingssakkoorden met de federale overheid, een vinger in de pap onder meer inzake e-health, contingentering (de subquota gaan naar de gemeenschappen), inzake aanpassing van KB nr. 78 (de erkenning van zorgverstrekkers gaat naar de deelstaten), inzake overleg tussen overheden over sociale akkoorden voor gezondheidszorgberoepen en inzake bestuur van het Federaal Kenniscentrum.
- Genoemd budget en bevoegdheden samen zijn een zo goed als onomkeerbare stap in de volledige overheveling van de gezondheidszorg naar de deelstaten, op voorwaarde dat die bevoegdheden ook in de feiten worden overgeheveld.

° Negatieve aspecten:

- Het overgehevelde budget voor gezondheidszorgen bedraagt, naargelang de berekeningsmethode, slechts 10,5 à 13,4 % van het totale RIZIV-budget: hierbij dient opgemerkt dat de THAB niet uit de RIZIV komt, doch uit de FOD SZ.
- De 0,712 miljard voor Integratietegemoetkoming (IT) in de nota Di Rupo van 4 juli ll. werden in het schriftelijk akkoord Di Rupo van 11 oktober ll. geschrapt.
- De inhoud van het akkoord raakt niet aan de kern van de RIZIV-uitgaven voor geneeskundige verzorging (diagnose en behandeling) en invaliditeit.

- Er komen geen vertegenwoordigers van de deelstaten in de Algemene Raad van het RIZIV.
- De preventie, die reeds sinds de bijzondere wet van 8 augustus 1980 een bevoegdheid van de gemeenschappen is, wordt nu nog eens aan de gemeenschappen toegekend, nadat ze de laatste jaren schaamteloos door PS-ministers federaal werd gerecupereerd. Wat garandeert ons dat diezelfde federale strategie niet wordt herhaald met preventie en andere gezondheidsbevoegdheden die nu naar de deelstaten worden overgeheveld?
- In tegenstelling tot de nota Di Rupo, waar de nadruk werd gelegd op het belang van responsabiliseringsmaatregelen voor de gewesten en de gemeenschappen, wordt daarover in het akkoord Di Rupo met geen woord meer gerept.
- De deelstaten krijgen bestedingsautonomie, geen financieringsautonomie.
- De tekst van het akkoord spreekt over “communautarisering”, doch voor Brussel gaat een belangrijk deel van de overgehevelde gezondheidsbevoegdheden naar de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC), die samengesteld is uit de leden van het parlement van het Brussels Gewest en de leden van de Brusselse gewestregering (Guy Tegenbos, DS 06.07.11). Voor die bevoegdheden komt dat dus neer op een regionalisering: zo wordt de band tussen de Vlamingen in Vlaanderen en die in Brussel doorgeknipt en wordt Brussel nog meer een apart derde gewest.
- Voor wat de “deontologische orden” betreft, zegt de tekst: “De splitsing van de orden zal gebeuren na overleg met de betrokken beroepsorden. Er zal in bijzondere regels worden voorzien voor de inwoners van de zes randgemeenten.” De onzuivere splitsing van BHV wordt hier dus doorgetrokken.

Wat de andere bevoegdheidsoverdrachten betreft, beperken we ons tot de kinderbijslagen en het arbeidsmarktbeleid.

Voor de **kinderbijslagen** wordt het volledige federale budget (5,9 miljard euro) overgeheveld: het is de eerste keer dat de federale overheid afstand doet van een tak van de Sociale Zekerheid (SZ) ten gunste van de deelstaten.

Doch er zijn ook een aantal vragen en negatieve aspecten:

- Uit de tekst van het akkoord kan niet opgemaakt worden of de deelstaten al dan niet de bevoegdheid krijgen om zelf de modaliteiten inzake uitkeringsbedrag, categorieën enz. te bepalen. Alles zal afhangen van wat daarover in de grondwet geschreven wordt; in het akkoord staat enkel: “Het recht op kinderbijslag wordt vastgelegd in de Grondwet.”
- De deelstaten krijgen bestedingsautonomie, dus zeker geen financieringsautonomie; of de deel-

staten meer zullen zijn dan een doorgeefluik is, zoals hierboven gesteld, nu niet duidelijk.

- Het akkoord spreekt over een “communautarisering”, doch voor Brussel gaat de volledige bevoegdheid naar de GGC: dat komt, zoals voor een groot deel van het overgehevelde pakket gezondheidszorgen, neer op een regionalisering.

De overheveling van **het arbeidsmarktbeleid** is goed voor 4,326 miljard euro. Dat laat toe dat de gewesten tot op zekere hoogte eigen klemtonen kunnen leggen in het tewerkstellingsbeleid via controle op beschikbaarheid, doelgroepenbeleid en arbeidsbemiddeling. Dat is positief omdat de problemen in Wallonië en Brussel (hoge jeugdwerkloosheid) en Vlaanderen (te vroeg stoppen met werken) verschillend zijn. Doch de werkloosheidsvergoedingen, de belangrijkste hefboom voor het tewerkstellingsbeleid, blijven federaal.

In de nieuwe **financieringswet** vindt een kat – wanneer die leek is – haar jongen niet terug: dat is voer voor superspecialisten. Journalisten houden ons voor dat de fiscale autonomie van Vlaanderen zal stijgen van 20 naar 34 % (Wim Winckelmans, DS 26.09.11). En dat het pervers mechanisme in de vorige wet, waarbij gewesten die het slecht deden daarvoor overmatig werden beloond en gewesten die het goed deden daarvoor overmatig werden gestraft, nu op termijn zal uitdoven (Guy Tegenbos/Wim Winckelmans, DS 26.09.11; Bart Haeck, DT 27.09.11). Doch door de invoering van een overgangsmechanisme begint de afbouw van die oversolidariteit volgens de tekst van het akkoord pas over 10 jaar en zal die afbouw geleidelijk verlopen over een periode van nog eens 10 jaar. En ook daarna wordt een solidariteitsmechanisme behouden. Dus zullen de geldtransfers uit Vlaanderen via de financieringswet in geen geval afnemen bij de invoering van de nieuwe wet. Wat die transfers zullen worden over 20 jaar is niet met zekerheid te voorspellen en hangt af van de evolutie van het Waalse welvaartspeil in vergelijking met het Vlaamse.

Overigens raakt de financieringswet, die nu slechts goed is voor 9 % van de geldtransfers uit Vlaanderen, niet aan de kern van de totale transfers, die volgens de jongste berekeningen (zie Forum-rubriek, p. 16-17) ongeveer 12 miljard euro per jaar bedragen.

Dat **Brussel**, in ruil voor minimale interne hervormingen, volgens de tekst van het akkoord tegen 2015 supplementair 461 miljoen euro per jaar krijgt – waardoor de transfers uit Vlaanderen verder stijgen –, gaat ons petje te boven des te meer omdat de onderhandelende Vlaamse politici zo een financiële hefboom voor de verwezenlijking van Vlaamse eisen uit handen gaven.

Het is onbegrijpelijk dat de Vlaamse onderhandelaars van die hefboom geen gebruik hebben gemaakt om de eis door te drukken om de gemeenschapsbevoegdheden (kinderbijslagen en gezondheidszorgen) te Brussel aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de Franstalige

tegenhanger toe te kennen, in plaats van aan de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Want dit laatste komt in feite neer op een regionalisering in plaats van een communautarisering: nu wordt Brussel nog meer een apart derde gewest dan het tot nog toe was.

Zo spelen we Brussel geleidelijk kwijt.

Even erge flaters werden begaan in het *dossier BHV*.

Het deel van de pers dat het establishment niet wil verstoren, schrijft over een “zuivere” of “propere” splitsing van het *kiesarrondissement*.

Door de term “zuivere splitsing” begrijpen wij dat de inwoners van alle 35 gemeenten van Halle-Vilvoorde enkel nog zouden kunnen stemmen voor kandidaten op de lijsten in Vlaams-Brabant. Het akkoord Di Rupo maakt echter uitzondering voor de inwoners van de 6 Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel, die voor de verkiezingen van Kamer en Europees Parlement de keuze blijven behouden om te stemmen op kandidaten van de Brusselse lijsten en die in Vlaams-Brabant. Dat Franstalige voorrecht wordt nu bovendien grondwettelijk vergrendeld samen met de oprichting van een nieuw kieskanton, dat die 6 gemeenten als één geheel groepeerd, met Sint-Genesius-Rode als hoofdplaats. Dat betekent dat de zes electoraal losgeweekt worden uit Vlaanderen: dit is een forse stap naar de aanhechting bij Brussel en naar een “corridor Bruxelles-Wallonie”. Zo spelen we ook “de zes” geleidelijk kwijt.

Al even erg is de regeling in het akkoord Di Rupo voor het *gerechtelijk arrondissement* BHV.

Ingaan op details over de wijzigingen van de parketten en de rechtbanken zou ons te ver brengen. Toch moeten we de belangrijkste wijzigingen vermelden.

Het parket in BHV wordt gesplitst in een tweetalig parket van Brussel en een Nederlandstalig parket van Halle-Vilvoorde.

In het parket van Brussel zetelen voortaan 20 % Nederlandstalige en 80 % Franstalige magistraten; tot hier toe waren 33 % van de magistraten Nederlandstalig (Persbericht Bart Laeremans, 05.10.11).

Franstalige magistraten uit het parket van Brussel, die functioneel tweetalig zijn, zullen gedetacheerd worden naar het parket van Halle-Vilvoorde; dat zouden er vijf zijn (Eric Donckier, HBvL 06.10.11; Wim Winckelmans, DS 06.10.11).

De verschillende rechtbanken van BHV worden niet gesplitst, doch ont dubbeld in een Franstalige en een Nederlandstalige rechtbank, die beide voor heel het gerechtelijk arrondissement van Brussel, samengesteld uit de 19 gemeenten van Brussel en de 35 gemeenten van Halle-Vilvoorde, bevoegd zijn.

Een derde van de magistraten van de Franstalige en van de Nederlandstalige rechtbanken moeten voortaan tweetalig zijn; tot hier toe was dat twee derde (Eric Donckier, HBvL 06.10.11).

Wat ons vooral interesseert is de taalregeling in Halle-Vilvoorde (HV). En dan lezen wij in de tekst van het akkoord Di Rupo: “Wanneer de partijen op het grondgebied van de 19 gemeenten van Brussel of van de 35

gemeenten (*dit is HV, red.*) gedomicilieerd zijn, zullen de partijen vrijwillig voor de rechtbank van de taal van hun keuze kunnen verschijnen.”

Toelichting krijgen we van Peter De Lobel: “Als beide partijen in een (*burgerlijke, red.*) rechtszaak (*in Halle-Vilvoorde, red.*) het eens zijn dat ze een verzending willen naar een rechtbank van een andere taalrol, kunnen ze dat voortaan per brief doen. Ze hoeven niet meer te verschijnen voor een rechter” (DS 05.10.11). Dat wordt bevestigd door Wim Van de Velden en Lars Bové (DT 05.10.11). En Paul Geudens vat samen: “Iedereen uit de 35 gemeenten die het vraagt moet op eenvoudig verzoek een Franstalige behandeling kunnen krijgen. Niet alleen in strafzaken, maar ook voor de rechtbank van eerste aanleg” (GvA 01.10.11).

Daaruit besluiten we dat de inwoners van HV die dat wensen, ook in burgerlijke zaken - en nu zonder tussenstap - verder in het Frans kunnen worden berecht. En net zoals de nieuwe regelingen in het kiesarrondissement, worden ook de nieuwe regelingen in het gerechtelijk arrondissement grondwettelijk verankerd. Die regeling zal de verfransing van HV bestendigen. Zo spelen we Halle-Vilvoorde geleidelijk kwijt.

Op basis van volgende overweging in het akkoord Di Rupo “Nauwe samenwerkingsverbanden tussen Brussel en zijn hinterland zijn essentieel en voordelig voor elk van de drie Gewesten”, wordt een nieuw orgaan uit de hoed getoverd. We lezen namelijk: “Om deze samenwerking actief te promoten, zal de bijzondere wet een (*Brusselse, red.*) **hoofdstedelijke gemeenschap** oprichten. ... De bijzondere wet zal bepalen dat alle gemeenten van de oude provincie Brabant net als de federale overheid van rechtswege lid zijn van de hoofdstedelijke gemeenschap.”

Die Brusselse hoofdstedelijke gemeenschap is het nieuwe Trojaanse paard van de Franstaligen. Het behoort tot hun lange termijn strategie voor de uitbreiding van Brussel tot gans Brabant en voor de verdere verfransing van gans Vlaams-Brabant. Willen we dat ook kwijt spelen?

Pacificatie zullen al deze regelingen niet brengen. Integendeel, ze gieten olie op het vuur.

In het laatste onderhandelingspakket zat nog een politiek twistpunt: al of niet **samenvallende verkiezingen**.

De Vlaamse Beweging opteert voor niet samenvallende federale en deelstaatverkiezingen, dus voor het behoud van het status-quo, om de dynamiek van de Vlaamse regeringsvorming te ontkoppelen van de federale regeringsvorming.

Doch de onderhandelaars hebben beslist dat vanaf 2014 de federale, regionale en Europese verkiezingen zullen samenvallen. Die drie verkiezingen worden wel niet aan elkaar gekoppeld, maar de duur van de legislatuur wordt dat wel. Daarvoor zou de federale legislatuur worden opgetrokken naar vijf jaar, dezelfde termijn als bij de regionale en Europese verkiezingen. De CD&V bekwam twee grendels: de overstap naar de nieuwe federale legislatuur van vijf jaar moet nog bevestigd worden in het parlement met een 2/3 meerderheid en de

regionale parlementen kunnen zelf de datum van hun verkiezingen herleggen (Ivan Broeckmeyer, DT 08.10.11).

Bij samenvallende verkiezingen zal de Vlaamse regering praktisch zeker dezelfde samenstelling krijgen als de federale en wordt de Vlaamse regering het slaafje van de federale.

In de niet-partijpolitieke Vlaamse Beweging hanteren we 3 criteria voor de **globale beoordeling** van een communautair akkoord: 1. Zijn er wezenlijke stappen voorwaarts gezet? 2. Zijn er stappen achterwaarts gezet? 3. Werden er grendels ingebouwd die verdere stappen in de autonomie bemoeilijken?

1. Hoewel men het geen copernicaanse omwenteling kan noemen, zijn de naar de deelstaten overgehevelde bevoegdheden (kinderbijslagen, en delen van arbeidsmarktbeleid en van gezondheidszorgen) stappen voorwaarts. En het feit dat 29 van de 35 gemeenten van Halle-Vilvoorde bij de verkiezingen nu enkel voor lijsten van Vlaams-Brabant kunnen kiezen, kan de verfransing afremmen.

2. Doch die stappen voorwaarts betalen we fors met meerdere stappen achterwaarts:

> *Vooreerst in Brussel*: het Vlaamse (en Waalse) cobeheer over kinderbijslagen en gezondheidszorgen (= gemeenschapsbevoegdheden) komt er niet, zodat Brussel verder evolueert naar een apart derde gewest; het procent Nederlandstalige magistraten in het Brussels parket en het procent tweetalige magistraten in de Brusselse rechtbanken wordt afgebouwd.

> *Verder in Vlaams-Brabant*: de 6 Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel worden samengevoegd in één kieskanton met Sint-Genesius-Rode als hoofdplaats, hetgeen een verdere losweking uit Vlaanderen betekent; de procedure om beroep te doen op Franstalige rechtspraak in Halle-Vilvoorde wordt versoepeld, Brusselse parketmagistraten worden toegevoegd aan het parket Halle-Vilvoorde, de ont dubbelde Franstalige rechtbank is ook bevoegd voor alle gemeenten van Halle-Vilvoorde; en een "Brusselse hoofdstedelijke gemeenschap" wordt als een Trojaans paard ingezet voor verdere verfransing van gans Vlaams-Brabant.

> *Tenslotte voor de vorming van toekomstige Vlaamse regeringen*: door de samenvallende verkiezingen wordt de Vlaamse regering hoogstwaarschijnlijk een afspiegeling en dus een slaafje van de federale regering.

3. En om de vragenlijst te beëindigen: de meeste wijzigingen werden grondwettelijk verankerd, hetzij rechtstreeks hetzij via bijzondere wetten, zodat ze in de toekomst enkel nog kunnen veranderd worden mits een 2/3 federale meerderheid en een gewone meerderheid in elke taalgroep.

Aan de Vlaamse onderhandelaars vragen wij dus om hun huiswerk opnieuw te doen en om ervoor te zorgen dat de aanstaande federale regering niet alleen aan Franstalige, doch ook aan Vlaams zijde een meerderheid heeft, dit in tegenstelling met de huidige plannen.

Eric Ponette

26 oktober 2011

DOORBRAAK

vrijmoedig maandblad

Lid van het Vlaams Geneeskundigen Verbond zijn, heeft zo zijn voordelen.

Dat wist u al.

Dat u als lid van het VGV slechts 20 EUR voor een jaar Doorbraak betaalt in plaats van 25 EUR wellicht niet.

Teken nu in op dit aanbod, bespaar 5 EUR en geniet een jaar lang van het belangrijkste maandblad dat de politiek door een gezonde Vlaamse bril bekijkt.

www.DOORBRAAK.ORG

administratie@doorbraak.org - 03 320 06 30

Passendalestraat 1A - 2600 Berchem

BE91 7360 0127 1976

De Vlamingen die in Wallonië gaan wonen, passen zich aan. De Franstaligen die in Vlaamse gemeenten komen wonen, passen zich niet aan. Ze eisen integendeel dat de omgeving zich aan hen aanpast. En wanneer de Vlamingen dan de wet invoeren tegen die arrogante verfransing, dan zijn zij "imperialistisch".

Mia DOORNAERT - DE FRIVOLE VERTWIJFELING, p. 140, Lannoo 2009

En de Nederlandse taal heeft in eigen land eerder meer dan minder steun nodig. Uit angst dat globalisering aan ons voorbij gaat, bestaat de neiging om zoveel mogelijk in het Engels te doen. Zeker in het hoger onderwijs. Dat is niet altijd goed. Liever een goed college in goed Nederlands dan een goed college in slecht Engels.

Editoriaal - NRC-HANDELSBLAD - 08/06/11

Verdere stappen op vlak van vroeginterventiebeleid zijn nodig, zoals het verbeteren van de instroom van allochtone kleuters in kleuterklassen en crèches, het terugdringen van de schoolse achterstand en het voortijdig schoolverlaten onder allochtone jongeren en het verbeteren van de betrokkenheid van allochtone ouders bij het schoolgebeuren.

Johan VAN GOMPEL - DE TIJD - 14/06/11

Mais la N-VA veut piéger le monde politique à deux niveaux. C'est pour cela que j'ai conseillé à Elio dans sa note de gérer le communautaire de manière à amener le CD&V à la table de négociation et l'économique de manière à séduire l'Open-VLD. La N-VA seule, perd de sa relevance.

Caroline GENNEZ - LE SOIR - 09/07/11

** In deze rubriek worden bijdragen van VGV-leden en andere personen, evenals reacties hierop, opgenomen; elke auteur is zelf verantwoordelijk voor de inhoud.*

CONTINGENTERING AANTAL ARTSEN VANUIT EEN VLAAMS PERSPECTIEF

Inleiding

In een vorige bijdrage (zie Periodiek april 2011) werd aan de hand van een studie van Prof. Dr. B. Himpens (Decaan geneeskunde KUL) een overzicht gebracht van de historische en de huidige status van de contingentering van het aantal artsen in België zoals ingevoerd door de wetgever in 1997. Hieruit bleek dat de regeling van de contingentering, gekoppeld aan een ingangsproof, in Vlaanderen heeft geleid tot een aantal gunstige resultaten zoals een beduidend hogere slaagkans (85%) tijdens de artsstudie en zeer belangrijke besparingen voor ouders, studenten en overheid (kostprijs van 300 euro per deelnemer aan de ingangsproof versus 30.000 euro per jaar universiteit). Bovendien heeft de strenge selectie van de kandidaten toegelaten het niveau van studieprogramma's beduidend te verhogen en de bachelor-jaren meer te "medicaliseren" zodat meer ruimte vrijkomt voor specifiek klinische vakken.

Probleemstelling

Uit de gegevens van de voorbije jaren sinds de invoering van de contingentering blijkt dat, wat de Vlaamse Gemeenschap betreft, het totaal aantal jaarlijkse artsdiploma's evenals de verhouding huisartsen/specialisten de geplande aantallen van de contingentering dicht benaderen.

Daarentegen blijkt het systeem te ontsporen in de Franse Gemeenschap als gevolg van een onbeperkte instroom van studenten. Ondanks veel discussie heeft de Franse Gemeenschap geen maatregelen genomen om dit probleem onder controle te brengen. Als argumenten worden hiervoor de vrijheid van studiekeuze ingeroepen en een "tekort" aan artsen in bepaalde geografische gebieden.

Hierdoor is er een toestand ontstaan waarbij twee belangrijke doelstellingen, die vooropgezet werden bij het invoeren van het contingenteringssysteem, erg op de helling komen te staan. Bedoeld wordt hier: het nastreven van kwaliteitsgeneeskunde door het garanderen van voldoende praktijkervaring van ieder arts tijdens de opleiding en beroepsuitoefening en ten tweede een onverantwoorde stijging van de RIZIV-uitgaven door het uitvoeren van niet verantwoorde prestaties ("induced demand") voorkomen.

Bovendien lijkt het ook geraadzaam om na te gaan welke eventuele nadelen voor de Vlaamse artsen er kunnen verbonden zijn aan een dergelijke onevenwichtige toestand binnen het kader van een federaal georganiseerde RIZIV en in welke mate de loopbaankansen en de rechtsgelijkheid van Vlaamse jongeren eventueel geschaad worden.

Uit gegevens, gepubliceerd in het "Journal du médecin" (25-09-2009) blijkt dat er aan de Franstalige Belgische universiteiten in 2008 en 2009 resp. 1.894 en 2.413 studenten de studies geneeskunde hebben aangevat. Volgens een mededeling van Prof. B. Rentier, rector Ulg (La Dernière Heure 8 okt. 2010) waren er in 2010 niet minder dan 3.400 studenten ingeschreven voor het eerste jaar geneeskunde aan dezelfde universiteiten.

Uit de studie van Prof. B. Himpens (zie vorige bijdrage in Periodiek) blijkt dat het gecumuleerde contingent van de Franse Gemeenschap, voorzien voor 2013, reeds in 2011 zal bereikt worden. Hij berekende ook dat er in 2017 2000 boventallige Franstalige artsen boven het geplande cumulatief contingent van 5000 zullen afstuderen; deze projecties gaan uit van een slaagpercentage van slechts 25%. Te vermelden dat dit onevenwicht tussen gepland contingent en effectief contingent in de Franse Gemeenschap tot stand is gekomen ondanks de opeenvolgende verhogingen van

het Franstalig contingent van 280 in 1997 tot 492 in 2013 (KB van 12 juni 2008).

Zoals bekend werd ook een afvlakkingsmechanisme ("lissage") ingevoerd. Dit moet toelaten de contingenten over verschillende jaren te spreiden zodanig dat een overschrijding van het jaarlijks contingent geregulariseerd kan worden door een voorafname op het contingent voorzien voor de volgende jaren.

Op een schriftelijke vraag van senator L. Ide in het staatsblad van 8 okt. 2010 (vraag nr.5-209) inzake de huidige resultaten van het quotumbeleid, gevoerd sinds 1997, bezorgde de bevoegde minister L. Onkelinx de volgende cijfers voor de periode 2004-2009 :

- Vlaamse Gemeenschap: cumulatief TEKORT van 315 op totaal contingent en van 395 op contingent huisartsen;
- Franse Gemeenschap: cumulatief OVERSCHOT van 92 op totaal contingent en cumulatief TEKORT van 87 op contingent huisartsen.

De minister besluit hieruit dat er tot en met 2009 enkel voor de Franse Gemeenschap en, dan nog uitsluitend voor wat de specialisten betreft, een "bescheiden" (sic) aantal – namelijk 92 van de RIZIV nummers -, die oorspronkelijk gereserveerd waren voor een toekomstig contingent, als voorafname binnen het afvlakkingsmechanisme werden toegekend.

Deze cijfers verbazen in het licht van de hoger vermelde aantallen studenten geneeskunde aan de Franstalige faculteiten. Indien ze juist zijn kan een mogelijke verklaring gezocht worden in de zeer lange latentietijd tussen het invoeren van de contingentering in 1997 en het zichtbaar worden van de effecten ervan, als gevolg van de studieduur van 7 jaar en de (gemiddeld) 5 jaar durende opleiding tot specialist, zodat deze effecten pas ten volle zichtbaar zullen worden vanaf 2010. De exacte cijfers van het aantal RIZIV-nummers, die toegekend werden voor het jaar 2010, zijn jammer genoeg nog steeds niet bekend of althans niet medegedeeld.

De sterk verhoogde toeloop van studenten geneeskunde in de Franstalige gemeenschap schijnt bevestigd te worden door het recente antwoord van minister Marcourt (Franstalig hoger onderwijs) aan een Franstalige volksvertegenwoordiger. Hieruit blijkt dat na een aanvankelijke daling tijdens de jaren volgend op de invoering van het contingenteringssysteem, vanaf 2008 het aantal studenten opnieuw en regelmatig weer toeneemt. De minister voegde er aan toe dat verantwoordelijken van de drie Franstalige

faculteiten geneeskunde “ongerust” zijn over de moeilijkheden om al deze studenten op te vangen tijdens de klinische stages zowel tijdens de opleiding tot arts als tot specialist. De minister schat dat de maximale opleidingscapaciteit van de Franse Gemeenschap ongeveer overeenkomt met 400 artsendiploma's per jaar.

Verder zou men kunnen veronderstellen dat een belangrijk aantal Franstalige artsen opteert voor de zogenaamde “geimmuniseerde” beroepsrichtingen die niet in het RIZIV-contingent zijn opgenomen, zoals arbeids- en verzekeringsgeneeskunde, onderzoek, ambtenarij, ziekenfondsen enz.

Een grotendeels onbekende factor blijft het aantal buitenlandse artsen - vooral Nederlandse en Roemeense - die BUITEN het contingent een stageplan indienen en een RIZIV-erkenning bekomen, en hoeveel hiervan in België een praktijk uitoefenen of naar hun land terugkeren.

Het is ook niet bekend hoeveel studenten geneeskunde met niet Belgische nationaliteit, na hun studies in één van de Nederlandstalige of Franstalige universiteiten naar hun eigen land terugkeren voor specialisatie of praktijkuitoefening.

Evenmin zijn er cijfers beschikbaar over het aantal Vlaamse studenten die de studie geneeskunde aan een Franstalige faculteit hebben aangevat maar die waarschijnlijk hun beroepsactiviteit in Vlaanderen zullen uitoefenen.

Het FOD Volksgezondheid deelde voor het jaar 2009 volgende gegevens mee over het aantal gediplomeerde artsen in België (Planningscommissie: 19 mei 2011):

AANTAL ARTSEN IN BELGIË *		
	NL	FR
Huisartsen	7.890	6.789
Curatieve Specialisten	12.673	12.484
Overige	2.798	2.656
Totaal aantal	23.361	21.929
Totaal %	51,58	48,42

* Inbegrepen: artsen ouder dan 65 jaar, huisartsen en specialisten in opleiding

Uit deze tabel blijkt dat er per hoofd van de bevolking (59,7% NL en 40,3% FR) reeds een duidelijk hogere densiteit aan artsen bestaat in de Franstalige Gemeenschap. Het valt te vrezen dat de verwachte zeer belangrijke overschrijding van het contingent voor de Franstalige Gemeenschap zal leiden tot een toenemende druk van de Franstalige artsen, al dan niet met een grondige kennis van het Nederlands, om artsenposities in het Vlaams landsge-deelte in te nemen. Dit fenomeen kan vooral verwacht worden in Brussel, de Vlaamse rand rond Brussel en in Vlaams Brabant, in het bijzonder in vakgebieden zoals school-, arbeids- en verzekeringsgeneeskunde evenals in enkele specialistische disciplines zoals geriatrie, kinderartsen, spoedartsen, waar men in Vlaanderen momenteel het minimum van het contingent niet haalt.

Het is ook welbekend dat het artsendiploma eveneens mooie loopbaanuitzichten biedt in talrijke andere richtingen dan de curatieve geneeskunde. Hierbij kan gedacht worden aan de farmaceutische industrie, school-, arbeids- en verzekeringsgeneeskunde, maatschappelijke gezondheidszorg, federale en gewestelijke administratie enz.

Doordat de huidige (lage) slaagpercentages voor de toelatingsproef artsen en tandartsen in Vlaanderen alleen toelaten de geplande contingentering ongeveer op te vullen of slechts licht te overschrijden, kan gesteld worden dat er momenteel heel wat kansen op een interessante loopbaan in de geneeskunde verloren gaan voor jonge Vlamingen.

Tenslotte is het welbekend dat de reële behoefte aan artsen moeilijk te berekenen is. Steeds meer vrouwen treden in het beroep. Velen van hen, en trouwens nu ook meer en meer mannen, wensen geen voltijdse activiteit op te nemen en werken half- of deeltijds.

Besluit

Om al deze redenen lijkt het aangewezen de huidige regeling voor contingentering op een gerichte wijze bij te sturen op basis van een kadaster en van het objectief definiëren van nieuwe noden.

Dit vereist evenwel voldoende kwaliteitsvolle erkende stageplaatsen, voldoende stagemeesters evenals omkaderende financiële maatregelen in de opleiding en het beroep. Zoals Prof. Dr. W. Peetermans (KUL), lid van de planningscommissie, in een recente voordracht (Artsenkrant 21 juni 2011) stelt, dienen we te vermijden dat we in Vlaanderen zoals in sommige andere Europese landen zouden opgescheept zitten met een groep “Agnio's”, zijnde algemeen geneeskundigen die niet in opleiding zijn.

Bovendien dienen de interessante loopbaankansen voor een arts buiten de strikt curatieve geneeskunde maximaal open te blijven voor Vlaamse jongeren.

Samenvattend kan gesteld worden dat een correct uitgevoerde contingentering heel wat voordelen kan opleveren maar deze dreigen teniet gedaan te worden door de verschillende toepassing in de twee Gemeenschappen.

Met de huidige federale staatsstructuur op het vlak van Volksgezondheid dreigen Vlaamse jongeren het slachtoffer te worden van de huidige contingentering.

De enige logische oplossing bestaat erin dat de twee Gemeenschappen volledig bevoegd zouden worden niet alleen voor de medische opleiding, maar ook voor de erkenning van huisartsen en specialisten, evenals voor de financiering van de Volksgezondheid.

Albert Baert

Met oprechte dank aan Eric Ponette, Robrecht Vermeulen, Louis Ide, Lieve Van Ermen en Bart Garmyn voor hun belangrijke inbreng en advies.

DE TOEKOMST VAN VLAANDEREN IN BRUSSEL

Brussel is van oudsher onze stad, en het zou fout zijn ons uit eigen huis te laten verdrijven door een Onkelinx of door een Milquet, die met onze stad geen voeling hebben. Maar de praktische Vlamingen zullen misschien meer oor hebben voor economische argumenten: de verwevenheid van de Vlaamse economie met Brussel is zo groot dat het verlies van Brussel de welvaart van Vlaanderen in de toekomst zou bedreigen.

Ik ben in Brussel geboren in 1943, en de hele menselijke omgeving waarin ik groot groeide sprak Brussels, een Vlaams dialect dat ik nog steeds ken. Wel moesten we soms opletten voor Franssprekenden die Vlamingen automatisch verdacht vonden. Na de bevrijding van Europa viseerde de repressie immers al wat Vlaams was, zonder onderscheid. Zo Brussel vóór de oorlog een in meerderheid Nederlandssprekende stad was, wijzigde dit snel in de naoorlogse jaren, onder politieke en economische druk.

De zestiger jaren waren een periode van voorspoed, vooral in Vlaanderen, zodat een nieuw Vlaams zelfbewustzijn groeide, ook in Brussel. Deze voorspoed bracht evenwel de nood aan bijkomende arbeidskrachten mee, en deze kwamen meestal uit het zuiden en spraken in Brussel spontaan Frans; dat was immers ook de taal die dominant voorkwam. Later zouden de Franstalige politici de druk van de migranten gebruiken om zoveel mogelijk de Vlaamse recuperatie van Brussel tegen te gaan, en deze politiek heeft nog geen einde genomen.

Hoewel dus economisch op dit ogenblik het Nederlands belangrijk is in Brussel, en vele gewone migranten dit beseffen - wat deels het succes van de Vlaamse scholen verklaart - blijft in het Vlaamse Gewest het imago van Brussel dat van een eerder Franstalige stad, eerder Vlaamsvijandig, en bij sommigen groeit een verlangen Brussel maar te laten vallen, en het Vlaamse Gewest verder uit te bouwen, best nog tot een onafhankelijke staat zonder dat lastige Brussel.

Dat zou echter een fatale vergissing zijn.

In de eerste plaats misschien om *principiële en historische redenen*: Brussel is historisch onze stad, wij Vlamingen vormen er de autochtone bevolking, en het is altijd fout u uit uw eigen huis te laten verdrijven. Ook mag een volk niet zomaar een deel van zichzelf aan een onbarmhartig lot overlaten. Maar dit kunnen sentimentele redenen lijken en helaas denken vele Vlamingen eerst aan hun eigen comfort, en Vlaamse idealen zijn niet erg in de mode meer. Ik wil dan ook mijn betoog op meer pragmatische gronden bouwen.

Brussel en Vlaanderen vormen immers, naar de woorden van Johan Van den Driessche, oud-voorzitter van het Vlaams Economisch Verbond, nu VOKA, een *economische Siamese tweeling*. De cijfermatige argumenten die ik verder aanhaal heb ik grotendeels uit zijn studie geplukt. Nu de globalisering meer en meer toeslaat, is het misschien interessant op de internationale economische positie van Brussel te wijzen.

Brussel is de zesde Europese zakenstad, na Londen, Parijs, Frankfurt, Barcelona en Amsterdam, en de 15de in de wereld. Antwerpen bijvoorbeeld neemt op de wereldranglijst slechts de 96ste plaats in. Brussel is de meest competitieve regio van de Europese Unie, en telt 1.800 buitenlandse ondernemingen die samen 230.000 mensen tewerkstellen. Brussel geniet internationaal een belangrijke

naambekendheid. Deze naambekendheid is grotendeels te danken aan de aanwezigheid van internationale instellingen. Buiten de verschillende instellingen van de Europese Unie is er de Navo, wat dan weer belangrijke ambassades aantrekt uit de gehele wereld. Er zijn intussen ook talloze bureaus gekomen, die hoofdzakelijk lobbywerk bij deze instellingen tot doel hebben.

Brussel is goed bereikbaar over de lucht en per spoor, en tevens over de baan. Het biedt voor internationale werknemers interessante faciliteiten, zoals internationale scholen, internationale clubs, culturele centra en taalcurricula. Het wonen is er in vergelijking met andere wereldsteden relatief goedkoop en de kost van het onroerend goed is momenteel nog vrij laag. Tenslotte vindt men er goed productieve en geschoolde werknemers met, tenminste wat de Vlamingen betreft, een vrij ruime talenkennis.

Nadelen zijn dan wel de zeer onefficiënte staatsstructuur en de hoge feitelijke loonkost. Dit zijn evenwel nadelen die kunnen opgevangen worden door Brussel bij Vlaanderen te voegen tot een nieuwe staat.

De economische activiteit van Brussel straalt af op de Vlaamse rand en trouwens op heel Vlaanderen. De economische activiteit van Brussel leidt vooral tot de groei in de Vlaamse rand. In de periode van 1980 tot 2006 is de werkgelegenheid in Brussel zelf gedaald met 20 procent, maar in Halle-Vilvoorde gestegen met 50 procent. Het bruto binnenlands product steeg in Brussel in die periode met 50 procent, maar in Halle-Vilvoorde met 180 procent. Halle-Vilvoorde is overigens binnen het Vlaamse Gewest het tweede arrondissement, en draagt voor 11 procent bij tot het bruto binnenlands product van dit gewest; alleen het grote Antwerpse arrondissement is nog belangrijker, met bijna 20 procent. Denkt men echt dat men dergelijke resultaten had bereikt indien Vlaanderen uit Brussel was weggetrokken?

In Brussel werken er 240.000 pendelaars uit Vlaanderen, en dat is meer dan de volledige werkgelegenheid van het arrondissement Antwerpen.

De grootste economische motor in België als geheel wordt gevormd door de zogenoemde Vlaamse ruit; de hoeken daarvan zijn Brussel, Gent, Antwerpen en Leuven, en de centrale as is Brussel-Antwerpen. In een internationale rangschikking van stadsgewesten die onlangs in Nederland werd opgesteld komt de Vlaamse ruit op de vijfde plaats.

Anderzijds kan Brussel zelf ook economisch niet bestaan buiten deze Vlaamse ruit. Het heeft nood aan een economisch hinterland om bedrijven aan te trekken en niet in het minst om zijn bereikbaarheid te verzekeren, waarbij de luchthaven van Zaventem een cruciale rol speelt. De economische activiteiten verschuiven steeds meer naar de rand, en met name naar de Vlaamse ruit. Brussel raakt daardoor economisch meer en meer verweven met Vlaanderen, en wordt er zelf ook economisch meer afhankelijk van.

Brussel evenwel kampt met een belangrijke graad van werkloosheid, terwijl in de rand vele arbeidsplaatsen niet kunnen ingevuld worden. De oorzaak ligt in de lage scholing van de meeste werklozen in Brussel, en die lage scholing wordt voor een niet onbelangrijk deel bepaald door een onkunde van het Nederlands. Het beseft dat het Nederlands belangrijk is om op de arbeidsmarkt aan de bak te geraken groeit evenwel onder de bevolking, en zelfs de politieke verantwoordelijken en de arbeidsvoorzieningsdiensten beginnen schuchter samen te werken om hieraan te verhelpen, al spreken die officiële instanties liever niet over het belang van de kennis van het Neder-

lands. De ambtenaren van onze eigen Vlaamse structuren leggen zelden het nodige zelfbewustzijn aan de dag...

Vlaanderen heeft er dus alle belang bij meer en duidelijker aanwezig te zijn in de eigen hoofdstad, en daartoe de nodige investeringen aan te wenden. In de eerste plaats geldt dit natuurlijk voor het *onderwijs*, dat in Brussel vaak schabouwelijk gehuisvest is. Nieuwe scholen oprichten en de bestaande scholen van betere gebouwen en infrastructuur voorzien is dan ook een belangrijke prioriteit. Wat de kwaliteit van het onderwijs zelf betreft stellen zich twee problemen: de opvang van anderstaligen en het behoud van het kwaliteitsniveau voor de eigen Nederlandstalige kinderen.

Wat de opvang van anderstaligen betreft moet duidelijk gemaakt worden dat binnen de Vlaamse scholen alleen het Nederlands als omgangstaal kan gelden, zowel met de leerlingen als met hun ouders. Voor de ouders moet dan ook, eventueel school per school, een degelijke opleiding Nederlands worden voorzien. Voor de kinderen zelf moeten eventueel overgangsjaren worden ingelegd, om hen toe te laten ons onderwijs te volgen op hetzelfde niveau als de oorspronkelijk Nederlandstalige kinderen. Dit alles vereist een belangrijke investering, en het is dan ook onwijs vanwege de huidige Vlaamse regering op onderwijs nog te willen besparen. Deze besparingen worden ingegeven door de noodzaak de Belgische begroting als geheel binnen een voor de eurozone aanvaardbare grens te houden, maar het is dwaasheid dat Vlaanderen hiertoe bijzondere inspanningen wil leveren, wanneer het Brusselse Gewest, het Waalse Gewest en vooral ook de federale overheid ongegeneerd verder blijven potverteren. Het behoud van het kwaliteitsniveau van het onderwijs is een noodzaak niet enkel voor de eigen Nederlandstalige kinderen, maar ook belangrijk voor de kinderen van andere oorsprong waarvan de ouders voor het Nederlandstalig onderwijs kiezen. Ook het behoud van de kwaliteit zal investeringen vergen, voornamelijk in personeel, maar voor het geheel van de Vlaamse Gemeenschap is de vaardigheid en de bekwaamheid van onze huidige jeugd de enige garantie voor een welvarende toekomst. De voorzitter van VOKA, Joris Tiebout, heeft bij het aannemen van zijn voorzitterschap duidelijk in de verf gezet hoezeer wij deze inbreng van goed Nederlandssprekende jongeren uit andere dan typisch Vlaamse gezinnen nodig hebben, hoezeer ze kunnen bijdragen tot de uitbouw van onze welvaart.

Al meer dan 20 jaar pleit ik voor de inplanting van meerdere *eigen Vlaamse ziekenhuizen* in onze hoofdstad. Helaas worden we hierin tegengewerkt niet alleen door de Franstaligen, maar ook door de grootste Vlaamse universiteit op het Brusselse grondgebied, die concurrentie vreest voor het UZ Brussel. Dat hierdoor Vlaamse zieken vaak op mensonwaardige wijze behandeld worden in de eigen hoofdstad wordt straal genegeerd. Maar ook de christelijke zuil verkiest de Franstaligen niet rechtstreeks voor het hoofd te stoten. Dat de christelijke instellingen nog gecontroleerd worden door een Belgische bisschoppenconferentie, die nu door een Waal wordt voorgezeten, stemt niet hoopvol. Het is dus belangrijk dat vanuit de Vlaamse bevolking als geheel zal worden aangedrongen op initiatieven van de Vlaamse overheid op het gebied van gezondheid, en niet alleen op het gebied van welzijn, in Brussel. Indien wij als Vlamingen solidariteit moeten opbrengen, dan zou dat toch in de eerste plaats moeten zijn met onze eigen bevolkingsgroep in onze eigen hoofdstad.

Helaas heeft de term solidariteit in Vlaanderen een totaal verkeerde betekenis gekregen.

Bedenken we trouwens dat het uitbouwen van een groter en beter onderwijs, een grotere en betere zorgstructuur, ook gevolgen zal hebben voor het Vlaamse karakter van Brussel als geheel. Stilaan worden de mensen zich ervan bewust dat het belangrijk is het woon-werkverkeer zo kort mogelijk te houden. Overigens zou niets de Vlaamse overheid beletten voor het personeel in scholen en ziekenhuizen personeelswoningen te voorzien, liefst behoorlijk gegroepeerd, zodat nieuwe Vlaamse kernen binnen de hoofdstad kunnen ontstaan waar dan ook de handelszaken met de taal van hun klanten zullen rekening houden. Bij het toewijzen van ruimten voor handelszaken kan de Vlaamse overheid overigens taaleisen stellen indien zij eigenaar van het vastgoed is.

Deze investeringen zijn investeringen in de toekomstige welvaart van Vlaanderen, niet enkel van Brussel. De welvaart van Vlaanderen zou ernstig bedreigd zijn indien Vlaanderen met Brussel zijn belangrijkste venster op de wereld zou verliezen. Daarbij moeten we ook bedenken dat het loslaten van Brussel op zichzelf ook een belangrijke *meerkost voor Vlaanderen* zou betekenen, omdat het inrichten van een nieuwe hoofdstad, waar men die ook zou willen vestigen, onvermijdelijk belangrijke nieuwe investeringen zal meebrengen. De kost hiervan is bij mijn weten tot nog toe door niemand becijferd, maar het spreekt vanzelf dat deze kost niet gering zal zijn. Daarbij komt dan nog de overlast door verdere verstedelijking voor de gekozen nieuwe hoofdstad. Is het dan niet interessanter te investeren in het behoud en de uitbouw van wat we op dit ogenblik hebben: een hoofdstad met uitstraling, die een belangrijke buitenlandse handel mogelijk maakt? Durft men stellen dat deze buitenlandse handel geen nadeel zou ondervinden bij het verlies van een zo centrale stad in de wereldeconomie als Brussel?

Brussel betekent dus veel voor Vlaanderen, maar Vlaanderen betekent ook veel voor Brussel: deze stad heeft op zichzelf, buiten de Vlaamse ruit, weinig economische toekomst, want het belangrijkste economische hinterland van de stad ligt in Vlaanderen.

Een eerste stap in de huidige onderhandelingen moet zeker zijn de *sociale zekerheid* als geheel *naar de gemeenschappen* over te hevelen. Sociale zekerheid is een bij uitstek persoonsgebonden materie, en de vrees die bij sommigen bestaat dat de Vlaamse sociale zekerheid onbetaalbaar zou worden indien een groot aantal allochtone gezinnen in Brussel zou kiezen voor de Vlaamse sociale zekerheid, is irreal. Dit blijkt ondermeer uit berekeningen van huidig senaatsvoorzitter Prof. Danny Pieters in Periodiek januari 2011. Natuurlijk moeten er aan het toetreden tot de Vlaamse sociale zekerheid ook een aantal voorwaarden verbonden worden, zoals bijvoorbeeld ook het kiezen voor het Vlaams onderwijs. Dit hoeft nog geen subnationaliteit te betekenen, maar een keuze voor gemeenschapsvoorzieningen moet slaan op het geheel van de diensten die een gemeenschap aanbiedt, en moet enige coherentie vertonen.

Bij het *samenvoegen van Brussel en Vlaanderen* moet natuurlijk een aanvaardbaar statuut uitgewerkt worden voor de Franstaligen uit het Brussels gewest, bij wie de vrees leeft dat zij in het geval van aanhechting bij Vlaanderen hun eigen Franstalige levenswijze zouden verliezen. Wat de Franstaligen ons ook hebben aangedaan, het zou ongepast zijn dit met eenzelfde onrecht te vergelden. We

zouden dus binnen het huidige Brusselse Gewest de taalrechten van de Franstaligen moeten garanderen, en deze taalrechten correct eerbiedigen, anders dan hetgeen wij tegenwoordig als Vlamingen te Brussel zelf nog ondervinden. Maar de openheid en de tolerantie waarvan de Vlamingen steeds hebben getuigd moet een aanvaardbare oplossing mogelijk maken. Een tiental jaar geleden heeft de Vlaamse Volksbeweging hiervoor reeds praktische schema's voorgesteld.

Het samenvoegen van Brussel met Vlaanderen kan voor beide huidige gewesten alleen maar een win-win situatie uitmaken; andere oplossingen zijn voor allebei de zekere weg naar verlies. Een Europees gewest zou staatkundig afgesneden zijn van zijn economische hinterland; en anderzijds zouden een kwart miljoen Vlamingen plots in het buitenland moeten werken. En samenvoegen van Brussel met Wallonië is alleen maar de optelsom maken van twee economisch verlieslatende gewesten, die er geen van beide in geslaagd zijn op eigen bodem welvaart te scheppen. Blijft als enige oplossing het samenvoegen van Vlaanderen met zijn hoofdstad.

Dit vereist zoals ik reeds uitlegde een belangrijke investering van Vlaanderen in Brussel enerzijds, maar ook een belangrijke mentaliteitswijziging in Vlaanderen, en niet het minst bij de Vlamingen die in Brussel hun brood verdienen. Moeten ze werkelijk in een villa met tuintje wonen, en daarom twee of meer uren per dag aan woonwerkverkeer verliezen? De tijd is voorbij dat men in winkels, cafés en restaurants te Brussel niet in het Nederlands kon bediend worden, al zijn er natuurlijk nog zaken

die men beter vermijdt. Maar men moet dan ook in Brussel consequent Nederlands leren spreken, en die gelegenheden opzoeken waar men zich ook als Vlaming thuis kan voelen. Dat is lang niet meer onmogelijk, want de commerciële sector beseft heel goed het belang de Vlamingen als klant te hebben en te houden.

Bij de voordelen die Brussel biedt op economisch vlak noemde ik reeds het relatief goedkope vastgoed; natuurlijk kan het nog goedkoper zijn in een Vlaams dorp te wonen, maar dan moet men ook de prijs van het woonwerkverkeer rekenen en niet alleen de financiële kost, doch ook de menselijke prijs die men betaalt aan nodeloze verplaatsing.

Toen Christus werd aangesproken door een rijke jongeling die vroeg wat hij moest doen om volmaakt te zijn, luidde het antwoord: verkoop al wat ge hebt, kom en volg mij. Kom dus in Brussel wonen, zeker wanneer daar uw economisch belang ligt, geniet van de vele culturele mogelijkheden die Brussel u biedt, en wanneer Brussel weer zichtbaar een Vlaamse stad zal zijn, zal ook de verfransing in de rand een eind nemen.

Een utopie? De doelstellingen die de Vlaamse beweging zich stelde ten tijde van Rodenbach klonken evenzeer utopisch, en toch hebben we, van nederlaag tot nederlaag, al veel meer bereikt. De boodschap luidt dus: investeren in Brussel, meer en meer wonen in Brussel, en van Brussel stilaan weer onze stad maken.

De toekomst van Vlaanderen ligt inderdaad in Brussel.

Prof. Dr. Joost Rampelberg

REACTIE OP "VLAANDEREN BLIJFT DUURSTE REGIO VOOR GEZONDHEIDSZORG" *

Het RIZIV heeft volgens Artsenkrant (AK) van 13 mei, een update gemaakt van zijn studierapport (2009) "Medisch Verbruik vanuit Geografisch Perspectief". Wouter Colson wijst er op het einde van zijn artikel op dat dit soort studies in wezen niets oplost omdat ieder er zijn eigen conclusies kan blijven uit trekken. Er is echter meer: een punt dat zelden aan de orde wordt gesteld, is de betrouwbaarheid van dit soort analyses. Ik vrees dat er hier weleens een dikke adder onder het gras zou kunnen zitten.

Mijn jarenlange ervaring als researcher in een internationale omgeving, maakte me in 2009 nieuwsgierig naar de voor het RIZIV-rapport gebruikte methodologie. Gezien de huidige RIZIV- resultaten doorgaan als een (overigens indertijd aangekondigd) vervolg op die eerdere studie, lijkt het me gepast dat ik vandaag met mijn toenmalige bevindingen naar buiten kom¹. Ik moet immers bekennen dat het resultaat van mijn nieuwsgierigheid nogal onthutsend was: het rapport gaf toen allesbehalve grondige informatie over de redenen waarom voor de aangewende techniek van 'standaardiseren' was geopteerd, noch over hoe men bij deze standaardisatie tewerk was gegaan. Merkwaardig toch, want de wereldwijde wetenschappelijke gemeenschap is het er roerend over eens dat pas van een wetenschappelijke studie sprake is wanneer de studie door derden op een identieke manier kan worden herhaald. En laat hiervoor nu essentieel zijn dat, naast de beschikbaarheid van alle gebezigde gegevens, het rapport de gebruikte onderzoeksmethodologie nauwgezet documenteert.

Er lijkt zich hier dus een ernstig wetenschappelijk probleem te stellen, en het probleem dreigt er alleen maar groter op te worden door het gebruik van het terugbetalingstatuut als *proxy* (of *proxies*²) voor de socio-economische toestand. Nergens bewijst het rapport dat de manier waarop met deze variabele(n) bij de standaardisatie is omgesprongen, tegen serieuze kritiek bestand is. Immers, zelfs als er in het toekennen van het "voorkeurstatuut tegemoetkoming en het algemeen stelsel, resp. het stelsel van de zelfstandigen en religieuze ordes" geen regionale verschillen zouden bestaan (iets wat dan wel eerst moet bewezen worden!), is er nog het aspect dat de populatie allicht zeer ongelijk verdeeld is over de verschillende terugbetalingstatuten: iets dat dan mogelijk als gevolg heeft gehad dat de standaardisatie aan bepaalde subgroepen een onredelijk groot gewicht toekent. Het lijkt me zelfs mogelijk dat aan deze socio-economische *proxy* evenveel gewicht is toebedeeld als aan elk van de demografische variabelen; tenzij daar overtuigende redenen toe waren (het rapport geeft die

¹ Ik ga ervan uit dat de gebezigde methodologie vandaag nog steeds dezelfde is: uit niets in AK blijkt dat hieraan iets veranderd is; men zou trouwens anders nog moeilijk van een echt vervolg op de eerdere studie kunnen spreken, omdat de resultaten dan niet eens vergeleken zouden kunnen worden.

² Er wordt niet duidelijk gemaakt of het hier om één, dan wel om meerdere variabelen gaat: de *proxy* is immers omschreven als "het voorkeurstatuut tegemoetkoming en het behoren tot het algemeen stelsel of het stelsel van de zelfstandigen en religieuze ordes" – vermoedelijk zijn het er daarom twee, wat het probleem er alleen maar erger op maakt.

* Dit artikel werd eveneens gepubliceerd in AK van 20.05.11

alvast niet!), is zoiets in een wetenschappelijke studie, die naam waardig, te mijden. Op zijn minst hadden de auteurs duidelijk moeten maken hoe zij de drie (of meer) variabelen hebben gecombineerd bij hun poging om de bestaande cijfers te ‘standaardiseren’: vooral het gewicht dat zij aan elk van die variabelen hebben toegewezen, en waarop dit gewicht gebaseerd was, is essentiële informatie die in het rapport helemaal ontbreekt.

Men heeft er het raden naar waarom de auteurs niet de moeite hebben gedaan om een wetenschappelijk verantwoord rapport te schrijven; plaatsgebrek kan niet hun reden geweest zijn gezien de resultaten wel zeer gedetailleerd beschreven zijn. Een studie die onwetenschappelijk is, wettigt een gezonde achterdocht ten aanzien van zowel de aanleiding tot de studie, als van haar resultaten. Achterdocht is hier mogelijk des te meer gewettigd omdat een wetenschappelijke studie best niet vanuit een vooroordeel

(*bias*) wordt aangevat. Helaas laat de RIZIV-studie ook in dit opzicht te wensen over, want uit de toelichting op de webstek van het RIZIV (18/11/2009 op www.riziv.fgov.be/information/nl/studies/study44/index.htm) bleek dat de toegepaste standaardisering tot doel had om – ik citeer – “meer valabele” geografische vergelijkingen te verkrijgen. Het lijkt er dan ook op dat de RIZIV-onderzoekers zich door de geografische verdeling van de brute cijfers gefrustreerd voelden. ... En iedereen weet hoe die geografische vergelijkingen er ongemanipuleerd uitzien. Er zal dan ook een ernstiger studie nodig zijn, vrees ik, om de naakte basiscijfers te bevestigen of ze in twijfel te trekken. In afwachting hiervan kan de methodologie van de RIZIV-studie misschien eens door een onafhankelijke statistische deskundige worden nagezien?

Willem Amery, Turnhout

DE VIA APPIA, ... OF WAAR LIGT DIE NIEUWE WEG VOOR HET FEDERALE BELGIË?

In een mensenleven kom je meer dan eens op een kruispunt terecht, er moet dan gekozen worden om met je leven verder te kunnen gaan. Kiezen is echter ook ergens verliezen en dat is altijd moeilijk. Toch kan het nog erger. Zo kan het gebeuren dat zelfs een weloverwogen keuze eigenlijk onmogelijk is omdat je moet kiezen tussen de spreekwoordelijke pest of cholera. Dan kan je niet meer kiezen tussen bestaande wegen, dan moet je zelf een weg maken, een nieuwe weg. “Aut viam inveniam, aut faciam”, “Of ik vind een weg, of ik zal er een maken”. In België is het actueel niet anders.

In de vierde eeuw vóór Christus was Rome uitgegroeid tot een machtige republikeinse stadstaat. In het Noorden waren de Etrusken uitgeschakeld, in het Oosten de Sabijnen en in het Zuiden de Liga Latina met de Volsci. Qua grootte en aantal inwoners was Rome de tweede stad van Italië, na Tarentum. Rome was als een vulkaan, klaar om uit te barsten.

Dé vraag was hoe dit zou gebeuren? Chaotisch of gecontroleerd? Destructief of constructief? Rome kende met de regelmaat van een klok interne spanningen tussen de patriciërs en de plebejers. Daarnaast was het door externe vijanden omringd: Gallische stammen in het Noorden en de even sterk opkomende Samnieten in het Zuidelijke Campanië. Nog verderop naar het Zuiden lag het rijke Magna Graecia. Toen al oefende de Griekse cultuur een onweerstaanbare aantrekkingskracht uit op de Romeinse elite.

In die broeiende en onzekere context werd Appius Claudius Caecus, van 312 tot 311 v. Chr., censor. Omdat hij meer dan wie ook beseftte dat een dermate snel groeiende stad totaal onleefbaar werd zonder voldoende hoeveelheid aan drinkbaar water, liet hij het eerste aquaduct van Rome aanleggen: de Aqua Appia. Daarnaast vond hij nog een tweede middel om de onvermijdelijke explosie van energie gecontroleerd en constructief te laten ontsnappen. Tijdens de oorlogvoering met de Samnieten, besliste hij een volledig nieuwe weg aan te leggen in de richting van het ultieme doel: Magna Graecia. En het zou niet zomaar een weg zijn als alle andere, integendeel. De paden van die tijd waren meestal kronkelig en onverhard, storend door het lastige stijgen en dalen, vol plaatsen ideaal geschikt voor hinderlagen van rovers, ook ziekteverwekkend doorheen

de moerassen,... Ze eisten veel energie, veel tijd en waren vanuit economisch standpunt nauwelijks interessant.

Appius' idee was even geniaal als eenvoudig. Zoals de kortste afstand tussen twee punten één rechte lijn is, zo zou ook zijn nieuwe weg één rechte lijn zijn (inderdaad, over de eerste afstand van 90 km is er slechts een afwijking van 5°), vlak geplaveid met basaltblokken (of gestolde lava: volop en dus goedkoop beschikbaar vanuit het vulkanisch massief ten zuiden van Rome), 14 voet of 4.2 m breed om twee ossenkarren elkaar vlot te laten kruisen, met langs beide zijden een 2 tot 3 m verharde uitwijkstrook voor voetgangers, met mijlpalen voor nuttige informatie zoals afstanden (later ook voor keizerlijke propaganda), zonder vervelend stijgen of dalen, vlotjes passerend langs bergpassen en ravijnen, met afspanningen voor voedsel en overnachtingen, met aandacht voor veiligheid (er waren politieposten), met winkels en wisselkantoren, thermen en tempels, ... De Via Appia werd een tot dan toe ongeziene snelweg, met alles erop en eraan. En er werd niet alleen een weg aangelegd. De Pontijnse moerassen werden helemaal, over een afstand van 30 km, drooggelegd, zodat eerst nieuwe graslanden en later ook akkerbouw mogelijk werd. Ongewild maar net daarom ook des te aangenamer was een nog veel grotere bonus. Met de drooglegging verdwenen ook die immense hoeveelheden aan vervelende muggen en met de muggen verdween de malaria. Op slag hadden de Romeinen en hun bondgenoten het onmiskenbaar extra voordeel van een betere gezondheid tegenover hun tegenstanders. Deze weg stimuleerde net door de versnelling in mobiliteit zowel de handel en het toerisme alsook het postwezen, een nieuwe vorm van systematische communicatie over afstand die nu voor een ruimer publiek efficiënt kon georganiseerd worden. Natuurlijk was er nu ook de initieel bedoelde en tot dan toe ongeziene snelheid in machtsontplooiing mogelijk. De legioenen werden langs deze heerbaan ingezet voor een imperialistische expansionistische politiek.

Ook de uitstraling van deze nieuwe weg was enorm. Wie tegen het intellect en de creativiteit van de bouwers ervan in opstand wou komen kon dus maar best twee keer nadenken.

De weg liep eerst naar Capua, later werd hij verlengd naar Beneventum, naar Tarentum en uiteindelijk tot in Brundisium: de springplank naar het Oosten was klaar en Rome kon met een nieuwe groeifase van start gaan. Met zijn stoutmoedige keuze voor een totaal nieuwe weg realiseerde Appius "Aut viam inveniam, aut faciam".

Wie wordt in het politiek comateuze België de nieuwe wegbereider?

Hendrik Verbrugghe

ACTUALISERING VAN DE GELDTRANSFERS UIT VLAANDEREN

In dit artikel worden de geldtransfers uit Vlaanderen geactualiseerd op basis van twee studies van het Vlaams Instituut voor Economie en Samenleving (VIVES) en twee studies van het Aktiecomitee voor een Vlaamse Sociale Zekerheid (AK-VSZ). Deze studies werden gepubliceerd, deels in 2010 en deels in 2011. De eerste drie gaan over het jaar 2007; de vierde gaat over de periode 1990-2010.

Einde november 2010 publiceerde het Vlaams Instituut voor Economie en Samenleving (VIVES) de studie "Update van de berekening van de stromen van overheidsmiddelen tussen de gewesten voor het jaar 2007" (1). Dit document is beschikbaar op de webstek vives@econ.kuleuven.be

In die studie worden 3 kanalen van geldtransfers bestudeerd: de federale begroting buiten de Sociale Zekerheid, de bijzondere financieringswet (BFW) en de Sociale Zekerheid (SZ).

Via het eerste kanaal vloeiende er in 2007 1.065 miljoen euro uit Vlaanderen weg, via het tweede 1.017 miljoen euro en via het derde 3.648 miljoen euro, samen 5.730 miljoen euro.

Wanneer de ontvangsten in gewest A in een bepaalde sector namelijk groter zijn dan de uitgaven, en wanneer het omgekeerde zich voordoet in gewest B, ontstaat er in de Belgische context een geldtransfer van A naar B.

Tabel 1 Transfers (miljoen euro) via Fed. Begroting, BFW en SZ in 2007

Kanaal	VG	WG	BHG
Fed. Begroting	+ 1.065	- 1.369	+ 303
BFW	+ 1.017	- 929	- 88
SZ	+ 3.648	- 3.435	- 214
Totaal	+ 5.730	- 5.730	0
Totaal in % BRP	2,95	7,35	0

Die gegevens zijn samengevat in *tabel 1*; daarin wordt eveneens aangeduid welk van de drie gewesten via elk kanaal geld geeft (+) en geld krijgt (-). Zo ziet men dat het Vlaams Gewest (VG) via de 3 kanalen geld geeft, dat het Waals Gewest (WG) via de 3 kanalen geld krijgt en dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG) via het eerste kanaal geld geeft en via de andere twee geld krijgt. Die sommen vertegenwoordigen samen ongeveer 3 % van het Vlaams bruto regionaal product (BRP) en meer dan 7 % van het Waals BRP.

Vijf maanden later, einde april 2011, publiceerde VIVES een tweede studie "Transfers tussen de Belgische gewesten uit inrentlasten op de federale overheidsschuld" (2). Hierin wordt het vierde kanaal van de geldtransfers uit Vlaanderen, eveneens voor het jaar 2007, bestudeerd. Ook deze studie is beschikbaar op vives@econ.kuleuven.be

In 1988 publiceerden Paul Van Rompuy en Valentijn Bilsen, Centrum voor Economische Studiën (CES) – KU Leuven, het artikel "10 jaar financiële stromen tussen de gewesten in België" in de reeks "Leuvense Economische Standpunten" (3). De benadering die daarin wordt gehanteerd is gebaseerd op het historisch oorsprongsbeginsel van de schuldopbouw, namelijk op de berekening van de verschillende gewestelijke aandelen in het primaire saldo,

en is ook de benadering die in de huidige studie van VIVES wordt gevolgd.

Het resultaat van die studie over het jaar 2007 is een transfer van 5.749 miljoen euro uit het Vlaamse Gewest, praktisch uitsluitend naar het Waalse Gewest.

Die gegevens zijn samengevat in *tabel 2*.

Tabel 2 Transfers (miljoen euro) via Rentelasten op Fed. Overheidsschuld in 2007

Kanaal	VG	WG	BHG
Rentelasten	+ 5.749	- 5.745	- 3

Wanneer we de cijfergegevens uit *tabel 1* en *2* samenvoegen, krijgen we een idee over de totale geldtransfers uit Vlaanderen in 2007: 11.479 miljoen euro; na extrapolatie op basis van *tabel 1* komt dat overeen met 5,91 % van het Vlaamse BRP. Anders uitgedrukt betekent dat een transfer van 1.863 euro per inwoner in het Vlaams Gewest (*tabel 3*).

Het is belangrijk te beseffen dat dit transfer elk jaar opnieuw herhaald wordt.

Tabel 3 Totale geldtransfers (miljoen euro) via de 4 kanalen in 2007

Kanaal	VG	WG	BHG
Kan. 1+2+3	+ 5.730	- 5.730	0
Kan. 4	+ 5.749	- 5.745	- 3
Totaal	+ 11.479	- 11.475	- 3
Totaal in % BRP	5,91		
Transfers/pers. (euro)	1.863		

In februari 2010 publiceerde het Aktiecomitee voor een Vlaamse Sociale Zekerheid (AK-VSZ) een studie in brochurevorm over de transfers in de sociale sector tussen 2003 en 2007 (4). De gegevens zijn ook beschikbaar op www.akvsz.org

Volgens deze berekeningen bedraagt het transfer uit het Vlaamse Gewest via de SZ in 2007 4.710 miljoen euro. Het transfer verloopt voor het grootste deel naar het Waalse Gewest (4.092 miljoen euro) en voor een kleiner deel naar het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (619 miljoen euro) (*tabel 4*). De negatieve cijfers wijzen er ook hier op dat het betrokken gewest geld ontvangt.

Tabel 4 Sociale geldtransfers (miljoen euro) in 2007

	VG	WG	BHG
Kinderbijslagen	+ 411,937	- 302,397	- 109,539
RIZIV verzorging	+ 1.246,609	- 1.145,393	- 101,216
RIZIV uitker. inval.	+ 349,178	- 342,823	- 6,355
Arbeidsongevallen	+ 3,992	- 7,606	+ 3,613
Beroepsziekten	+ 51,797	- 66,684	+ 14,887
Werkloosheidsverg.	+ 1.373,402	- 1.075,449	- 297,944
Pensioenen	+ 699,631	- 765,248	+ 65,616
Varia SZ	+ 217,778	- 179,928	- 37,849
Subtotaal	+ 4.354,324	- 3.885,528	- 468,787
Sociale Bijstand	+ 355,850	- 206,096	- 149,755
Totaal	+ 4.710,176	- 4.091,624	- 618,541

Het totale transferbedrag is uitgesplitst in de verschillende takken van de SZ (kinderbijslagen, RIZIV-verzorging en -uitkeringen voor invaliditeit, arbeidsongevallen, beroepsziekten, werkloosheidsvergoedingen, pensioenen) en Sociale Bijstand.

Een gedeeltelijke verklaring voor het 1 miljard hoger totaal bedrag in vergelijking met de studie van VIVES is het feit dat in laatst genoemde studie de transfers via de Sociale Bijstand niet opgenomen zijn in het kanaal "SZ", doch in het kanaal "federale begroting buiten de SZ". Een bijkomende verklaring voor het verschil is het gebruik van licht verschillende sleutels voor de berekening van de gewestelijke ontvangsten in de SZ.

Tenslotte publiceerde het AK-VSZ in september 2011 een nieuwsbrief over het aandeel van de gewesten in de financiële verrichtingen van de federale overheid (primaire saldo, begrotingssaldo, overheidsschuld en schuldratio) voor de periode 1990 – 2010 (5); de tekst is beschikbaar op www.akvsz.org. Hierin wordt het gecumuleerd geldtransfer uit Vlaanderen tijdens die periode berekend op ongeveer 260 miljard euro.

Besluit

In verband met de geldtransfers uit het Vlaams Gewest worden in de media sterk uiteenlopende bedragen vermeld; de reden is dat de transferkanalen er dikwijls niet bij vernoemd worden.

De gezamenlijke transfers via de federale begroting buiten de SZ, de bijzondere financieringswet, de SZ en via de intrestlasten op de federale overheidsschuld bedragen ongeveer 12 miljard euro in 2007; zij vloeiden bijna volledig naar het Waals Gewest.

Het gecumuleerde transfer uit het Vlaams Gewest tussen 1990 en 2010 bedraagt ongeveer 260 miljard euro.

Eric Ponette

Bibliografie

1. E. Buyst, G. Jennes, J. Reynaerts: Update van de berekening van de stromen van overheidsmiddelen tussen de gewesten voor het jaar 2007, VIVES – K.U. Leuven, 30.11.10
2. G. Jennes: Transfers tussen de Belgische gewesten uit intrestlasten op de federale overheidsschuld, VIVES – K.U. Leuven, 27.04.11
3. P. Van Rompuy en V. Bilsen: 10 jaar financiële stromen tussen de gewesten in België, Leuvense Economische Standpunten 45, Centrum voor Economische Studiën (CES), K.U. Leuven, 1988
4. H. Deweerdt, G. Celen, E. Ponette, E. Stoffelen: Transfers in de sociale sector 2003-2007, AK-VSZ, februari 2010
5. H. Deweerdt e.a.: Finland aan de Noordzee – Griekenland aan Samber & Maas, Nieuwsbrief AK-VSZ, september 2011

In het oude geschil tussen de mogelijke drieledigheid van België (via de gewesten) of de mogelijke tweeledigheid van België (met de gemeenschappen) lijken ze hun slag thuis te halen. Tot nu toe hebben we de staat gestructureerd op basis van een *compromis des Belges* tussen beide opties. Dit compromis willen de Franstaligen nu ondermijnen en vervolgens opblazen. Daarmee ondergraven ze de hoofdstedelijke functie van de stad Brussel, maar op lange termijn ook het bestaan van hun geliefkoosde staat. Blijkbaar kan ze dat niet schelen.

Jean-Pierre RONDAS - DE STANDAARD - 09/07/11

Het Westen heeft zich decennia lang bezondigd aan slecht publiek beheer. Het gigantische schuldenprobleem wordt dag na dag gigantischer. ... Op lange termijn moeten de westerse schulden drastisch omlaag. Dat zal pijn doen. ... Op ultrakorte termijn dringen zich forse ingrepen op. De crisis moet worden ingedijkt.

Pierre HUYLENBROECK - DE TIJD - 13.07/11

Wat meteen opvalt in het federale Zwitserland, is de grote decentralisatie van bevoegdheden. ... De meeste bevoegdheden en het belangrijkste deel van de uitgaven bevinden zich op het vlak van de kantons. Die hebben hun eigen grondwet en parlement, bepalen hun eigen directe belastingen, regelen het onderwijs en de justitie en voeren hun sociaal en economisch beleid.

Patrick SOETENS, Keytrade Bank Genève, DE TIJD - 13/07/11

De vorst viel uit zijn rol. Natuurlijk mag hij zeggen dat het land een regering nodig heeft, maar het was de manier waarop hij zijn bezorgdheid vertolkte die fout zat. Albert lapte zijn grondwettelijke plicht tot discretie aan zijn laars. Dat premier Letermé dit toeliet is ongehoord.

Paul GEUDENS - DE GAZET VAN ANTWERPEN - 22/07/11

... laat het onkruid zeker *nóit* bloeien en zaden vormen. Die regel moet ook gelden voor de cannabisindustrie die zich razendsnel over ons land aan het verspreiden is. Het zijn geen softies die daarmee bezig zijn, maar heuse maffia's die het ruwe geweld niet schuwen.

Guy TEGENBOS - DE STANDAARD - 30/07/11

De gemeenschappen kunnen een beleid voeren voor de gezinnen, bejaarden en een betere gezondheid van de mensen, maar de kinderbijslag, de pensioenen en de ziekteverzekering zijn federaal. De gewesten kunnen op hun arbeidsmarkt eigen klemtoneel leggen, maar de werkloosheidsuitkeringen zijn federaal. Zoals het er nu voorstaat, kan de federale overheid haar verplichtingen echter onmogelijk blijven nakomen. De bevoegdheden moeten dan ook beter worden afgebakend, zonder de solidariteit tussen de regio's op te geven.

Roger PAULY, Algemeen voorzitter Gezinsbond, KNACK - 03/08/11

Er is overconsumptie (te veel, te snel onderzoeken en behandelen) maar soms ook onderconsumptie (mensen die niet tijdig, of zelfs helemaal niet de voor hen belangrijke behandeling krijgen); ... steeds meer mensen hebben het moeilijk om hun gezondheidszorg te betalen.

Lieven ANNEMANS, hoogleraar gezondheidseconomie UGent en VUB, DE TIJD - 17/08/11

HPV-VACCINATIE

Vlaanderen Europese top in Humaan Papilloma Virus-vaccinatie

Met 83% volledig gevaccineerde meisjes in het eerste secundair onderwijs tijdens het afgelopen schooljaar staat Vlaanderen in de Europese top voor HPV-vaccinatie. In het Verenigd Koninkrijk is 76,4% volledig gevaccineerd en in Nederland amper 52%. Bovendien kreeg 90% minstens een dosis – normaal 3 – en werden niet alle vaccinaties geregistreerd via Vaccinet, zodat het eigenlijke percentage vermoedelijk nog hoger ligt. De systematische collectieve vaccinatie in de Centra voor Leerlingenbegeleiding (CLB's) zorgt voor 90% van de vaccinaties. De huisartsen en kinderartsen staan in voor de overige 10%. De campagne wordt dan ook vanzelfsprekend verder gezet in de volgende schooljaren.

Dirk Van de Voorde

ANTIDEPRESSIVA IN RUSTHUIZEN

De Artsenkrant d.d. 10-06-2011 vermeldt de aanval door CM-voorzitter Marc JUSTAERT in *Visie* op de zorgverleners in rusthuizen, als zouden de bewoners er een kwart meer kans hebben antidepressiva voorgeschreven te krijgen. De voorzitter van Zorgnet Vlaanderen Guy van Oevelen, geeft hem hierover lik op stuk (zie www.zorgnetvlaanderen.be): “U trekt conclusies uit een bedenkelijk onderzoek waarmee u de hele zorgsector schoffeert: zowel de artsen als de directie en het zorgpersoneel. Mogelijk is uw huis al te veel verworpen tot een bedrijf, dat in de strijd om leden, permanent op zoek is naar profilering en onfrisse praktijken daarbij niet schuwt: een niet-tegensprekelijk pseudowetenschappelijk onderzoek, vage insinuaties ...”.

Piet Hein Jongbloet

STERKE TAAL

Jean-Marc Nollet, fractieleider van Groen-/Ecolo verklaarde op 28 augustus op RTBF dat “de onderhandelingen voor een nieuwe regering nu wel zouden lukken ‘zonder de parasieten van de NVA’ “(sic).

Men kan zich alleen het hoofd schudden bij zoveel lef en arrogantie op een

ogenblik dat de Franstalige Gemeenschap nog steeds overleeft dank zij een jaarlijkse transfer van de 12 miljard Euro vanuit Vlaanderen.

Men zal zich ook herinneren dat de Franstalige politieke partijen in 2010 naar de kiezer gegaan zijn met de gemeenschappelijke slogan en eis voor meer respect van de Vlamingen voor hun Franstalige landgenoten. Het is ook beschamend voor Wouter Van Besien dat hij het niet aandurfde zijn groene collega tot de orde te roepen evenals voor de andere Vlaamse partijen rond de onderhandelingsstafel dat zij deze uitspraak stilzwijgend lieten voorbijgaan ('t Pallieterke 07-09).

Albert Baert

ZORGTRAJECTEN

De zorgtrajecten gaan uit van de vraag “Hoe zorgen we ervoor dat chronische patiënten zo goed mogelijk multidisciplinair en geïntegreerd in een samenwerkingsverband worden behandeld en gevolgd?”

Zoals merkbaar in onderstaande tabel is het succes van de zorgtrajecten, zowel voor diabetes als voor nierinsufficiëntie, duidelijk groter in Vlaanderen dan in Wallonië en Brussel, wanneer men vergelijkt met de bevolkingsverhoudingen (Vl: 57,7 %; W: 32,3 %; Bru: 10 %).

Zorgtrajecten 2009 - 2010

	Diabetes: 11.700 contracten	Nierinsuff.: 10.692 contr.
Vl	85 %	89 %
W	11 %	8 %
Bru	4 %	3 %
België	100 %	100 %

Omgerekend naar het aantal inwoners per gewest, werden in 2009-2010 voor diabetes en nierinsufficiëntie samen, in Vlaanderen 316 zorgtrajectcontracten per 100.000 rechthebbenden afgesloten: dat is 5 maal meer dan in Wallonië en 4 maal meer dan in Brussel.

Bronnen: J. Mathy, De Huisarts 14.04.11 en W. Colson, Artsenkrant 24.06.11

Eric Ponette

BANENPLAN MILQUET

Win-win banenplan van Milquet vooral gunstig voor Wallonië

Het in Vlaanderen vrij onbekend gebleven win-win banenplan van federaal minister van Werk Milquet, uitgevaardigd sinds 2009 als anticrisismaatregel, bracht in één jaar tijd 50.000 banen op. Recentere cijfers, die Milquet verspreidde, spreken van een resultaat van 73.000 banen. Maar eigenlijk weet men niet of dit echte banen zijn of niet: de werklozen, die werk vonden, krijgen eigenlijk een *werkvergoeding* van de RVA. De werklozen krijgen een kaart waarmee ze aan de werkgevers kunnen tonen hoe 'goedkoop' ze zijn. De RVA betaalt voor hen een werkvergoeding variërend tussen 500 en 1.100 euro per maand en de werkgever mag dit van hun loon afhouden.

In 2010 kregen 51.000 mensen zo'n uitkering: 32.000 jongeren (60 procent), 13.000 langdurig werklozen (25 procent) en 6.000 50-plussers (15 procent).

Wallonië heeft meer dan de helft van deze banen. Vlaanderen bijna 40 procent, Brussel 9 procent.

Er circuleren verschillende verklaringen voor die verschillen. Het win-win plan mikte op de jongerenwerkloosheid, die hoger is in Wallonië en Brussel. De maatregel voor de 50-plussers richtte zich als compensatie theoretisch meer op Vlaanderen, maar Vlaanderen heeft al een eigen premiestelsel voor de aanwerving van 50-plussers en de bedrijven mochten de twee subsidiesystemen niet combineren. Dit betekent dat *de facto* de regeling vooral nuttig is voor Wallonië en Brussel. Niemand weet echter hoeveel extra banen het plan wel heeft opgeleverd, m.a.w. zijn de degenen die zijn aangeworven, echt *extra* aangeworven of zijn ze in de plaats gekomen van anderen, die nu werkloos zijn ('*substitutie-effect*')? Of zouden ze sowieso aangeworven zijn ('*death weight effect*')?

Volgens Wim Aerts van de Jong VLD blijkt uit recent onderzoek dat meer dan 60 procent van alle nieuwe Belgische banen betaald worden door de overheid! Op 6 augustus publiceerde de Franstalige denktank 'Institut pour un developpement durable' een studie waaruit blijkt dat er in België tussen 2005 en 2011 ongeveer 270.000 nieuwe banen gecreëerd werden. Maar liefst 172.000 van deze banen worden voor minstens 60 procent door de overheid gesubsidieerd!

Volgens Milquet is deze bijzonder nefaste tendens, die in de lijn ligt van de bedenkelijke traditie van de Sovjet-Unie, als zeer positief te aanzien....

Bron: DS 12.08.11

Albert Baert

MELDPUNT TAALKLACHTEN

De taaltoestanden in de Brusselse ziekenhuizen zijn een oud zeer waar zelfs 49 jaar taalwetgeving niet tegen opgewassen is. Dat Vlamingen in de meeste Brusselse ziekenhuizen niet of toch zeer moeilijk in het Nederlands te woord gestaan worden is reeds lang gekend. Dit leidt vaak tot ergernis en in sommige gevallen tot tekortkoming van de noodzakelijke zorg met ernstig lichamelijk letsel of zelfs overlijden als gevolg.

Toch zijn er relatief weinig klachten omdat patiënten in een zwakke positie staan en ze degenen van wie ze zorg verwachten niet voor het hoofd willen of durven stoten met taalklachten. Om klachten te vergemakkelijken, waren er reeds verschillende Vlaamse initiatieven, zonder veel succes. Nu heeft de Vlaamse Overheid binnen het Vlaams Agentschap voor Zorg en Gezondheid een Vlaams Meldpunt Taalklachten in de Brusselse ziekenhuizen opgericht. Taalklachten kan men via het internet indienen op <http://www.zorg-en-gezondheid.be/meldpunt-taalklachten> ofwel telefonisch op het gratis nummer 1700.

We verwelkomen dit nieuwe initiatief van de Vlaamse overheid, maar het zal het probleem niet oplossen. Men kan het indienen van klachten gemakkelijker maken, maar het blijft toch te ingewikkeld voor de doorsnee burger. Men mag trouwens van de burger niet eisen dat hij zelf zou instaan voor het afdwingen van zijn rechten door het indienen van een klacht. De overheid moet er zelf voor zorgen dat wetten, ook taalwetten, nageleefd worden. Discriminatie van minderheden op basis huidskleur, afkomst, etc. wordt strafrechtelijk beteugeld. Waarom wordt discriminatie van Vlaamse patiënten in Brusselse ziekenhuizen niet op een gelijkaardige manier

strafrechtelijk vervolgd?

Een afdoende oplossing zal er slechts komen als er voldoende Nederlandstalig zorgaanbod is in Brussel zodat alle Vlaamse patiënten de mogelijkheid hebben zich tot een Vlaamse instelling te wenden. Daartoe zal de Vlaamse overheid nog veel moeten investeren in Brussel. Zelfs zonder staatshervorming heeft Vlaanderen daarvoor de bevoegdheid.

Robrecht Vermeulen

SUICIDEPREVENTIE door VROEGDETECTIE van PSYCHOSE

In Vlaanderen plegen gemiddeld bijna 3 mensen per dag zelfmoord. De suïcide rate van 16,7 per 100.000 inwoners ligt bij ons hiermee 1,5 keer hoger dan het gemiddelde in de Europese Unie. In de leeftijdscategorie van 15 tot 24 jaar ligt dit cijfer bij de Vlaamse mannen zelfs op 21,6 tegenover 6,2 bij de vrouwen. Ter vergelijking, in Nederland gaat het respectievelijk om 8,5 en 4,4. Vooral jonge mensen met schizofrenie lopen een risico.

Het centrum voor geestelijke gezondheidszorg (cgg) Ahasverus in Asse startte in dat verband, van 2006 tot 2008, een eerste proefproject samen met een lokaal zorgregioteam ter vroegdetectie en -behandeling bij een eerste aanval. Deze aanpak op kleine schaal bleek succesvol en Ahasverus werkte vervolgens, tussen 2008 en 2010, een methodiek uit voor heel Vlaanderen, opnieuw met bevredigende resultaten: minder ziekenhuisdagen, minder herval, verbetering van het sociale functioneren en betere prestaties op arbeidsvlak.

De Vlaamse regering heeft, op voorstel van minister van Volksgezondheid Jo Vandeuren, deze resultaten gehonoreerd met een subsidie van 937.284 euro. Hiermee kan het cgg Ahasverus gedurende één jaar de coördinatie en werking van de verschillende regio-teams binnen het kader van het Vlaamse actieplan suïcidepreventie verder zetten (cfr. Artsenkrant 17.06.2011).

Hendrik Verbrugge

ROTARY

De Vlamingen moeten opnieuw leren gehoorzamen!

Rotary is, naast de monarchie en Georges Leekens met zijn 'Rode Duivels', nog één van de laatste ankers voor België. Reeds tweemaal is gepoogd de verticale organisatie van de districten in België om te vormen tot een organisatie die spoort met de twee Gemeenschappen. Dit wil maar niet lukken, zeker omdat men unitair georganiseerde referenda daarover laat beslissen. In het Rotary Contactblad, juni 2011, dat tweetalig verschijnt, stond er op blz.22-23 een onvertaald verslag van een conferentie, georganiseerd door RC Binche. Ook de leerlingen van het secundair onderwijs waren daarbij uitgenodigd. Prof. Pierre Vercauteren, professor en sciences politiques aux FUCaM (Facultés Universitaires Catholiques de Mons) voerde er het woord: "Si, dans le nouveau modèle institutionnel de l'État, il n'y a pas d'obligation structurelle de coopération entre les entités fédérées, alors l'avenir de l'État belge sera plombé par le risque perpétuel d'un éclatement".

Inderdaad, in 1830 werden de Vlamingen reeds verplicht om het Frans als officiële taal te accepteren.

Piet Hein Jongbloet

DE KARPERSPRONGEN VAN EEN FILOSOOF

Op 25 juni 2004 hield UCL-professor filosofie Philippe Van Parijs in het weekblad *Le Vif-L'Express* een opgemerkt pleidooi voor het uitdovend karakter van de taalfaciliteiten: '*Quand on a tracé la frontière linguistique, certaines personnes se sont trouvées du mauvais côté. Il était donc tout à fait légitime de leur octroyer des facilités, afin qu'elles puissent recevoir les documents administratifs dans leur langue. Par contre, il n'est pas sage d'avoir généralisé ce privilège à tout nouvel arrivant. Plus de 70 % des habitants des communes à facilités n'y sont pas nés ... On a fait une erreur ... La frontière linguistique est non seulement un outil de pacification*

Vanaf de jaren 1950 zijn overal - in Europa zoals in de Verenigde Staten - steeds meer rechten en zekerheden gemaakt. Overal is de financiering daarvan vooruitgeschoven, in de veronderstelling dat economische en demografische groei de rekening zou betalen. Die veronderstelling faalt nu op beide fronten. Vooral de vergrijzing zal gedurende decennia begrotingen geselen en economieën afremmen. ... Als wij niet onze verantwoordelijkheid opnemen dan veroordelen we de jongere generaties niet alleen tot verval, maar ook tot marginalisering in de vaart der volkeren.

Marc DE VOS - KNACK on line - 22/08/11

durable, mais aussi le meilleur moyen de protéger la diversité linguistique. ' (Zie ook Periodiek-Nieuwsbrief VGV, jan. 2005, p. 6)

Applaus dus op de Vlaamse banken: eindelijk een bekende Franstalige intellectueel, en dan nog een professor in filosofie, die zich achter het territorialiteitsbeginsel schaarde.

Onze euforie was helaas van korte duur.

Tijdens een toespraak voor het Emeriti Forum te Leuven op 25 november 2009 stelde dezelfde professor voor om 4 faciliteitengemeenten (de zes behalve Wemmel en Sint-Genesius-Rode) aan te hechten bij Brussel.

En op 16 juni 2011 verdedigde hij, tijdens een seminarie van VIVES over Brussel te Leuven, de stelling dat alle 6 faciliteitengemeenten best aangehecht worden bij Brussel.

Toen we hem met twee bestuursleden van het VGV herinnerden aan zijn hoger vermelde stellingname in 2004, antwoordde hij: "Ik ben van gedacht veranderd."

Doodjammer dat zelfs deze gerespecteerde filosoof de lokroep van het Franstalig imperialisme niet weerstaat.

Eric Ponette

SVH op de lijn van VGV

Het Syndicaat van Vlaamse huisartsen, dat als enig artsensyndicaat niet gesubsidieerd wordt door de federale overheid, geeft een voorzet naar de Vlaamse Gemeenschap: 'Zij moet voluit zelf het initiatief nemen om ons gezondheidszorgbeleid met alle betrokkenen te herorganiseren in de geest van de Vlaamse Eerstelijnsconferentie van 11 december 2010.' Deze oprisping kwam er naar aanleiding van het niet toelaten van zes patiëntenorganisaties binnen de geestelijke gezondheidszorg tot de officiële overlegstructuren, een strategie die de federale overheid systematisch toepast, ook jegens de huisartsengeneeskunde. (aldus SVH in de Artsenkrant van 2 sept. 2011).

Piet Hein Jongbloet

VLAANDEREN EN DE AA+-RATING

De verlaging van de Amerikaanse rating door kredietbeoordelaar Standard & Poor's van AAA naar AA+ deed in augustus 2011 heel wat stof opwaaien. Datzelfde Standard & Poor's bevestigde de AA+-rating van de Vlaamse overheid. Dat betekent dat Vlaanderen even kredietwaardig wordt geacht als de Belgische overheid en als, sinds kort, de Verenigde Staten. "De rating weerspiegelt Vlaanderens sterke bestuurlijke engagement en zijn vermogen om zijn begrotingen onder controle te houden en terug in evenwicht te brengen", schrijft S&P in zijn kredietrapport. De rating is ook gebaseerd op Vlaanderens goede toegang tot de kapitaalmarkten en "zijn sterke en gediversifieerde economische structuur". Het is AA+ met "negatieve outlook". Voor zijn negatieve outlook - die betekent dat de rating in de toekomst mogelijk verlaagd wordt - baseert S&P zich op de politieke instabiliteit op federaal niveau.

AA+ is de op een na hoogste rating. Een AAA is op dit ogenblik onhaalbaar voor Vlaanderen, omdat een deelstaat **die geen fiscale autonomie heeft** nooit beter kan scoren dan het land waarvan hij deel uitmaakt. Is de kredietwaardigheid van Vlaanderen hoger dan deze van België? In het rapport van Standard & Poor's van april 2010 staat het volgende: "*The long-term rating on the Kingdom of Belgium (AA+/Stable/A - 1 +) curtails any upgrade of Flanders, owing to the current framework for intergovernmental relationships between the central government and local and regional governments and the ensuing limits on their financial autonomy*". M.a.w., hier staat dus zwart op wit te lezen dat België de Vlaamse kredietwaardigheid en dus zijn economische slagkracht beknot (*to curtail: beknotten, besnoeien, beperken*).

De meest kredietwaardige overheden in de EMU, Duitsland, Nederland, Oostenrijk... kunnen geld lenen aan een interest van 2,3 %. België, en dus ook

Vlaanderen, betaalt op zijn minst 4%. Vlaanderen zou, dankzij zijn uitstekend begrotingsbeleid, mocht het over fiscale autonomie beschikken, kunnen lenen aan ongeveer de helft van de interestlast die het nu betaalt. De Belgische solidariteit kost de Vlaamse belastingbetaler veel geld waar niemand baat bij vindt. Een nieuwe financieringswet, met volledige en échte fiscale autonomie is dan ook een bittere noodzaak om onze welvaart in stand te houden.

Jan Van Meirhaeghe

ILLEGALEN

Amper 15% illegalen vertrekt uit België.

Amper 15% van de illegale personen, die vorig jaar het bevel kregen België te verlaten, hebben dat ook daadwerkelijk gedaan. Bij de Algerijnen gaat het zelfs om slechts 1,6 %!

De grootste groep illegalen met een uitwijzingsbevel komt uit Marokko: 4.616 van hen moesten het land verlaten maar slechts 324 hebben dit ook daadwerkelijk gedaan of werden verwijderd. De Algerijnen volgen met 4.464 uitwijzingsbevelen waarvan er evenwel slechts 71 werden uitgevoerd. Bij de Russen, de derde grootste groep, vertrokken er 17,6%.

"De balans is heel negatief" zegt Theo Francken, migratiespecialist van de N-VA op de webstek van de GvA. "We hebben dan wel geen terugname-akkoord met pakweg Algerije zoals Frankrijk maar dat praat de zaken niet goed. Waarom geen samenwerking tussen de lidstaten van de EU, waardoor het voor België mogelijk wordt om de Algerijnen naar Frankrijk door te sluisen? De overheden van de landen van herkomst ondernemen amper iets om ons te helpen. De Marokkaanse overheid bijvoorbeeld perkt de gezinshereniging niet in en is niet happig om illegale landgenoten terug op te nemen. Dat is toch niet normaal", aldus Francken. (DS 30-08-11)

Albert Baert

De Franstaligen zullen aansturen op een sterke institutionele verankering en vergrendeling van die Communauté Métropolitaine. Die moet een heuse nieuwe bestuurlijke en territoriale entiteit worden, ... Op die manier zullen de Vlaamse gewestbevoegdheden rond Brussel worden uitgehold. Bovendien zal het metropolitane samenwerkingsverband (via het achterpoortje van de gemeentelijke bevoegdheden) ook culturele initiatieven kunnen nemen in de Rand.

Bart MADDENS - DE TIJD - 24/08/11

De Europese naties zijn het product van een lange geschiedenis. Hun veelheid van talen en identiteiten vormt een rijkdom. Maar die rijkdom maakt het tegelijk onzin om van een Europese staat te spreken die iets zoals de VS zou zijn. Dat onderkennen is geen uiting van euroscepticisme, maar van euorealisme.

Mia DOORNAFRT - DE STANDAARD - 05/09/11

SOCIALE RISICO'S NOG ALTIJD OVERGEËRFD?

Voor de zoveelste maal hebben Bea Cantillon en haar onderzoekers (Antwerps Centrum voor Sociaal Beleid, CSB) aangetoond wat tot in den treure reeds bekend is. In tien West-Europese landen bleek opnieuw dat de sociale afkomst of 'klasse' van iemand in hoge mate de kans bepaalt werkloos te worden, een zwakke gezondheid te hebben of met een laag loon rond te moeten komen. En uiteraard wordt de aanval gericht tegen de moderne tendens om de impact van sociale afkomst te relativiseren en de individuele verantwoordelijkheid zwaarder te laten doorwegen. Dit meldt De Tijd (12-04-2011) onder bovenstaande titel, echter zonder vraagteken. En hoewel de biologische term 'overerving' in dit sociologische paradigma binnen werd gesmokkeld, de conclusie was uiteraard wat vooraf vaststond: de 'oude' sociale zekerheid was "doorgaans meer herverdelend dan de nieuwe vormen". De dubbele agenda van Cantillon over wat solidariteitsmechanismen betreft, is niet mis te verstaan.

Tegenover deze sociale argumentatie werd tijdens ons laatste symposium 'Armoede en Gezondheidszorg in Vlaanderen' (23-10-2010) in het Vlaams parlement door Luc Bonneux duidelijk gesteld: "*There is no gene for poverty*". Inderdaad, in tegenstelling met *biologische* argumenten verklaart het sociale paradigma niet waarom lagere intelligentie, zwakkere constitutie en/of immuniteit, meer aangeboren afwijkingen en kortere levensduur zich meer frequent ophopen in de volgende generaties. In hun studie over onderwijsniveau en perinatale overleving concluderen Defoort en Martens dat armen grondiger *biologisch* benadeeld zijn en vooral dat '*de sociale invloeden reeds werkzaam zijn op het ogenblik*

van de *conceptie*' (Perinatale activiteiten in Vlaanderen 2009, blz. 75-81). In Periodiek (66, jan 2011, blz. 9-11) hebben wij er op gewezen dat de kansen op niet-optimale rijping van de geslachtscellen in lagere sociale milieus sterk toenemen en dat veel van deze pathologische bevruchtingen zouden kunnen worden voorkomen door een gedegen onderwijsprogramma in alle bevolkingsgroepen inzake '*reproductie-hygiëne*'. Het is dan ook niet verbazingwekkend dat de Scandinavische landen de uitzondering blijken in de Cantillon studie.

Piet Hein Jongbloet

DEMOGRAFIE EN DEMOCRATIE

Emeritus Professor sociologie Luc Huyse (K.U. Leuven) verdedigt de stelling dat gebruik maken van een demografische meerderheid antidemocratisch is, tenzij "de minderheid van vandaag dankzij verkiezingen morgen meerderheid kan worden" (De Morgen, 20.08.11).

Dit is een op het eerste gezicht verlokkelijke thesis, maar ...

Geldt dat ook voor discriminerende behandeling van een gemeenschap door een andere? Geldt dat ook wanneer door de imperialistische houding van de ene gemeenschap het gelijkheidsbeginsel geschonden wordt?

De thesis van Huyse betekent dat Vlamingen hun demografische meerderheid niet zouden mogen gebruiken om bvb. politieke en juridische voorrechten van Franstaligen in Vlaams-Brabant af te bouwen, voorrechten die Vlamingen in Waals-Brabant niet genieten.

Of nog: waarom zouden de Vlamingen hun demografische meerderheid niet mogen gebruiken voor het verwerven van (meer) zelfbestuur, dat zij trouwens evenzeer gunnen aan Wallonië?

Indien de vorige generaties Vlamingen de thesis van Huyse hadden gevolgd, waren er, in de in 1830 opgerichte staat België met het Frans als voertaal, nooit de taalwetten gekomen. Taalwetten, die juist konden gestemd worden dankzij een demografische meerderheid, onder impuls van onder meer Frans van Cauwelaert, een notoir vertegenwoordiger van de christendemocratie.

De thesis van Huyse is op drijfzand gebouwd. Meer zelfs, de antidemocratische grendelgrondwet, met de vereiste van een meerderheid in elke taalgroep voor stemmingen over communautaire problemen, wordt op termijn de doodgraver van de Belgische constructie.

Eric Ponette

GMD +

De preventieve rol van de eerste lijn neemt toe.

De GMD houdende huisarts mag bij patiënten tussen de 45 en 75 jaar een bijkomend honorarium aanrekenen om zijn preventieve taak ten volle te kunnen benutten. Naast de bekende verplichtingen verbonden aan het gewone GMD komt bij GMD + een preventiemodule bij die betrekking heeft op zes thema's:

- levenswijze: voeding, rookgedrag en alcoholgebruik
- cardiovasculaire preventie
- opsporen van colorectale-, baarmoederhals- en borstkanker
- vaccinaties
- biochemische preventie i.v.m. glycemie, nierfunctie, proteïnurie en cholesterol
- bevraging van de geestelijke gezondheid

Deze maatregel loopt af op 31 december 2012.

Les six communes à facilités sont dotées d'un statut juridique, linguistique et électoral distinct des autres communes du Brabant-flamand. Ces régimes dérogatoires garantissent la porosité de la frontière linguistique. C'est un point crucial à faire valoir auprès de la communauté internationale dans l'optique d'une éventuelle partition du pays.

Christian BEHRENDT, professor grondwettelijk recht Universiteit Luik, LE VIF/L'EXPRESS 23/09/11

Is dit een grote staatshervorming? Op papier: ja. In de praktijk: twijfelachtig. Is dit een copernicaanse omwenteling en neemt België een bocht van 180 graden? Een kwartdraai, hooguit.

Jan SEGERS - HET LAATSTE NIEUWS - 26/09/11

In hoofde van de onderhandelaars is dat misschien een meer confederale benadering. Maar je kan dat moeilijk een copernicaanse omwenteling noemen. Het is een kwantsprong, maar geen omwenteling.

Jean-Luc DEHAENE - DE TIJD - 01/10/11

Als Vlaanderen de druk hoog genoeg blijft houden, kunnen we structuurhervormingen doorvoeren. ... Als we Griekse toestanden willen vermijden, hebben we die hervormingen nodig. Niet over tien of zelfs maar over vijf jaar, maar nu.

Philippe DESTATTE, directeur Institut Jules Destrée, DE STANDAARD - 01/10/11

In juni was er een druk bijgewoond ASGB-Domus Medica symposium waar verschillende voordrachtgevers over de zin en de onzin van preventie spraken in het kader van deze preventiemodule.

Heel wat artsen vragen zich echter af wat de bedoeling is van deze preventiemodule omdat ze na jaren met de meeste van hun patiënten al nauwe contacten hebben en zo perfect op de hoogte zijn van de risicofactoren. Het overlopen van deze checklist zal resulteren in langere consultaties. Voorlopig is het enthousiasme lauw.

Jan Dockx

DE ZES MOOISTE DORPEN VAN VLAANDEREN

Onder bovenstaande leuze kwamen op 30 mei 2011 meer dan 200 Vlamingen bijeen in Kraainem om de politici te waarschuwen voor de nieuwe bedreiging voor het Vlaams karakter van “de zes”. De zes zijn natuurlijk de zes Vlaamse gemeenten rond Brussel met bestuurlijke faciliteiten voor Franstaligen, namelijk Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode, Wemmel en Wezembeek-Oppem.

In 1962 werd de taalgrens vastgelegd. Vlaanderen betaalde een zware prijs: verschillende gemeenten en ook steden werden van Vlaanderen naar Wallonië overgeheveld. Veel minder en kleinere gemeenten werden naar Vlaanderen overgeheveld. In een aantal andere gemeenten met een anderstalige minderheid werden taalfaciliteiten ingevoerd, o.a. in zes gemeenten in de Vlaamse rand rond Brussel. Vlaanderen heeft het compromis stipt uitgevoerd: de grenscorrecties ten nadele van Vlaanderen werden niet meer in vraag gesteld, de faciliteiten werden stipt toegepast inclusief Franstalig kleuter- en lager onderwijs op kosten van Vlaanderen.

Maar de Franstaligen hadden het zo niet begrepen: een compromis is voor hen een tussenstap in de verovering van steeds meer Vlaamse gemeenten. De overheveling van Voeren naar Vlaanderen werd onmiddellijk betwist

door dezelfde Franstalige partijen die het compromis gesloten hadden! Faciliteiten, die moesten dienen om de anderstalige inwoners vlotter te integreren in hun gemeente, werden onmiddellijk misbruikt om de verfransing te bevorderen en om aansluiting van “de zes” bij Brussel te eisen. Faciliteiten in Waalse gemeenten werden niet of onvolledig uitgevoerd.

Het compromis van 1962 was nochtans duidelijk: “de zes” zijn Vlaamse gemeenten en behoren tot het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap. Nu rust er opnieuw een ernstige bedreiging op het Vlaams karakter van die gemeenten. Niet alleen in de voorstellen van formateur Di Rupo, maar ook in de teksten van voorafgaande Vlaamse preformatoren, verduidelijkers, etc. werden nieuwe Vlaamse toegevingen inzake “de zes” voorgesteld, waardoor deze gemeenten losgeweekt zouden worden van Vlaanderen en de Franstaligen er nog meer voorrechten zouden krijgen. Dat kan moeilijk anders geïnterpreteerd dan als een nieuwe stap in de richting van aanhechting bij Brussel.

De bijeenkomst in Kraainem maakte alvast duidelijk dat dit zes mooie en nog grotendeels landelijke gemeenten zijn met veel natuur en mooie villawijken, waar het mooi wonen is voor welstellende Brusselse en steeds meer buitenlandse inwijkelingen.

Sinds 1945 hebben bijna alle beschaaft volkeren begrepen dat respect voor de grenzen de basis is voor duurzame vrede. Franstalig België is daarop een van de zeldzame uitzonderingen. Het is onbegrijpelijk dat er nog Vlaamse politici gevonden worden die willen onderhandelen over afstand van Vlaams grondgebied!

Robrecht Vermeulen

OMZEILING TAALWET IN BRUSSEL

Het openbaar taalgebruik is een gevoelig thema in een regio waar meerdere talen worden gesproken. Het is dan ook begrijpelijk dat er vaak problemen rijzen bij de toepassing van de be-

staande taalwetten.

Anderlecht is zo'n gemeente waar bestuurslui handig te werk gaan om de wetgeving erg soepel toe te passen. De truc zou er daar in bestaan om “tijdelijke aanstellingen in hogere functies” toe te laten om zo geen werk te moeten maken van het zoeken naar mensen die wel over de gepaste capaciteiten en examenresultaten beschikken. Er zouden zo reeds een 50 tal cheffuncties ingevuld zijn. Naar wij vernamen bond Walter Vandenbossche (Brussels parlements lid CD&V) de kat de bel aan, maar minister – president Charles Picqué, ter zake bevoegd, doet of zijn neus bloedt. Misschien kan de “Vaste Commissie voor Taaltoezicht” een handje helpen. Indien het gaat om diensthoofden binnen de ziekenhuissector, kan hij alvast terecht bij “Vlaams Meldpunt Taalklachten” indien deze aanpak het belang of de rechten van personen zou schenden binnen de Brusselse gezondheidszorg.

Chris Geens

VERDRAAGZAAMHEID

Op 9 juni 11. overleed te Aalst de gewezen Volksunie-senator Toon Van Overstraeten.

In 1985 werd hij door het spel van de apparentering verkozen in het Franstalig arrondissement Nijvel van de toen nog unitaire provincie Brabant. En door het toen nog gangbare dubbelmandaat mocht hij zetelen in de Waalse Gewestraad en de Franse Gemeenschapsraad. Doch de Franstaligen weigerden dat en zetten hem met de hulp van de militaire politie uit die parlementen (De Morgen, 10.06.11).

Sinds 1995 zetelt Christian Van Eyken voor de Union des Francophones (UF) als enige Franstalige verkozen in het Vlaams Parlement.

Ooit gehoord dat Vlaamse politici hun Franstalige collega het leven zuur maakten, laat staan de militaire politie vroegen om hem uit het Vlaams Parlement te zetten? Ik ook niet.

Eric Ponette

Wat ik tot nu toe 'meen te begrijpen' is dat we gewoon een veldslag meemaken in een oorlog die tot doel heeft de Franstaligheid van het land te versterken, het geld te halen waar het zit (onevenredig in Vlaanderen) en de claims op Vlaams gebied in geval van een splitsing kracht bij te zetten. Zo staat het ook in kranten als Le Soir. De 'communautaire pacificatie' is ver weg. Het is de vrees voor verkiezingen die alles schraagt, naast de eurocrisis en haar gevolgen.

Louis VERBEKE, voorzitter Vlerick Leuven Gent Management School, DE TIJD - 04/10/11

De heropleving van de spiritualiteit en de belangstelling voor al dan niet georganiseerde religie geven alvast aan dat bij velen de sporen van wat zij ooit hebben geloofd nog lang niet zijn gewist.

Rik VAN CAUWELAERT - KNACK EXTRA - 05/10/11

CEBAM staat voor "Centre of Evidence based Medicine". Ga naar www.cebam.be en u komt terecht bij de "virtuele bibliotheek" voor gezondheidszorg. Deze Belgische tak van "the Cochrane Collaboration" bestaat bij de financiële steun van het RIZIV en heeft de Vlaamse professor huisartsgeneeskunde Bert Aertgeerts, tevens directeur van ACHG – K.U. Leuven, als voorzitter. Deze nationale organisatie werd 10 jaar geleden opgericht te Leuven en heeft nog steeds haar zetel daar in het huisartsencentrum van de faculteit geneeskunde op de Kapucijnenvoer.

De wetenschappelijke adviesraad bestaat uit artsen, paramedici, wetenschappers uit de universiteiten, de wetenschappelijke verenigingen, en diverse kwaliteits- en onderzoeksinstellingen maken er deel van uit. Elke zorgverlener die enige wetenschappelijke onderbouw wenst te verlenen aan het medische denken en handelen kan voor een beperkte bijdrage door heel boeiende netwerken fietsen en uit de meest recente literatuur gegevens ophalen over het gewenste vakgebied. Kenners weten dat de huisartsen hier sinds jaar en dag de andere disciplines ver voor zijn. Veel heeft te maken met de grotere betrok-

kenheid van de huisartsen bij de opleiding van de collegae en met de reeds veel eerdere gerealiseerde academisering van de vervolgoopleiding. Ook de Franstalige collegae hinken hier een flink stuk achterop. Binnen de bestuursorganen van CEBAM is het niet steeds eenvoudig om deze mensen met beperkte talenkennis in de debatten mee te nemen. CEBAM staat er dus vooral in Vlaanderen en de talrijke gebruikers zorgen ervoor dat het peil van onze gezondheidszorg zo de internationale koplopers mee volgt.

Chris Geens

Dit 'suboptimaal' akkoord, dat diep in blessuretijd geboren is, is geen copernicaanse omwenteling.

Carl DEVOS - DE STANDAARD -
06/10/11

Het Brussels Gewest wordt voor 600 miljoen euro geherfinancierd, men zou het evengoed een premie voor slecht beleid kunnen noemen. Dat geld wordt in hoofdzaak door Vlaanderen op tafel gelegd. Maar in ruil haalt Vlaanderen weinig binnen: géén zuivere splitsing van B-H-V, niet electoraal en niet juridisch. Franstalige onwil blijft lonen. Dat zal voor nieuwe communautaire problemen zorgen.

Eric DONCKIER - HET BELANG VAN
LIMBURG - 06/10/11

De ergste nachtmerrie van de Vlamingen wordt binnenkort realiteit: er komen drie volwaardige gewesten waarvan er twee - verenigd in de Fédération Wallonie-Bruxelles - een front vormen tegen het derde.

Bart MADDENS - DE MORGEN -
11/10/11

... ik heb er eigenlijk nooit aan getwijfeld dat de bank zou worden gered, maar waar ik wel aan twijfelde - en eigenlijk nog altijd aan twijfel - is of de redding van Dexia van mij, mijn vrouw en mijn dochter geen schuldsclaven voor het leven zou maken. Kunt U zich dat voorstellen? Dat we drie generaties lang schulden moeten afbetalen, omdat we met ons belastinggeld de banken hebben moeten redden? Dat lijkt u een beetje sterk? Wel, het is wat de Ieren is overkomen.

Wim VAN DE VELDEN - DE TIJD -
15/10/11

Vlaams & Neutraal Ziekenfonds Verrassend voordelig !

Naast de klassieke ziekenfondsvoordelen, zoals o.m. hulp in het buitenland, jeugdvakanties en ziekenvervoer, komen wij ook tussen in de volgende gevallen:

Ongeacht uw leeftijd !

Brillen en lenzen tot 80 euro
Alle vaccinaties tot 75 euro
Lidgeld sport- of fitnessclub tot 30 euro

Specifieke troeven !

Geboortevoordelen tot 888 euro,
waaronder ook terugbetaling van luiers
Orthodontie: terugbetalingen tot 750 euro
Lasertherapie van de ogen tot 250 euro
Kampvergoedingen tot 30 euro
Voetverzorging tot 25 euro

★ ★ ★ Nieuw ★ ★ ★

Terugbetaling voor tandimplantaten
of stifttanden tot 500 euro

Ontdek nog meer voordelen in ons ziekenfondspakket: www.vnz.be of vraag vandaag een Infopakket of vrijblijvend huisbezoek aan via **0800-179 75**. Veranderen van ziekenfonds is heel eenvoudig. Bel ons gratis nummer of surf naar onze webstek en wij doen graag de rest.

Het Vlaams & Neutraal Ziekenfonds heeft kantoren over gans Vlaanderen

Vlaams & Neutraal Ziekenfonds

UW VRIJHEID, UW ZEKERHEID

www.vnz.be met online kantoor

Honger in Somalië

**HELP HEN VANDAAG MET EEN
GIFT OP 000-0000053-53**

 Rode Kruis-Vlaanderen

VGv-MEDEDELINGEN

Nieuwjaarsconcert AKO 2012

Het AKO (Antwerps Kultureel Overleg), waarvan het VGv medestichter en lid is met als vertegenwoordiger Dr. Hugo Rampart, brengt zijn 32 ste Nieuwjaarsconcert op **zondag 5 februari 2012** om 11 uur in de Singel te Antwerpen.

Het Euregio Jeugdorkest brengt ons:

- 1/ De Vlaamse Leeuw
- 2/ Vioolconcerto 'Butterfly Lovers' (G. Chen/Z He)
Solist: Liesbeth Baelus, viool.
- 3/ Einzug der Gladiatoren, op. 68 (J. Fucik)
- 4/ 'Main Title' uit Star Wars (J. Williams)
- 5/ Capriccio Espagnol (N. Rimsky-Korsakov)
- 6/ Hongaarse Rhapsodie nr. 2 (F. Liszt)
- 7/ Die Leichte Kavallerie (F. Von Suppé)

Het concert wordt traditiegetrouw gevolgd door een verzorgde receptie.

Inkomprijs: 30 Euro.

Dit socio-cultureel evenement brengt telkens een 600 tal academici van diverse disciplines op een hoogstaande en gezellige manier samen.

OVV-MEDEDELINGEN

Brief AK-VSZ naar onderhandelende partijen over regeringsvorming (16.09.11)

Aan de voorzitters van CD&V, Sp.A, Open VLD en Groen!

Mechelen, 16 september 2011

Geachte Voorzitter,

In Uw functie van onderhandelaar tijdens de regeringsvorming vragen wij Uw aandacht voor twee thema's in de nota Di Rupo van 4 juli ll., die te maken hebben met de overheveling van delen van de Sociale Zekerheid (SZ) naar de deelstaten. Dergelijke overheveling beantwoordt in principe aan de eisen van het Aktiekomitee voor een Vlaamse SZ (AK-VSZ), doch de voorstellen in de nota Di Rupo bevredigen ons niet.

Het overgehevelde budget in de **gezondheidszorg** (4,9 miljard euro) bedraagt slechts 15 à 20 % van het totale federale budget en raakt niet aan de kern van de geneeskundige verzorging.

De deelstaten krijgen slechts bestedingsautonomie, geen sterker responsabiliserende financieringsautonomie. De nota spreekt over "communautarisering", doch voor Brussel gaat een deel bevoegdheden naar de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie: voor die bevoegdheden komt dat neer op een regionalisering, waarbij de band tussen de Vlamingen in Vlaanderen en die in Brussel wordt doorgesneden.

De artsen in de faciliteitengemeenten kunnen kiezen voor de Franstalige of Nederlandstalige Orde.

Voor de **kinderbijslagen** wordt het totale budget (5,8 miljard euro) overgeheveld naar de deelstaten.

Doch voor zover we kunnen oordelen, zouden de deelstaten met die gelden geen eigen beleid kunnen voeren en zou de functie van de deelstaten beperkt zijn tot een financieel doorgeefluik.

Net zoals voor de gezondheidszorg krijgen de deelstaten dus geen financieringsautonomie.

En ondanks het feit dat de nota spreekt over een volledige communautarisering, gaat voor Brussel de volledige bevoegdheid naar de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie: dat komt neer op een volledige regionalisering.

Wij vragen U met aandring om tijdens de onderhandelingen alternatieve voorstellen te doen, die aan onze bezwaren tegemoet komen.

Met de meeste hoogachting,

Namens het bestuur van AK-VSZ

Gui Celen, voorzitter Erik Stoffelen, secretaris

Persbericht OVV "Communautair akkoord schadelijk voor Vlaanderen" (21.10.11)

Persbericht

Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen (OVV)

Communautair akkoord schadelijk voor Vlaanderen

Liever géén akkoord dan dit

21/10/11

Acht partijen die slechts 53% van de Vlaamse kiezers en bijna 90% van de Franstalige kiezers vertegenwoordigen sloten een communautair akkoord dat het vreedzaam samenleven op basis van gelijkwaardigheid van de gemeenschappen en goed bestuur ernstig schaadt. Het OVV betreurt dat. Duurzame pacificatie vereist dat Vlamingen en Franstaligen gelijk behandeld worden volgens het principe '1N=1F' en dat Brussel de hoofdstad van beide gemeenschappen blijft. Met dit akkoord is dat niet het geval. Dit akkoord bevat natuurlijk ook goede elementen, maar de slechte wegen zwaar door. Dit akkoord zal grote extra kosten veroorzaken en noodzakelijke hervormingen nodeloos bemoeilijken. Dit zal de kredietwaardigheid van België nog meer onder druk zetten.

▲ **Vlaamse kinderen krijgen geen gelijke kinderbijslag. Brussel wordt nog meer een apart derde gewest**

Overdracht van de kinderbijslagen naar de gemeenschappen was ons beloofd. Maar dat komt er niet. Er komen enkel gewestelijke regelingen, in Brussel onder gezamenlijk beheer (GGC). Vlaanderen zal de Vlaamse kinderen in Brussel zelfs geen toeslag kunnen geven om de kinderbijslag op hetzelfde peil als in het Vlaamse Gewest te brengen. **Solidariteit tussen de Vlamingen wordt door dit akkoord onmogelijk voor alle nieuwe persoonsgebonden diensten.**

▲ **BHV wordt slechts deels en onzuiver gesplitst**

Inwoners van de zes Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel kunnen blijven kiezen voor Brusselse en Waalse kandidaten. Zo'n voorrecht bestaat niet voor Vlamingen. Dat Franstalige voorrecht wordt nu grondwettelijk vergrendeld samen met de oprichting van het kieskanton Sint-Genesius-Rode. Dit zijn stappen naar het losweken van de band met Vlaanderen, naar de aanhechting van de zes bij Brussel en naar een "corridor Bruxelles-Wallonie". **Gerechtelijk is er geen splitsing**, wel een nieuw parket voor het nu eentalige Halle-Vilvoorde met toegevoegde Franstalige magistraten onder de leiding van de Franstalige procureur van Brussel. Dat brengt geen pacificatie.

▲ **Transfers zullen stijgen en Vlaanderen kan belastingdruk nauwelijks verlagen**

De meeste Vlamingen wensten dat de deelstaten zelf de belastingen kunnen heffen voor de eigen uitgaven, dat 'nationale' solidariteit eenvoudig, omkeerbaar en aan reële voorwaarden gebonden wordt en dat de transfers afnemen. Daarvan komt zo goed als niets in huis. Dit akkoord voorziet immers een snelle verhoging van transfers naar Brussel en, indirect, naar de Franse Gemeenschap.

▲ **Deze hervormingen versterken de gewesten en de versnippering**

Zo'n 98,5% van de over te dragen budgetten zou toekomen aan de gewesten en aan 'gewestelijke regelingen' die elke solidariteit binnen de gemeenschappen uitsluiten, en slechts 1,5% aan de gemeenschappen. Voorts wegen de overdrachten die homogene bevoegdheden opleveren slechts zo'n 15% van het geheel. Dat verergert de versnippering. Dat was totaal niet wat Vlaanderen vroeg.

Kortom, geen enkele prioritaire Vlaamse vraag wordt ingewilligd. Noch de gevraagde splitsing van BHV, noch overdracht van kinderbijslag en gezondheidsbeleid naar de gemeenschappen, noch lagere transfers, noch behoud van de band tussen Vlaanderen en de Brusselse Vlamingen, noch een integratiebeleid naar Vlaamse voorkeuren, noch grote vereenvoudigingen,

Om deze redenen roept het OVV alle Vlaamse politici op om dit akkoord niet goed te keuren. De toegevingen zijn te talrijk, te belangrijk en te duur. Het roept hen op om niet in een regering te stappen waarin slechts 48,5% van de Vlaamse kiezers en bijna 80% van de Franstalige kiezers zouden vertegenwoordigd zijn.

Namens het dagelijks bestuur van het OVV

Robrecht Vermeulen, voorzitter

OVV: Het OVV is een koepel van een 40-tal Vlaamsgezinde organisaties met samen 100.000-en leden die ijveren voor autonomie voor Vlaanderen en tegen de discriminatie van Vlamingen in België. Voor **meer informatie** over de standpunten van het OVV, contacteer R. Vermeulen, (0496/34.88.41) of R. Dierick, politiek secretaris (0494/58.78.65).

Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen – Passendalestraat 1A – 2600 Berchem
Telefoon: 03 320 06 31 ■ Fax: 03 366 60 45 ■ E-post: secretariaat@ovv.be
Bezoek onze webstek: www.ovv.be

De Roets 2012

Ken je het levensverhaal van de man die aan de Colombia universiteit voorstelde een Amerikaan naar Vlaanderen te sturen om er de Vlaamse Beweging te bestuderen terwijl hijzelf vier jaar tussen de Indianen ging leven? En later de bestseller schreef 'Vlaanderen zendt zijn zonen uit.' Wist je dat elke arbeider in de 19de eeuw altijd zijn werkmansboekje bij zich moest hebben? En dat Jommeke een kommetje onder zijn linkeroor hield als de dokter zijn rechteroor wou uitspuiten? Een geroutineerde Roetslezer verwacht zich min of meer aan dit soort informatie. Ook in de editie 2012 van Vlaanderens luchtige, historische en functionele kalender zitten weer heel wat verrassende ontdekkingen of herontdekkingen.

Je leest er over Jan Borluut, het vechtersbaasje van goeie komaf, en over Paul Nicolaï die zijn examens even uitstelde om een lading kersen naar Engeland te brengen. En over dichter-luitenant Juul De Winde die sneuvelde net voor de oorlog eindigde.

Weer valt het op dat het aantal medewerkers jaar na jaar groeit. Met zijn originele vormgeving en praktisch formaat is De Roets in vele huishoudens al een heuse traditie geworden.

De originaliteit en kracht van de kalender zitten hem in de brede en onverwacht licht - chaotische aandacht voor markante figuren en plaatsen van alle slag. Van wereldreiziger Joos van Ghiste die tot ridder werd geslagen na de slag bij Sint Truiden, tot het kasteel van Beersel, de robuuste voordeur van Brussel.

De ene week lees je over Paul van Steenberge, de brouwende prof van Ertvelde en een week later sprint je mee met Poeske Scherens in Leuven.

En met de dagelijkse, vaak heerlijk-pittige weetjes erbij, krijg je echt waar voor je geld. Om De Roets te kennen moet je wel al bijna een insider zijn: promotie wordt er nauwelijks gemaakt.

De Roets historische weekkalender – jaarboek: € 16,95 thuis bezorgd

Meer info: www.roetsinfo.eu

Vijfmaal gratis! We geven De Roets 2012 weg aan vijf lezers die het antwoord kennen op de vraag: *Met welke toonaangevende cultuurprijs werd De Roets vorig jaar bekroond?* Stuur uw antwoord voor 4 januari 2012 naar VGV-secretariaat (adres: zie p. 2 onderaan in dit nummer).

BINNENLAND:

Walter Van Beirendonck (tot 19.02.12)

Modemuseum, Nationalestraat 28, Antwerpen.

Eerste grote overzichtstentoonstelling over drie decennia mode-ontwerpen.

www.momu.be

De Modernen. Topstukken uit het Koninklijk Museum (tot 08.01.12)

Koningin Fabiolazaal, Jezusstraat 28, Antwerpen.

Intieme presentatie van een 50-tal topwerken uit het KMSK, w.o. Modigliani, Wouters, Ensor, Degas, Permeke, Spilliaert en Chagall. De Koningin Fabiolazaal blijft tot 2017 de thuisbasis voor de Modernen met wisselende thematische tentoonstellingen met telkens ongeveer vijftig topstukken.

www.kmska.be www.provant.be

Meesterwerken in het MAS. Vijf eeuwen beeld in Antwerpen (tot 31.12.11)

Museum aan de Stroom, Hanzestedenplein 1, Antwerpen.

Aan de hand van topstukken uit het KMSK wordt de evolutie getoond van vijf eeuwen beeldcultuur.

www.mas.be

De Burcht. De verdwenen stadskern van Antwerpen (tot 30.10.11)

Museum Mayer van den Bergh, Lange Gasthuisstraat 19, Antwerpen. Reconstructie van het historische hart van Antwerpen met schilderijen, tekeningen, kunstvoorwerpen en archeologische vondsten.

www.museummayervandenbergh.be

Palazzo Rubens. De meester als architect (tot 11.12.11)

Rubenshuis, Wapper 9, Antwerpen.

Rubens was naast schilder, diplomaat, archeoloog en kunstverzamelaar ook een groot kenner van de antieke en eigentijdse Italiaanse architectuur. Deze expo toont zijn inspiratiebronnen en verwezenlijkingen in zestig topstukken.

www.rubenshuis.be www.palazzorubens.be

Breugelland (tot 31.12.14)

Stedelijk Museum Wuyts-Van Campen en baron Caroly, F. Van Cauwenberghstraat 14, Lier.

Een honderdtal werken uit het KMSK tonen hoe Pieter Breugel de Oude voor latere kunstenaars eeuwenlang een bron was van inspiratie over boeren en buitenlui in het landelijk Vlaanderen.

www.lier.be

Rik Wouters en Co. Hoogtepunten (24.09 tot 31.12.14)

Stedelijk Museum Schepenhuis, Steenweg 1, Mechelen.

Ondanks zijn korte artistieke loopbaan liet Rik Wouters een fantastisch oeuvre na. De tentoonstelling omvat 26 schilderijen, 66 virtuele aquarellen en tekeningen en 19 beelden. De tentoonstelling wordt jaarlijks aangevuld met een tijdelijke presentatie. De collectie van het KMSK en de Stedelijke Musea van Mechelen.

www.mechelen.be/stedelijkemusea www.rikwouters.be
www.kmska.be uit@mechelen.be

Verzameling Tony Herbert (tot 09.10.11)

Museum Dhondt-Dhaenens, Museumlaan 14, Deurle.

Heerlijke tentoonstelling met 55 werken uit de privécollectie van deze Kortrijkse industrieel met een zwak voor fauvisten en expressionisten: Jean Brusselmans, Rik Wouters, Edgard Tytgat, Frits Van den Berghe, Gust De Smet en Constant Permeke.

www.museumdd.be

Naar den Congo! (tot 15.01.12)

Museum Dr. Guislain, Jozef Guislainstraat 43, Gent.

Overzichtstentoonstelling over honderd jaar Broeders van Liefde in Congo.

www.museumdrguislain.be

John Constable (1776 – 1837) (17.09.11 tot 29.01.12)

Museum voor Schone Kunsten, Citadelpark, Gent

John Constable is de uitvinder van het moderne landschap.

Schitterende aquarellen en olieverfschetsen uit het Victoria and Albert Museum te Londen die zelden tentoongesteld werden.

Museum.msk@gent.be www.mskgent.be

Nelly Degouv. Een halfvergeten grafica (tot 11.12.11)

Museum SteM, Zwijgershoek 14, Sint-Niklaas.

Tentoonstelling ter gelegenheid van de opening van het vernieuwde ex libriscentrum.

www.sint-niklaas.be

Roger Raveel in dialoog met Constant Permeke (tot 06.11.11)

Permekemuseum Jabbeke, Gistelse Steenweg 341, Jabbeke.

Tentoonstelling ter gelegenheid van de 90ste verjaardag van Roger Raveel rond thema's die beide kunstenaars hebben geschilderd: het portret, afscheid nemen, de werkende mens, belangrijke figuren en hun voorliefde voor het platteland en de natuur.

www.muzee.be www.jabbeke.be

Congo aan de IJzer. (tot 30.11.11)

Memorial Museum Passchendaele 1917, Ieperstraat 7a, Zonnebeke.

Archiefmateriaal en nooit geziene foto's over de 28 Congolezen van het Belgische leger in de Eerste Wereldoorlog.

www.passchendaele.be

Europalia Brasil (06.10.11 tot 15.01.12)

Paleis voor Schone Kunsten, Ravensteinstraat 18, Brussel.

Uit de zoektocht naar een eigen Braziliaanse kunst ontstond een nieuwe esthetiek.

Brasilidade tussen 1820 en 1950 en Art in Brasil (1950 – now).

www.europalia.eu

Indios no Brasil-Europalia Brasil (14.10.11 tot 15.02.12)

KMKG, Jubelpark 10, Brussel.

Tentoonstelling over de oneindige diversiteit van de indianen in Brazilië.

www.kmkg-mrah.be

You & me (tot 22.10.11)

Bibliotheek van de Nationale Bank van België, Warmoesberg 57, Brussel.

De Nationale Bank bezit ruim 2000 kunstwerken en verzamelt vooral jonge hedendaagse kunstenaars. Een selectie van een veertigtal werken met als thema de menselijke figuur zijn uitzonderlijk te bezichtigen in de prachtig gerestaureerde bibliotheek uit 1872.

art@nbb.be www.nbb.be

Salagassos, City of Dreams (29.10.11 tot 17.06.12)

Provinciaal Gallo-Romeins Museum, Kielenstraat 15, Tongeren. Het Pompei van het Oosten en het geliefkoosde terrein van de KUL.

www.galloromeinsmuseum.be

Kaj Franck – Fins designicoon (19.11.11 tot 26.02.12)

Design Museum Gent, Jan Breydelstraat 5, Gent.

Grondlegger van het moderne Finse design.

www.designmuseumgent.be

Krijn Giezen (tot 30.10.11)

Verbeke Foundation, Westakker, Kemzeke.

Belangrijke assemblagekunstenaar, pionier van de land art, de ecologische en de conceptuele kunst.

www.verbekefoundation.com

Atelier Vera Vermeersch (tot 30.10.11)

Stedelijk Museum – Stadhuis Oudenaarde, Markt, Oudenaarde.
Keuze van tapijten naar het ontwerp van hedendaagse kunstenaars w.o. Roger Raveel, Jan Vanriet, Raoul De Keyser, Fred Bervoets, enz.

www.oudenaarde.be

Libr'art (tot 02.10.11)

Place Communale 5-7, Libramont.

Internationale tentoonstelling (24ste editie) van hedendaagse kunst met ruim 2500 werken van meer dan 200 kunstenaars uit een twintigtal landen.

www.expolibramont.com

Preciosa. Nieuwe zaal in de KMG

Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis Jubelparkmuseum, Jubelpark 10, Brussel.

Permanente tentoonstelling van collectie kleinoden uit de 18de en 19de eeuw, die toebehoorde aan de aristocratie en rijke burgerij in Europa.

www.kmkg-mrah.be

Characters make stories (tot 25.09.11)

NICC, Tulpstraat 79, Antwerpen.

Het Frans Masereelcentrum brengt actuele grafiek.

www.fransmasereelcentrum.be

Panamarenko (30.10.11 tot 15.01.12)

Cultuurcentrum, Meerlaan 32, Knokke-Heist.

Presentatie nieuw kunstwerk "Wuivende krabben" met overzichtstentoonstelling.

www.ccknokke-heist.be

Het zelfportret, het huis en de seizoenen. Hedendaagse kunst in dialoog met Jean Brusselmans (tot 15.01.12)

Mu.ZEE, Romestraat 11, Oostende.

Het werk van de avant-garde kunstenaar Jean Brusselmans in confrontatie met hedendaagse kunstenaars.

www.muzee.be www.kunstmuseumaanzee.be

Joost Maréchal (1911 – 1971) (tot 27.11.11)

Kapel Arme Klaren, Tielstesteeweg 22, Eeklo

Op meesterlijke wijze beheerste hij de techniek van keramiek en glasramen; hij was een pionier van de moderne kunstkeramiek in Vlaanderen.

www.eeklo.be/nieuwsitems/2011/juli

Vorstelijk verzameld. Van Eyck-Gossaert-Bruegel. (05.10.11 tot 15.01.12)

Groeningemuseum, Dijver 12, Brugge.

Tentoonstelling met een selectie van 54 topstukken afkomstig uit de Zuidelijke Nederlanden (15de en 16de eeuw) uit het Kunsthistorisches Museum in Wenen. Zie ook 'VGV bezoekt'.

toerisme.reserveringen@brugge.be www.brugge.be

Tomorrow is the question. Collectiepresentatie. (tot 31.12.11)

Stedelijk Museum voor de Actuele Kunst – S.M.A.K., Citadelpark, Gent.

Het museum toont de aanwinsten van de laatste zes jaar.

www.smak.be

Van chirurgijns tot pestheiligen. Ziek zijn in Brugge in de 16de en 17de eeuw.

(29.09.11 tot 26.02.12)

Memling in Sint-Jan-Hospitaalmuseum, Mariastraat 38, Brugge.

In de ziekenzalen van het middeleeuwse Sint-Janshospitaal wordt het tijdperk van de kruiden, de wrede dood door de pest en de devotie tot geneesheiligen levendig verbeeld in de wereld van chirurgijnen, medici, barbiers en kwakzalvers. Zie ook 'VGV bezoekt'.

musea.reservatie@brugge.be www.museabrugge.be

De wereld van George Minne en Maurice Maeterlinck (22.10.11 tot 19.02.12)

Museum voor Schone Kunsten, Citadelpark, Gent.

Expositie over de beginjaren van beide kunstenaars naar aanleiding van de 100ste verjaardag van de Nobelprijs voor Maeterlinck. Beiden groeiden uit tot vernieuwers in hun vakgebied.

Symbolische en expressionistische kunstwerken geïnspireerd door de thema's en krachtlijnen in het werk van beide kunstenaars.

www.mskgent.be

Albisola (tot 30.10.11)

Roger Raveelmuseum, Gildestraat 2-8, Machelen-Zulte.

Werk van Raveel uit de jaren zestig tijdens zijn verblijf in het Italiaanse stadje Albisola.

Tentoonstelling naar aanleiding van zijn 90ste verjaardag in het gezelschap van zijn internationale vrienden Asger Jorn, Lucio Fontana, Eva Sörenson, Wilfredo Lam en Serge Vandercam.

www.rogerraveelmuseum.be

Sympathy for the devil (tot 30.11.13)

VanhaerentsArtCollection, Anneessensstraat 29, Brussel.

De titel verwijst naar een hit van de Rolling Stones waarbij de privéverzamelaar Vanhaerents zijn fascinatie toont voor het kwaad, de aantrekkingskracht van de hel, leven en dood.

www.vanhaerentscollection.com

Goddelijke klanken. Zeven eeuwen gregoriaanse handschriften (tot 27.11.11)

Museum M, Leopold Vanderkelenstraat 28, Leuven.

Schatten van het Vlaamse muzikale erfgoed tussen 1100 en 1800 met als blikvangers koorboeken uit Averbode, Tongerlo en Vorst.

www.mleuven.be www.alamirefoundation.org

Dirk Braeckman (tot 08.01.12)

Museum M, Leopold Vanderkelenstraat 28, Leuven.

Overzicht van het oeuvre van deze kunstfotograaf.

www.mleuven.be

Vlaamse miniaturen (30.09.11 tot 30.12.11)

Koninklijke Bibliotheek van België, Keizerslaan 2, Brussel.

Tentoonstelling van 140 handschriften geïllustreerd door de beste miniaturisten in samenwerking met de Bibliothèque Nationale de France.

www.kbr.be miniatures@kbr.be

Liber Florides (1121) of Bebloemd Boek, de wereld in een boek (30.09.11 tot 08.01.12)

STAM-stadsmuseum Gent, Godshuizenlaan 2, Gent.

Twaalfde-eeuwse encyclopedie van kanunnik Lambertus uit Sint-Omaars in Frans-Vlaanderen die de toenmalige visie op de wereld en de kosmos samenvat.

www.stamgent.be www.liberflorides.be

Coca-Cola, 125 jaar design (22.11.11 tot 26.02.12)

Design Museum, Jan Breydelstraat 5, Gent.

Grote tentoonstelling uit het archief van Coca-Cola uit Atlanta.

www.designmuseumgent.be

Paul Van Hoeydonck "De abstracte werken" (tot 18.12.11)

Felixart Museum (Museum Felix De Boeck), Kuikenstraat 6, Drogenbos.

Ruim en verrassend overzicht van abstracte werken van deze ruimtevaartkunstenaar aangevuld met de eerste generatie avant-gardisten.

www.felixart.org www.paulvanhoeydonck.com

Moderne kunst uit het interbellum (tot 2017)

Felixart Museum, Kuikenstraat 6, Drogenbos.

Werken uit de collectie van KMSK Antwerpen.

www.felixart.org

Alina Szapocznikow Sculpture Undone, 1955-1972 (tot 08.01.12)

Wiels, Centrum voor Hedendaagse Kunst, Van Volxemlaan 354, Brussel.

Grappige tentoonstelling van de jong gestorven Poolse kunstenaressen (1926-1973) met foto's, tekeningen, installaties en beeldhouwwerken die aansluiten bij het surrealisme en popart.

www.wiels.org

Gevaarlijk jong. Kind in gevaar, kind als gevaar (01.10.11 tot 20.05.12)

Museum Dr. Guislain, Jozelf Guislainstraat 43, Gent.
Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. Maar wat als het fout loopt in de opvoeding? Als het kind ziek wordt? Wat als de ouders en opvoeders het begeven en de samenleving de jongere geen ruimte geeft om zich te ontwikkelen? Een tentoonstelling vol met vragen.

info@museumdrguislain.be www.museumguislain.be

De toekomst kwam uit de lucht. Sabena (30.09.11 tot 26.02.12)
Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, Jubelpark 10, Brussel.

Sabena werd opgericht in 1923 en streefde ernaar om op het niveau te blijven van de grote Europese luchtvaartmaatschappijen. Naar aanleiding van de tiende verjaardag van het einde van de maatschappij een tentoonstelling over collectie uniformen tussen 1947 en 2001, affiches en accessoires. Het bedrijf was een pionier op het vlak van veiligheid en deskundigheid en genoot daarvoor veel erkenning.

www.kmkg.be info@kmkg.be

Ferdinand Schirren (22.11.11 tot 04.03.12)

Koninklijke Musea voor Schone Kunsten, Regentschapstraat 3, Brussel.

Ferdinand Schirren, een vriend van Rik Wouters, geldt als een van de eerste fauvisten in België.

www.fine-arts-museum.be

Uncensored (tot 08.07.12)

Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, Leuvensesteenweg 13, Tervuren.

Het Afrikamuseum sluit voor renovatie. Het afscheidsparcours gunt de bezoeker een blik achter de schermen waarbij zelfs de fameuze kelders opengaan.

www.africamuseum.be info@africamuseum.be

Eduardo Souto de Moura (tot 30.10.11)

Paardenstallen, Broelmuseum, Broelkaai 6, Kortrijk.

Vooraanstaand architect en winnaar van de Pritzkerprijs (vergeleikbaar met de Nobelprijs) die een crematorium bouwt in Kortrijk.

www.broelmuseum.be

A Rua (De straat) – Europolia Brazilië (07.10.11 tot 22.01.12)
M HKA, Leuvenstraat 32, Antwerpen.

Hedendaagse kunst uit Brazilië met de klemtoon op het grote belang van de straatcultuur gedurende de laatste veertig jaar in Rio de Janeiro.

www.muhka.be

BUITENLAND.

Londen

- Postmodernisme (tot 15.01.12) ; Victoria and Albert Museum, www.vam.ac.uk
- Leonardo da Vinci (09.11.11 tot 05.02.12); National Gallery, www.nationalgallery.org.uk
- Degas and the Ballet: Picturing movement (tot 11.12.11); Royal Academy of Arts www.royalacademy.org.uk
- Gerhard Richter: Panorama (06.10.11 tot 08.01.12); Tate Modern www.tate.org.uk

Parijs

- Matisse, Cezanne, Picasso (05.10.11 tot 16.01.12) ; Grand Palais, www.grandpalais.fr
- Fra Angelico (tot 16.01.12) 25 schilderijen. Musée Jacquemart-André message@musee-jacquemart-andre.com
- Danser sa vie (23.11.11 tot 02.04.12), Tentoonstelling over hoe dans en beeldende kunst elkaar beïnvloeden. Centre Pompidou, www.centrepompidou.fr
- De Verboden Stad (tot 09.01.12), Musée de Louvre www.louvre.fr

Johan Grimonprez/It's a Poor Sort of Memory that Only Works Backwards (15.10.11 tot 08.01.12)

Smak, Citadelpark, Gent.

Internationaal befaamde videokunstenaar. Overzicht van zijn oeuvre.

www.smak.be

Peter Lindbergh (15.10.11 tot 29.01.12)

Fotomuseum, Waalsekaai 47, Antwerpen.

Beroemde Duitse modiefotograaf waarbij zijn foto's meer focus- sen op de persoonlijkheid van de modellen dan op de glamour van de mode.

www.fotomuseum.be

Martin Douven – Leopoldsborg – Jef Geys (tot 31.12.11)

M HKA, Leuvenstraat 32, Antwerpen.

De zelfmade-schilder Martin Douven richtte een bedrijf op waar schilderijen en lijsten aan de lopende band werden vervaardigd. De kunstenaar Jef Geys (77) werd door deze massaproductie geïnspireerd en geldt als een van de belangrijkste Belgische vertegenwoordigers van de hedendaagse conceptuele kunst.

www.muhka.be

Michel Francois 45.000 affiches, 1994-2011 (23.10.11 tot 02.02.12)

Mac's-Le Musée des Arts Contemporaines – Site du Grand-Hornu, Rue Sainte-Louise 82, Hornu.

De tentoonstelling toont een overzicht van affiches op groot formaat op basis van zijn foto's, die het museum ter beschikking stelt van het publiek.

www.mac-s.be

Tussen waak en slaap. Sleeping Beauties (tot 13.11.11)

Kasteel van Gaasbeek, Kasteelstraat 40, Gaasbeek.

Deze burcht, ooit eigendom van Lamoraal graaf van Egmont, is een museum met een uitzonderlijk patrimonium dat eigendom is van de Vlaamse Gemeenschap. Schitterende tentoonstelling over slapende en dromende vrouwen uitgebeeld in een verstilde wereld door kunstenaars van de jongste dertig jaar.

www.kasteelvangasbeek.be

Rockoxhuis (tot 09.10.11)

Keizerstraat 12, Antwerpen.

Muziekinstrumenten verschoen op de schilderijen, juwelentjes, kunstkasten en houtfragmenten.

www.rockoxhuis.be

Bern

- Chasing Shadows, Santu Mofokeng, Thirty years of photographic essays (07.10.11 tot 27.11.11); Kunsthalle Bern www.santumofokeng.com www.kunsthalle-bern.ch

Schiedam

- Nederlandse Avant-garde in een internationale context 1961-1966 (tot 22.01.12); Stedelijk Museum www.stedelijkmuseumschiedam.nl

Zwolle :

- Van Albrecht Dürer en Thomas a Kempis, kunst en handschriften uit de tijd van de Moderne Devotie (08.10.11 tot 08.01.12); Museum de Fundatie. www.museumfundatie.nl

Amsterdam

- Rubens, Van Dyck en Jordaens, Hermitage Amsterdam (tot 15.03.12); Keuze van 100 schilderijen uit de formidabele collectie Vlaamse kunst uit Sint-Petersburg. www.hermitage.nl
- Rembrandt & Degas (tot 23.10.11) Rijksmuseum Amsterdam www.rijksmuseum.nl
- Van Gogh in Antwerpen en Parijs (tot 08.01.12), Van Gogh Museum, www.vangoghmuseum.nl/frankrijk

Luxemburg

- Paris, la bourgeoisie et les beaux-arts au temps de Louis-Philippe (19.11.11) tot 27.02.12; Villa Vauban. www.villavauban.lu

Berlijn

- Gesichter der Renaissance, Meisterwerke italienischer Portrait-Kunst (tot 20.11.11); Staatliche Museum zu Berlin, Bode Museum www.smb.museum/smb

Rotterdam

- Marijke Van Warmerdam (29.10.11 tot 22.01.12); bekende videokunstenares, overzicht van tien jaar.Museum Boijmans Van Beuningen www.boijmans.nl

Lyon

- Biennale van Lyon (tot 08.01.12) ; Une terrible beauté est née. Vier locaties www.biennalelyon.com

Jan Dockx

VGv BEZOCHT

Op 7 mei bezochten we in het Paleis voor Schone Kunsten te Brussel twee tentoonstellingen. Voor Luc Tuymans was het de eerste grote retrospectieve tentoonstelling met ruim 75 werken geschilderd tussen 1978 en 2008 met thema's als holocaust, collaboratie, kolonisatie, jezuïeten, Disneyworld en 9/11. In de selectie van de werken lag de nadruk op reeksen die Tuymans als een samenhangend geheel opvatte en uitwerkte: Mwana Kitoko (over Congo), Proper (over 9/11), Disneyland (Turtle en Wonderland) en At Random (een lawine aan beelden). Wat hem fascineert is macht, onverwerkte geschiedenis, geheugen en beeldvorming.

Zijn schilderijen zijn weerbarstig en laten zich moeilijk prijsgeven. Hij is de historieschilder van deze tijd. Precisie en emotionele afstandelijkheid zijn Tuymans' belangrijkste troeven.

Aansluitend werd de tentoonstelling Venetiaanse en Vlaamse Meesters bezocht met een verbluffende selectie schilderijen: vijftien meesterwerken uit het Museum voor Schone Kunsten Antwerpen en een vijftigtal doeken uit de Accademia Carrara in Bergamo. Met een chronologisch overzicht van de 15de tot de 18de eeuw worden vier thema's in beeld gebracht: portretten, heiligen te midden van de natuur, het gewijde en profane en tenslotte panoramische gezichten. De tentoonstelling toont de artistieke kruisbestuiving aan tussen Venetiaanse en Vlaamse schilders. De legendarische reis van Rubens in 1600 naar Italië en zijn kennismaking met Veronese, Tintoretto en Titiaan maakte hem dé erfgenaam van de Venetiaanse schilderkunst.

Dat kunst tijdloos is bewijzen de aangrijpende werken van Berlinde De Bruyckere in confrontatie met de klassieken. Zo gaat de piëta, een naamloos en uitgeteerd lichaam neergelegd op zachte veren, de confrontatie aan met de piëta van Bellini. Met 60 deelnemers hebben we toch bijzonder genoten van deze twee wel erg contrasterende tentoonstellingen.

VGv BEZOEKT

Op zaterdag 3 december organiseren we in Brugge een daguitstap met het bezoek van twee tentoonstellingen.

In de voormiddag bezoeken we omstreeks 11.00 uur de toptentoonstelling "Vorstelijk Verzameld. Van Eyck – Gossaert – Breugel". Wenen leent een opmerkelijke collectie van 54 topstukken uit, daterend uit de 15de en 16de eeuw en afkomstig uit de Gemäldegalerie van het Kunsthistorisches Museum dat één van de belangrijkste collecties oude meesters ter wereld bezit want tussen het Habsburgse vorstenhuis en de Lage Landen waren er nauwe banden.

Werken van Jan van Eyck, Hugo van der Goes, Hans Memling, Gerard David, Michel Sittow, Juan de Flandes, Jan Gossaert, Joos van Cleve, Joachim Patinir, Hiëronymus Bosch en Pieter Breugel vervolledigen de permanente collectie van het Groeningemuseum.

Tijdens de middag is een lunch voorzien waarna we om 15.00 u. de tweede tentoonstelling bezoeken "Van chirurgijns tot pestheiligen. Ziek zijn in Brugge in de 16de en 17de eeuw" in het Memling in Sint-Jan-Hospitaalmuseum.

Chirurgijns, barbiers, kwakzalvers, zusters en apothekers probeerden krampachtig met beperkte middelen hun medemens te helpen. Het is het tijdperk van de kruiden, de wrede dood door de pest en de devotie tot de geneesheiligen.

Voor beide tentoonstellingen, die op 15 minuten wandelafstand van mekaar liggen, hebben we gidsen voorzien.

Jan Dockx

FETES MUSICALES EN TOURAINE NAJAARSLUIK IN LA GRANGE DE MESLAY

Tours, parel gelegen aan een van die vele stranden langs de schitterende rivier de Loire, biedt de veeleisende melomaan het allerbeste naast onovertroffen kastelen en andere architecturale schoonheid. Het Festival van La Grange de Meslay doet dit met een originele formule, nl. een drieluik van telkens een tweetal concerten, steeds met schitterende artiesten: in voorjaar, in volle zomer en tenslotte op dinsdag 22 en woensdag 23 november.

Is dit geen uitnodiging om het weekend er bij aan te knopen en te relaxen en muzikaal te feesten tijdens een late herfst? Chenonceau, Amboise, Villandry met de

unieke tuinen, François I of Da Vinci, renaissance met een grote R om van te dromen, allemaal op een boogschuit van elkaar en op amper een halve dag autorijden. Te overwegen?

Info: www.fetesmusicales.com
alsook lesfetesmusicales@orange.fr
alsook telefonisch 0033 247 21 65 08

Luc Schaefferbeke

Het stadje Prades, geleund tegen de Canigou, de mythische berg van de Catalanen, is het Mekka van alles wat van ver of nabij met de cello te maken heeft. Niemand minder dan de al even mythische cellovirtuoos Pablo Casals, gevlucht voor het moordende Franco-regime, vond er een nieuwe thuishaven. In de vijftiger jaren van de vorige eeuw nodigde hij er de grootste artiesten uit van zijn tijd. Hun samenkomsten in het gastvrije Frankrijk, het zonnige klimaat, de grandioze natuur, de culinaire hoogstandjes naast het mondaine leven in en rond de kuuroorden, vormden een gunstige voedingsbodem voor het organiseren van een kamermuziekfestival van uitzonderlijk niveau. Dit hoogfeest vindt jaarlijks begin augustus plaats.

Nu wil artistiek directeur Michel Lethiec, overigens een schitterend klarinettist, met zijn festival ook *Parijs* veroveren. Onder het motto '*Chefs d'oeuvre de la musique de chambre*' zijn er uitzonderlijke kamermuziekconcerten te beleven. Zo o.m. twee concerten op 16 januari onder het

motto '*Mozart en de sterren*' met als bonus een conferentie o.l.v. Hubert Reeves met als onderwerp '*Astronomie en Ecologie*'...

Op 25 februari komt '*Chopin te Parijs*' aan de beurt, in aanwezigheid van de componist Krzysztof Penderecki !

Een Schubertiade op 12 maart vervolledigt dit opzet. Enkele namen?: Jérémy Menuhin, Bruno Pasquier, Frank Helmerson en natuurlijk ook Lethiec zelf... Het gemis aan de besneeuwde Canigou en de milde zuiderse lentezon zal er worden gecompenseerd door dit beloftevolle programma, vertolkt door artiesten van wereldformaat. Parijs wordt zo nog aantrekkelijker!

Info/ telefonisch: 0033 46896 33 07 alsook per e-post:

contact@prades-festival-casals.com

Meer gegevens ook op www.prades-festival-casals.com

Luc Schaefferbeke

UIT DE DISCOTHEEK

CD 'In Flanders Fields' 92067 vol. 67 Phaedra JEF VAN HOOFF (1886-1959)

Herinneringsouverture (Remembrance Overture), Perzeus (Overture), Symphony no 2 in A flat major

Uitvoerders: **Janacek Philharmonic Orchestra, Ostrava Ivo Venkov**, conductor.

Met opmerkelijke orkestrale schoonheid, feestelijk panorama van blaasinstrumenten en melodieuze weefsel van volksliederen met hymnen opent de Herinneringsouverture (1917) deze CD-wereldpremières op topniveau. Ondanks Wagneriaanse invloed duidelijke bevestiging van eigen persoonlijkheid en stijl, tussen Benoit en modernisme. Enthousiast (buitenlands !) orkest en intens geëngageerde dirigent herscheppen grandioos deze briljante 2e Symfonie met aangehouden zangerig elan. Inhoudelijke oorlogsdramatiek wordt opgeroepen door prachtige motieven, van ondertoon elegisch, desolaat, opstandig, gepassioneerd, tragisch en tenslotte hoopvol. Dankbaar eresaluut aan producer Phaedra voor dit mooi symfonisch cycluseinde en unieke weergave van muziek die als een "lied 't hart bekoort".

CD Phaedra Classics 292025 LA ROMANCE FRANÇAISE Si mes vers avaient des ailes-If my poems had wings

Uitvoerders: **Werner van Mechelen**, bass-baritone; **Inge Spinette**, piano

Poëtisch gevoel, lyrische bevoegenheid, intelligente verbale, vocale en pianistieke charme, muzikale empathie rond liefdeslach en -leed typeren aard en vertolking van deze *Fransse romance*, ooit gekoesterd in Franse salons en (na 1830) vergroeid met de *mélodie française*. Bijzonder oorstrelend zijn o.m. van **Ch. Gounod**: *Chanson de printemps*, *Envoi de fleurs*, *Premier jour de Mai*, *Sérénade*; van **G. Bizet**: *Après l'hiver*, *Ma vie a son secret*; van **J. Massenet**: *Soir de rêve*; van **G. Fauré**: *Chanson d'amour*, *Lydia*, *Nell*; van **R. Hahn**: *l'Heure exquise*, *Paysage*, *Le printemps*, *Nocturne*.

Vlelend en - waar nodig - fluwelen stemgebruik, introverte interpretatie, héél suggestieve klaviernuances zijn extra-troeven van de vertolkers. *W. van Mechelen* evoceert Orfeus- en Don Giovanni-emoities in Frans-lyrische stijl en *I. Spinette* schittert als muzikale gids in dit amoureux landschap. Haar klavier evenaart de mythische lier!

CD 'In Flanders Fields' 92068 vol. 68 Phaedra RONDON (Around) JACOB VAN EYCK (1589/90-1657)

Uitvoerders: **Ardalus Ensemble On period instruments Karen Ketels artistic direction**

Blinde Jacob van Eyck, spilfiguur bij beiaard-klokstemming, genoot als veelzijdig musicus, beiaardier, orgelist, traverso- en blokfluitspeler, hoog aanzien in Utrecht. Door hem bewerkte/versierde melodietjes, genomen uit liedbundels of bij grote meesters, samen met muziek uit andere originele partituren, worden door Ardalus Ensemble uitgekozen voor breed publiek en educatieve programma's. Speels, bekoorlijk, supervirtuoos, glanzend van toon, parelend van techniek, klinken daarin o.m. van J. van Eyck zelf *Engels Nachtegaaltje*, *Amarilli*, *Pavane Lachrimae*, *Puer nascitur*, *Fantasia in echo*, *Parafrase op Come again*, naast veel ander moois. Heel fijnzinnige, leerrijke opname.

CD Fuga Libera Fug.573 JOHANNES BRAHMS (1833-1897) Haydn Variations, Pianoconcerto nr. 1

Uitvoerders: **Plamena Mangova**, piano **National Orchestra of Belgium Walter Weller**, conductor

Breed openbloeijende Haydn Variaties, opvallend mooi klankbeeld bij kopers en blazers, en verrukkelijk "Grazioso" in variatie nr.8 zijn stralend voorspel tot het alomgeprezen, aartsmoeilijk pianoconcerto nr.1 van de 25 jarige Brahms. Het concerto klinkt als een zich langzaam ontplooiend groots drama. Persoonlijke tragiek opstijgend uit donkere hoorns drijft de dramatische spanning op in deel 1, Maestoso. Diepe erkentelijkheid voor R. Schumann zindert in het wondermooi, expressief en gepassio-

neerd Adagio. Mangova's diepdoorvoelde interpretatie refereert spontaan naar protagoniste Clara Schumann. De eminente Weense dirigent garandeert emotioneel evenwicht en warme harmonie tussen soliste en orkest. Zeldzaam mooie vertolkers in nog zeldzamer intieme, aangrijpende dialoog.

CD Eufoda 1378 ANTONIN DVORAK (1841-1904) Piano Quintets

Klavierkwintett A-Dur op. 5 (1872/1887) , Klavierkwintett A-Dur op. 81 (1887)

Uitvoerders: **J. Michiels**, piano; **N. Kawamura**, violin; **I. Semenov**, violin; **T. Nys**, viola; **G. de Bièvre**, cello

Een heerlijk zelfportret van Dvorak, wiens ongeëvenaarde melodische en ritmische creativiteit, rijk aan gevoelsnuances, onuitputtelijk lijkt. Herwerking van jeugd-kwintet op. 5 inspireerde Dvorak tot creatie van pianokwintet opus 81, in zelfde toonaard. Frisse spontaneïteit doordeesemt dit erg geliefde, rijpe werk. In Dumka (Slavische dichtvorm, titel voor 2e deel) ondersteunt mild en ragfijn klavierspel de trage mineur-melodie van een zeer weemoedig verhaal. Als *diep-bewogen zangers* voeren piano en strijkers (alle uitstekende musici!) onderling rond dit gegeven een zeer aandoenlijk, introvert gesprek. Weelderig melodieuze vertolking verzoent prachtig alle stemmingscontrasten in deze muziek. Dvorak blijft in bekende en begaafde handen, zingend tussen lach en traan...

CD Fuga Libera 579 FREDERIC CHOPIN (1810-1849) Barcarolle op. 60 - Polonaise op. 71/2 -Impromptu op. 51 - Valse op. 64/3 - Grande Valse nouvelle op. 42 - Ballade op. 47 - Sonate n° 3 op. 58

Uitvoerder: **Evgeni Bozhanov**, piano

De revelatie van het uitzonderlijk talent bij deze jonge (2e) laureaat, KEW 2010 voor klavier, volstond om hem dit weidser podium te geven voor zijn originele muzikale benadering. Op deze schitterende CD vereenzelvigd hij zich a.h.w. met de componist zelf. Zijn klavierspel is een samengaan van improvisatie en spontaneïteit, intelligentie en expressieve voordracht, subtiele 'clair-obscur' nuancerings, warme toonvorming, soepele articulatie en immens rijk klankenpalet. Goedkope bravoure met harde tonen is er niet bij, sentimentaliteit al evenmin; intense inleving, grote diepgang, gevoel voor melodie en uiterst verfijnde toetsenbeheersing des te meer. Van Barcarolle tot en met 3e Sonate brengt hij betovering die mateloos ontroert. Als geschenk-sluitstuk van het Chopin-jaar: heerlijk én origineel!

CD Fuga Libera 572 JOHANN SEBASTIAN BACH (1685-1750) 6 Sonaten für Orgel in Bearbeitungen für 2 Klaviere zu 4 Händen.

Uitvoerders: **Claudine Orloff & Burkard Spinnler**

Historisch befaamde pianisten bewerkten deze orgel-triosonates, gebracht door dit hooggewaardeerd hedendaags pianoduo in een zeer verzorgde CD première. Schitterende pareltjes zijn o.m.: Adagio e dolce (sonate nr. 3), Allegro en Largo (nr. 5), Vivace en Largo (nr. 2), Andante, Lento (nr. 6). Dit 2 klavieren-samenspel geeft blijk van weldoordachte interpretatie en muzikale 'adem'. Bij de (Amerikaanse) transcriptie van Cantata BWV 208 mis ik echter het *pastoraal legato*. Zware repetitieve dubbelnoten op piano lijken mij povere vervanging voor 2 lieflijke originele hobo's bij tekst "*Ruh' und Frieden*"! Dit terzijde gelaten: boeiende, waardevolle kijk op het genie J.S.Bach.

CD Eloquentia EL1024 2 CD CAMILLE SAINT-SAENS (1835-1921) Integral CelloWork

Uitvoerders : **Luigi Piovano**, cello; **N.Carusi** en **L.Prayer**, piano; **Orchestra del Teatro Marrucino** (dir. **P.Bellugi**)

Saint-Saens, virtuoos pianist-orgelist, ooit symbool voor "la musique française" en door soliste Clara Schumann erg gewaardeerd, kende géén *cellovirtuoos*. Hijzelf exploreerde dus alle muziekgenres, die de expressieve en poëtische capaciteiten van de cello *optimaal* (ook technisch!) zouden *weergeven*. Een indrukwekkend sonoor boeket werd op de virtuoze snaren van L. Piovano een '*gaaf*' romantisch, *lyrisch meeslepend en aantrekkelijk gevarieerd* concert! In die uitstraling van warme, weidse klankrijkdom en expressieve zeggingskracht biedt 'Le Cygne' tijdloze sereniteit tussen vertederende romances, grandioze concerten, mooie sonates en frisse composities al dan niet in barokstijl. Innig Andante tranquillo uit Sonate op. 32 herinnert subtiel aan Saint-Saens' grote affiniteit met Brahms en Schumann. Befaamde, gedreven musici huldigen hier zijn meester-schap naast G. Fauré. Aanwinst voor studenten én melomanen!

CD Glossa 920111 GCD 2CD LA GUITARRA ESPANOLA (1536- 1918)

Uitvoerder: **José Miguel Moreno** Heruitgave van dubbel CD opname 1994

Eerherstel voor een fascinerend instrument. Met sterke commentaar en briljante uitvoering richt docent Moreno de schijnwerpers op componisten voor vihuela (Narvaez, Lopez, Milán, Mudarra), barokgitaar (Murcia, Guerau, Sanz), klassieke romantische gitaar (Sor, Mertz), post-romantische gitaar (Tarrega, Llobet). Zalig-intieme melodieën vol warme tonen en tinten, vinnige ritmes én diepe emoties dartelen u tegemoet in vele (bekende) Spaanse gedaantes, van lichtvoetig tot langouereus. Met eenvoud, spontaneïteit, virtuositeit zonder bravoure, zinvolle frasering, intimistische toonkleuren, zangerig- gebonden spel en eerlijke *vervoering* doet deze begenadigde autodidact met zijn instrument wat Yeats zo poëtisch omschreef: "I have spread my dreams under your feet: tread softly because you tread on my dreams." Een droom-CD voor wie zijn hart aan gitaar heeft verpand.

CD Harmonia Mundi HMC 902083 2 CD CARL PH.EM.BACH Sei concerti per cembalo

Uitvoerder: **Andreas Staier**, cembalo; **Freiburger Barockorchester Petra Müllejan**, conductor

Revolutionaire muziek van J.S. Bachs meest getalenteerde zoon, die - na 30 jaar knechtschap als hofclavecijnist bij Frederik de Grote in Berlijn - in Hamburg zijn muzikale vrijheid affirmeerde met eigen stijl en concept, o.m. met deze 6 concerti, klinkend als échte 'verademingscreaties' (1770). Door Haydn en Beethoven als vernieuwer erkend, door anderen afgewezen als "eigenzinnig, bizar, vergezocht, tegen de modesmaak in ...". A. Staier bewijst schitterend het tegendeel! Hij kiest als intelligent, avontuurlijk en meesterlijk solist enthousiast voor deze originele experimentele muziek die constant intrigeert, bekoort, boeit, verbaast, ontroert. Orkest en dirigente-violiste P.Mullejans musiceren perfect in harmonie met deze visie. Andante uit nr. 2, Larghetto nr. 3, Adagio's uit nr.4 en 5 stralen dat ook mooi uit! Muziek voor fijnproevers met toelichting van A. Staier zelf.

CD 'In Flanders Fields' vol. 69 Phaedra ENCANTAR *La déclinaison de la femme. The many faces of woman. Rondom /Around Margaretha van Oostenrijk*

Uitvoerders: vocaal ensemble *Encantar* **S. Vanden Eynde, F. de Rycker**, luiten; **H. De Vaere**, harp

Vrouwelijke vocale bezetting bij muziek (oorspronkelijk voor mannenstemmen) met de vrouw als inspiratiebron. Uit het melancholisch liedrepertoire van deze Oostenrijkse “Dame met klasse”, landvoogdes te Mechelen, klinken van huiscomponist *Pierre de la Rue* 3 zéér mooie “chansons de regrets”, naast religieuze/profane vocale werken en intimistische harp- en luitmuziek van tijdgenoten, o.m. *Josquin des Prés, Agricola, Willaert, Festa* (prachtige *Lamentatio!*). Vocaal goed verzorgd, zuiver van toon, gave stem (soms wat te vlak klinkend stemgeluid in laag register) en instrumentaal mooi omkleed, illustreert Encantar de vele gezichten van de vrouw. Vergeleken met warmer timbre van mannenstem (Capilla Flamenca) biedt Sarah Abrams' milde stem en gevoelvolle zang een mooi alternatief.

CD Eufoda 1380 EIN MUSIKALISCHES OPFER

Uitvoerder: **Jan Michiels**, piano

Jan Michiels lijkt gesteld op tegenstellingen: J.S. Bach versus Gyorgy Kurtag, hedendaags Hongaars componist. Een confrontatie vol vraagtekens voor de doorsnee melomaan. Althans wat Kurtag betreft, die een vreemde wereld presenteert (*Aus der Ferne*) en magie met een minimum aan klanken uitprobeert, maar leeg, ijl en dissonant overkomt (*Glocken für M.Mandy*). Vél dankbaarder toetssteen zijn Bela Bartoks eigen werk en prachtige Bachtranscripties, waaruit J. Michiels het sereen “Lento” (en verder alle Bach en Bartok) bijzonder prachtig vertolkt. Eerder ongewone muzikale zoektocht naar het ware en het schone, met vooral accent op 'zoeken'.

Els Baert – Van den Eynde

POËZIEHOEKJE

ONTMOETINGEN MET LEONARD NOLENS.

(Zeg aan de kinderen dat wij niet deugen)

Mijn *eerste* echte *ontmoeting* met Leonard Nolens vond plaats in het Zuiderpershuis op de inmiddels opgedoekte literaire manifestatie ‘Het andere boek’. De dichter werd er geïnterviewd naar aanleiding van de publicatie van zijn ‘Dagboek van een dichter 1979-2007’ (Querido) met Piet Pirijns als inleider en gesprekspartner. De kalende en licht obese dichter zag er niet bijster gelukkig en evenmin gezond uit. De discrete tremor en de meer dan normaal opgezette aders in de slaapstreek verrieden een zekere vorm van ongemak. Dank zij de gedrevenheid en de taalvaardigheid van Pirijns werden de momenten van stilte aan mekaar geregen door beklijvende ‘one-liners’ zoals: “Ik kan niet anders dan schrijven, ik kan niets anders.” Twee jaar later vroeg men een aantal collega-dichters: “Aan welk dier denkt U spontaan bij Nolens?” Men dacht aan een beer, een bordeauxdog (hond met voorkeur voor Bordeaux-wijnen?), een kraanvogel en een feniks. Men vroeg het mij niet, maar ik zou het toen bij een blindengeleidehond hebben gehouden! Van zijn dagboek zegt Nolens dat het structuur gaf aan zijn leven en dit onder andere “door te schrijven om te achterhalen wat hij eigenlijk niet weet.”

De *tweede ontmoeting* was eerder verbaal en (soms ontluisterend). Nolens werd als het ware in een interview, ik schreef bijna hinderlaag, gelokt door de mondige en flamboyante Ruth Joos en dit ter gelegenheid van de publicatie van zijn jongste bundel: ‘Zeg aan de kinderen dat wij niet deugen’ (Querido, Amsterdam-Antwerpen, 2011). Dit gesprek werd alom geprezen en met superlatieven bekleed. En ook hier speelde de stilte een belangrijke rol, de stilte op de radio maakte de “tijd” voelbaar. Opnieuw duikt het spook van de identiteit of het gebrek ervan op. Lezen en schrijven en dan bij voorkeur in afzondering zijn het enige alternatief voor iemand zonder beroep, zonder sociale vaardigheden, voor iemand die de zestig voorbij en bijwijken heremiet en schizofreen is, wereldvreemd is en zich soms op een andere planeet bevindt, van stilte houdt en interviews als inquisitie ervaart. Alleen als Joos vraagt om

het gedicht ‘Oogopslag’ voor te lezen en nadat hij zijn twijfel heeft verwoord met de vraag: “Wilt U graag dat ik het lees?” bewijst Nolens op zijn beurt dat luisteren naar poëzie meer kan ontroeren dan het lezen ervan, wat ook door Vrouwke Tuinman wordt bevestigd zeggende: “Als Nolens een goede dag heeft, kan hij zelfs het telefoonboek voorlezen als was het een prachtig gedicht!” De overdrijving blijft ongetwijfeld “dichterlijk”.

De *derde*, als het ware ‘papieren’ *ontmoeting* betrof: ‘Een lastig portret. Ernstig, intens, muzikaal, monomaan: vijf collega-dichters over Leonard Nolens.’ en de bespreking van dezelfde bundel door Luuk Gruwez (De Standaard der Letteren, vrijdag 15 april 2011). Zij maken het mij, geen beroepsrecensent maar enkel een Bourgondiër van het woord, wel heel gemakkelijk. Alhoewel hij overduidelijk door een aantal duistere demonen wordt bezocht, blijft Nolens voor zijn collega’s een heel innemende, charmante, ernstige, nieuwsgierige en pretentieloze man. Daarom laaf ik me zo graag aan de taalmuziek van Nolens, zegt Menno Wigman. Hij weet klanken, rijm, halfrijm, ritme - alles wat van een gedicht een gedicht maakt - zo te benutten dat het Nederlands er mooi van gaat klinken. Met zijn verzamelde gedichten heeft hij een monument opgetrokken dat je moet lezen als je in Nederlandse poëzie geïnteresseerd bent, dixit Peter Verhelst. Dirk Van Bastelaere kroonde Nolens in zijn bloemlezing ‘Hotel New Flandres’ met vijf sterren omdat Nolens “de ambitie heeft iets toe te voegen aan het genre en daarbij alles wat er op sociologisch, institutioneel, politiek en literair vlak verandert meeneemt in de reflectie op zijn werk”, ambitie die hij waar maakt in zijn recente bundel, waar hij expliciet schrijft over de verscheurdheid van België, de verscheurdheid tussen man en vrouw en tussen ouder en kind. Wel hoogst paradoxaal voor iemand met schizofrene en heremieten trekjes!

Leonard Nolens werd geboren in Bree op 11 april 1947, hij woont en werkt in Antwerpen. Hij wordt beschouwd als de grootste nog levende dichter van Vlaanderen. Zijn oeuvre bestaat uit een aantal dagboeken en een indrukwekkend aantal (24) dichtbundels, waarvan de eerste werd uitgege-

ven in 1969 ('Orpheushanden') en de laatste in 2011 ('Zeg aan de kinderen dat wij niet deugen'). Hij was laureaat van de Arkprijs van het vrije Woord (1976) en van de Constan-tijn Huygensprijs voor zijn gehele oeuvre (1997). Elke ochtend zegt hij de wereld adieu en verdwijnt hij in een stille kamer, 'wild, vrij en eenzaam'. Met de koppige, eindeloze nieuwsgierigheid van een kind hoort hij er zich uit, jaar na jaar na jaar, overtuigd dat hij pas een compleet mens kan worden, een man uit één stuk - de eerste plicht van elke dichter - als hij zichzelf van top tot teen in het vizier krijgt. 'De dagelijkse schedelboring moet.' Voor Nolens is schrijven leven en leven schrijven. Hij zit in zijn werk als een pit in zijn vrucht (Humo reviews, 2009).

Maar het ging om de bundel: 'Zeg aan de kinderen dat wij niet deugen'. Het omslagbeeld slaat je om de oren, 'Big Man' van Ron Mueck is een intrigerende sculptuur die zich bevindt in het Smithsonian Institution in Washington D.C. Een wat oudere, kale, naakte man zit in een hoekje en denkt na, misschien is hij wel een verre neef van die andere denker (Rodin). Hij ademt stilte en maaggas uit. Hij heeft ascites, hypogonadisme, goed verborgen op de omslagfoto maar duidelijk te herkennen op de video van het Smithsoni-an (YouTube), hartsdecompensatie en beiderzijdse hallux valgus. Waarom Nolens deze 'Big Man' op de omslag wilde is onduidelijk, misschien knipoogt hij naar de eerste cyclus van de bundel "Kolos" of projecteert de 'big poet' zijn vrees voor of zijn onderhuids verlangen naar lichame-lijk verval in deze 'Big Man'? De cyclus 'Kolos' kon mij overigens maar matig boeien op het gedicht 'Debuut' na. "Vader heeft geen vers of rijm van mij gelezen./ Ik debu-teerde toen hij bruusk was overleden/ En mijn hand nam. Anders had ik niet geschreven./ Het is zijn leven dat ik deels heb uitgegeven./ En zijn dood. Die twee zijn onver-zoend gebleven." De tweede cyclus is deze die de titel van de bundel draagt en ik citeer volgaarne Luuk Gruwez: "De titelcyclus, de mooiste cyclus van de bundel, beschrijft de clash tussen enerzijds het burgerlijke 'dwergvolk van vaders en moeders', dat op knechting uit is en op de kneding van het nageslacht naar eigen beeld en gelijkenis, en anderzijds de kinderen met hun opborrelende creativiteit: zij zijn het die de dichterlijke solidariteit blijken te genereren". Traditie versus modernisme, herhaling versus originaliteit, vrijheid versus gebondenheid, kuddegeest versus vrije keuzes, ingebakken verwachtingspatronen versus rauwe realiteit. In

de derde cyclus: 'Blind date' bespeelt Nolens zijn geliefde wijze van leven en van communiceren en maakt hij gebruik van de alomtegenwoordige "stilte". "Maar hoor je die man? En de monoto-ne muziek / Van zijn stilte? Zijn graat-mager lied" en nog: "Weet je nog hoe wij daar stonden te kleunen./ In kraken-de mist, in meerstemmige stilte...". In deze cyclus lezen wij het gedicht 'Oogopslag' dat zowel door Joos als door Gruwez en terecht, als onsterfelijk werd geduid. De cyclus 'Hulde' bevat een aantal gedichten opgedragen aan vrienden en collega's waarvan men zich afvraagt of de lezer hier een boodschap aan heeft behalve het zich schuldig maken aan poëtisch voyeurisme. Van de laatste cyclus 'Devies' kon geen enkel gedicht mij echt aanspreken, laat staan ontroeren.

Omwille van mijn conclusies, ik noem het "things to take home", zal ik mij het odium van gans literair Vlaanderen op de nek halen. Zoals voor vele bundels van een dergelij-ke omvang zijn er te veel middelmatige gedichten in opgenomen. Met de twintig beste gedichten er uit gelicht, was deze bundel aangrijpend, ontroerend en vooral lees-baar geweest. "Leesbaar" is mijn tweede bezwaar. Het lezen van Nolens' poëzie is geen ontspanning, is geen lectuur voor het slapen gaan. Het is poëzie die aandacht en eruditie vereist, het is labeur-poëzie, het is elitaire poëzie voor kenners en fanaten, maar zeker niet die poëzie, die je 'leken' als kennismaking met het medium aanbiedt. De dichter is zich hiervan bewust wanneer hij schrijft: "Leer toch mijn zoon geen gedichten, die dingen./ Doen pijn aan de mond die normaal is gemaakt./ Om te lachen en simpele zaken te zeggen". Maar ik ben meer dan waarschijnlijk fout in mijn beoordeling, zoals ik als theaterfan evenzeer fout ben in mijn ongenoegen over de evolutie van het modern toneel. In plaats van een avondje (niet platvloerse) ontspanning met een 'iemandwo' herkenbaar verhaal, met herkenbare personages en als het moet met een duidelijke boodschap, verlaat ik het modern theater dikwijls met een migraineus punthoofd en lees ik achteraf in de brochure waarover het stuk in feite ging. Zeg aan de kinderen dat wij wel deugen en zwoegen en zweten hun lot zal zijn bij het 'spitten' in deze bundel.

Tuur de Schepper, Juni 2011.

BOEKBESPREKINGEN

'HET IS VOLBRACHT'. ANTWOORDEN VAN LEVEN OP VRAGEN ROND DE DOOD

'Tout est accompli'. Paroles de vie
face à la mort

ROBERT HENCKES

2010; 1691 blz.; 14 x 22 cm.;

Carmelitana, Brugstraat 46, 9000 Gent;

Ed. Thomas Mols, Bierges, 2008

ISBN: 9789076667189

Bespreker: Raymond Lenaerts

De auteur heeft dit boek vooral geschreven vanuit een traumatische ervaring, als adolescent bij het overlijden van zijn vader, wiens ernst van ziekte hem verborgen was gehouden. Als gelovige christen heeft hij een gedragslijn opgebouwd om stervenden in hun laatste levensfase te begeleiden. Het verloop ervan ziet hij als een paradigma

van de weg die Jezus ging naar Jerusalem, zijn dood op het kruis, maar ook zijn verrijzenis op de derde dag.

Als geneesheer - de auteur is chirurg en actief in de palliatieve zorg - is hij natuurlijk wetenschappelijk gevormd en heeft hij voldoende ervaring om het einde van elk menselijk leven te begrijpen. Hij laat zich op een uitzonderlijke wijze leiden door de spiritualiteit die hij vindt in de teksten van het Evangelie. De diepgaande spiritualiteit, zoals die in zijn boek tot uiting komt, verwacht men niet als van-zelfsprekend bij een praktiserende arts. Zo ontleedt hij tot ondersteuning van de stervenden de "zeven laatste woorden van Jezus Christus", door Haydn op emotionele wijze op muziek gezet, naast teksten van andere ervaringsdes-kundigen in de palliatieve zorg en verder ook persoonlijke getuigenissen.

Dit boek richt zich in de eerste plaats tot gelovige artsen en werkers in de palliatieve zorg. Maar ook agnostici kunnen er bij de behandeling van stervenden, die nood hebben aan spirituele stervensbegeleiding, diepere inzichten vinden.

DE BARST IN BELGIE ... IS ER ALTIJD AL GEWEEST

JOS BOUVEROUX

2011; 216 blz.; 12,5 x 15; paperback
Van Halewijck, Diestse steenweg 7-1a, 3010 Leuven

ISBN: 9789461310590; NUR/
740/688

Prijs: 17,50 €

Bespreker: Piet Hein Jongbloet

De schrijver is met name bekend als hoofdredacteur van het VRT-radionieuws. Daar viel hij, mijn inziens, nooit op door interessante visies of analyses, laat staan, in het 'Belgische politiek-correcte' klimaat gewaagde standpunten. Na pensionering wordt blijkbaar meer gedurfd, of wellicht revanche genomen? Wij hebben te maken met een aardig boekje, waarin betoogd wordt dat België reeds vanaf de conceptie, en niet vanaf de geboorte, was gehandicapt. In opeenvolgende hoofdstukken zien wij de barsten zich opstapelen en de auteur besluit met de stelling van politicoloog Bart Maddens: *'Op dat moment moet Vlaanderen klaar staan om zelf te nemen waar het recht op heeft, waar zoveel generaties flaminganten voor hebben gestreden, en wat vandaag meer dan ooit voor het grijpen ligt: de soevereine Vlaamse staat.'*

Het 1ste hoofdstuk is het meeste verrassende. Het behandelt de opstand tegen Koning Willem I. De Brusselse notabelen hadden een totaal andere agenda dan de verpauperde en hongerige massa, die zonder duidelijk programma in opstand kwam tegen haar 'eigen' bourgeoisie. Zodra de rellen uit de hand dreigden te lopen, haastte deze zich om de vele Franse vlaggen door de Brabantse driekleur te vervangen! De Belgische notabelen, geholpen door inzet van Franse wapens en vluchtelingen, grepen de macht en 'om erger te voorkomen' riepen zij de onafhankelijkheid uit! Dit principe 'om erger te voorkomen' zou als een rode draad door de geschiedenis van België lopen. De eerste barst was het opleggen van de Franse eenheidstaal, terwijl de meerderheid van het nieuwe land Nederlandstalig was. In een 2de hoofdstuk zien wij het prille begin van de Vlaamse Beweging tegen de totale verfransing van het openbare leven. De tweede barst volgde op het groeiende besef van *'La Belgique Française de 1830 est morte'*, het *'Sire er zijn geen Belgen'*, de reeds toen geformuleerde Waalse eis voor 'administratieve scheiding' en een definitieve taalgrens. In een 3de hoofdstuk wordt de strijd geschetst voor de vernederlandsing van de Gentse universiteit (reeds vóór WO II!) en de Vlaamse roep om 'bestuurlijke scheiding'. Een derde barst werd veroorzaakt door het activisme en de frontbeweging tijdens WO I en koning Alberts gemiste kans om zijn gelofte van *'gelijkheid in rechte en in feite'* gestand te doen. Hoofdstuk 4 behandelt de eerste poging van de Frantaligen om de Vlaamse meerderheid grondwettelijk te vergrendelen door voor elke nieuwe wet een dubbele meerderheid te eisen. Deze poging zou mislukken, echter later onder vader Eyskens niet (1970), met alle gevolgen tot op de huidige dag. Het fameuze *'Compromis des Belges'* van J. Destrée en C. Huysmans, bleek negatief voor Vlaanderen. De Waalse vrees voor een mogelijke tweetalige regio, doordat Vlaamse eilanden van migranten zich hadden gevormd in Wallonië, dreef de beide landsdelen verder uit elkaar (de vierde barst). Alleen kwam het nog aan op een definitieve taalgrens.

In volgende hoofdstukken zien wij tijdens het interbellum beide landsdelen nog verder uit elkaar drijven: het opkomende socialisme als massabeweging in Wallonië, tegenover een sterk afwijkend beleid in Vlaanderen, dat berustte op katholieke en antisocialistische principes, zoals belichaamd door Lieven Gevaert. De auteur is niet mals voor antidemocratische tendensen bij VNV en Verdinaso, die het 'anti-Belgische' element incorporeerden en de Vlaamse Beweging compromitteerden. De repressie na WO II daarentegen verontwaardigt hem: willekeurige arrestaties, folteringen, plunderingen en zelfs moord, terwijl de officiële ordediensten in gebreke bleven. Alles wat ook maar van ver met flamingantisme had te maken, werd aangepakt en de Vlaamse leeuwenvlag was synoniem geworden van nazisme. Anders dan in het clandestiene Waalse verzet (*'Wallonie Libre'*), die een Waalse identiteit gaf aan hun strijd tegen het nazisme, was bij het Vlaamse verzet elke neiging tot Vlaamsgezindheid taboe. Tussen beide groepen kwam er nooit toenadering. Het radicaal Vlaams-nationalisme werd door de repressie hard getroffen, waardoor het anti-Belgische ressentiment onderhuids bleef voortwoekeren. Nieuwe barsten in het Belgische bouwwerk ontstonden door de naoorlogse koningskwestie en de voortdurend nieuwe eisen voor parlementaire zetelaanpassingen. De splitsing van de Leuvense universiteit, de staking tegen de eenheidswet van Eyskens met Renard en de *Mouvement Populaire Wallon* (MPW) werden stuk voor stuk aanleiding voor de unitair denkende Belgische krachten om verzamelen te blazen. Hun belangrijkste troef was de nieuwe rooms-rode regering Lefèvre-Spaak. Maar de opeenvolgende scheuren in de tot dan toe unitaire partijen, eerst in Waalse en daarna Vlaamse vleugels, en later onafhankelijke partijen, bleven de verhoudingen verzieken. De opeenvolgende krakkemikkige staatshervormingen komen aan de beurt, evenals de grendelgrondwet en alarmbelprocedures, die de Vlaamse politici zich lieten opdringen (1970). Het overzicht eindigt met de 'onmogelijke' uitslag bij de verkiezing van 13 juni 2010, waarbij *'een Vlaams-nationale separatistische partij voor de eerste keer sinds 1830 de grootste van het land werd.'* Als rode draad blijft de auteur aandacht vragen enerzijds voor de dominante positie van de francophonie bij de socialisten, die tot 44% van de kiezers hebben kunnen bekoren, en anderzijds de katholieke partij, tot voor kort de sterkste partij in Vlaanderen als *'behoeder van het koninkrijk'*. De voortdurende strijd in de CVP/CD&V tussen unitaristen en federalisten is nog niet beslecht.

De auteur is soms onthutst over de naïviteit en het gebrek aan realiteitszin van vele Vlaamse politici, die nog steeds niet goed beseffen dat zij hun democratische en parlementaire meerderheid hebben verkwanseld voor een bord linzensoep. Een afgedwongen compromis tussen ongelijke resulteert uiteindelijk in toegevingen aan de sterkere en nederlagen van de zwakkere. Indien *"Vlaanderen nu zelf moet nemen waar het recht op heeft"*, kan men zich ook afvragen waarom de (vooral West-)Vlaamse Bewe-gers door de auteur al te dikwijls in een 'extreem rechtse' hoek worden gedrukt, terwijl dit nooit het geval is bij de francophonie, die slechts haar bestaande of verworven voorrechten had te verdedigen.

DE MOOISTE SCHILDERIJEN IN BELGIË

I Oude Meesters

II Nieuwe Meesters

LUK CORREMAN'S

2010; per volume 275 blz.; rijk geïllustreerd

Uitg. Roularta Books, Roeselare

ISBN: I: 9789086792931 en II:

9789086793341

Prijs: per volume: 29,90 €

Bespreker: Albert Baert

Met de uitgave van deze twee prachtige kunstboeken in groot formaat heeft Roularta Books een opmerkelijk initiatief genomen. Elk van deze volumes verzamelt het 'mooiste' van wat respectievelijk 11 Oude en 12 Nieuwe Meesters van de schilderkunst in één van onze Belgische kunststeden hebben te bieden. In totaal komen 11 Oude Meesters met 14 schilderijen en 12 Nieuwe Meesters met 12 schilderijen aan bod.

Elk van de geselecteerde werken wordt uitgebreid en diepgaand geanalyseerd in een begeleidende bevattelijke en erudiete tekst, ondersteund en geïllustreerd door talrijke detailopnamen en vergrotingen. Het besproken werk wordt verder gesitueerd binnen het totale oeuvre van de kunstenaar, wiens leven en werk vanuit historisch standpunt op een boeiende wijze worden belicht.

De auteur van beide boeken is journalist, actief in de cultureel-educatieve sector, maar vooral gespecialiseerd in beeldende kunsten. Met deze merkwaardige prestatie kan hij alleen maar worden gelukgewenst. Beide volumes bieden een zeer evenwichtig en geslaagd overzicht van het allerbeste uit het Belgisch schilderijpatrimonium. Voor de honderden illustraties werd gebruik gemaakt van de allernieuwste foto-opnamen, zodat elk boek oogt als een feest van kleuren.

Elk van deze unieke kunstboeken telt ongeveer 275 bladzijden en ligt daarom nog goed in de hand wat het bladeren vergemakkelijkt en het genot van de lectuur nog verhoogt. De kostprijs lijkt mij bijzonder attractief voor een werk van dergelijke onbetwistbare waarde. Bijzonder aan te bevelen als ideaal cultureel geschenk!

LA BELGIQUE ET SES DEMONS LUC BEYER DE RYKE

2011; 208 blz.; 15,5 x 23 cm.; paperback

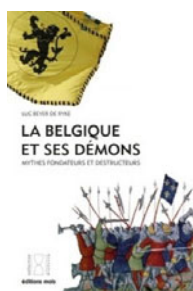
Uitg.: Editions Mols en François-Xavier de Guibert

ISBN: 978 2 877402 13102

978 2 7554 0461 6

Prijs: 21,50 €

Bespreker: Albert Baert

De auteur beschouwt zich, hoewel geboren en opgegroeid in Vlaanderen, als een Franstalige Belg. Hij was jarenlang nieuwslezer bij de RTBF en Europees parlementarier. Zijn boek behandelt het thema van wat hij zelf 'de existentiële betwisting van België als natie' noemt. Hij tracht hiervoor een verklaring te vinden in de 'mythen', die aan de basis liggen van het ontstaan van dit land. In 10 hoofdstukken behandelt hij zeer uiteenlopende gebeurtenissen en personen, zowel uit het middeleeuws verleden, als uit de Belgische staatsgeschiedenis sinds 1830, die naar zijn mening hebben bijgedragen hetzij tot het leggen van de funderingen van België of omgekeerd de ondermijning ervan. Het

werk wordt vervolledigd met een tekst van de Brabançonne in zijn drie historische versies en in de drie officiële landstalen en verder door een korte voorstelling van een honderdtal 'personaliteiten' uit de Belgische politieke en culturele wereld.

Het boek ontgoochelt in veel opzichten. Het mist structurele samenhang en komt over als een reeks capita selecta zonder onderlinge logische, chronologische of inhoudelijke samenhang. Op sommige plaatsen heeft men te maken met een verwarde en oppervlakkige verhaspeling van historische feiten. In feite geeft de auteur de indruk dat hij in een notendop zijn Franstalige landsgenoten wil voorlichten over belangrijke ontwikkelingen in het Vlaamse nationalisme. Jammer genoeg, en zoals men kon vrezen gezien zijn achtergrond, worden veel feiten voorgesteld op een vooringenomen, karikaturale maar ook tendentieuze en soms kwaadwillige wijze. Zo besteedt hij veel aandacht aan de figuur van Bart De Wever, waarbij hij het vooral over het oorlogsverleden van de grootvader heeft. Hij erkent wel het collaboratieverleden van Wallonië, maar naar zijn mening zijn er in Wallonië nooit 'erfgenamen' van dit naziverleden geweest, in tegenstelling met in Vlaanderen: een perfide manier om alle Vlaamse nationalisten met de vinger te wijzen als sympathisanten van het recente oorlogsverleden. Typerend is ook dat de auteur het in 2011 nog steeds heeft over het Vlaams als de officiële taal in Vlaanderen.

Voor de Vlaamse lezer biedt dit werk dus weinig of geen meerwaarde. De Franstalige lezer, geïnteresseerd in het denken, doen en laten van de Vlaming, verdient beter dan deze niet bijzonder geslaagde poging om de wortels van de complexe Belgische situatie te analyseren.

HET GEVECHT MET LEVIATHAN

EMIEL LAMBERTS

2011. 336 blz.; 15 x 23 cm; paperback

Uitg.: Prometheus/Bert Bakker BV, Amsterdam

ISBN: 9789065544773

Prijs: 29,95 €

Bespreker: Albert Baert

Leviathan, 'het bijbelse monster', staat in dit boek voor de staatsalmacht. Aan de hand van grotendeels nieuwe bronnen, vooral afkomstig uit privéarchieven, belicht de auteur de activiteiten van de zgn. 'Zwarte Internationale'. Deze geheime lekenorganisatie in dienst van het Vaticaan en de Unie van Fribourg, toen een richtinggevende sociale denktank, was zeer actief in de tweede helft van de 19de eeuw. Door een verbinding tot stand te brengen tussen het aristocratisch conservatisme en het sociaal-politiek katholicisme probeerde zij een sociaal verweer te organiseren tegen de gecentraliseerde natiestaat vanuit antiliberaal en antisocialistische inspiratie, wat later zou uitmonden in de hedendaagse christendemocratie. Aan de hand van de biografie van de Oostenrijkse topdiplomaat Gustav von Blome (1829-1906), kleinzoon van Metternich en belangrijk tegenspeler van Bismarck, schetst de auteur de belangrijke lijnen van de Europese internationale politiek in die tijdsperiode. Hierbij heeft hij bijzondere aandacht voor de grote maatschappelijke ontwikkelingen, die in West Europa hebben geleid tot onze moderne staatsstructuren gekenmerkt door een georganiseerde samenleving met voor iedere individuele burger een gewaarborgd rechtstatuut, als tegengewicht tegen de staatsmacht.

De auteur is emeritus hoogleraar Nieuwste Geschiedenis met internationale bekendheid in zijn vakgebied. Ik vond dit een zeer interessant, vlot geschreven en verrassend toegankelijk boek, ook voor de niet professioneel geschoolde lezer met belangstelling voor de recente Europese geschiedenis.

VRIJHEID EN OPRECHTHEID
THEODORE DALRYMPLE. BART DE WEVER

2011; 47 blz.; 12 x 20 cm.; paperback
Pelckmans en 'Libera!' Kapelsestraat
222, 2950 Kapellen

ISBN: 978 90 289 5458 8; NUR 740, 736

Prijs: €6,50

Bespreker: Piet Hein Jongbloet

Een mooi uitgegeven brochure, uitgebracht door 'LIBERA!', de klassiek-liberale denktank van Vlaanderen. Aanleiding was de uitreiking van de 'Prijs voor de Vrijheid' op 3 mei 2011 te Leuven aan Theodore Dalrymple, een Engelse psychiater, ruim bekend door zijn aperte stellingnamen en talrijke geschriften. De brochure wordt ingeleid door Boudewijn Bouckaert. Daarna volgt de laudatio door Bart De Wever, en tenslotte de traditionele *Molinarirede* door Dalrymple zelf.

In zijn woord vooraf schetst Bouckaert de positie van 'LIBERA!' in het Vlaamse politieke landschap. Klassiek-liberalisme wordt gretig geassocieerd met 'de-vrije-markten-niets-meer-en-niets-anders'. Dit is uiteraard niet acceptabel voor links, die in vrije markt niets anders ziet dan een armoede en sociale ongelijkheid genererend mechanisme. Maar ook conservatief rechts, van allerlei pluimage, huivert bij deze gedachte en associeert vrije markt met moreel relativisme (bedoeld wordt moreel nihilisme en oppervlakkig consumentisme). Om hierin wat helderheid te krijgen hanteert Dalrymple de zogenaamde welvaarts-driehoek, ontwikkeld door Ingmar Stahl, een Zweeds econoom (universiteit Lund), en lid van het Nobelprijscomit . Volgens hem kan de kwaliteit van ons sociaal bestaan zich ontplooiën in drie sociale dimensies, de *staat*, de *markt* en de *samenleving* ('the civil society'). Deze laatste zorgt er voor dat het politieke krachtenveld iets ingewikkelder is en aanleiding geeft tot meer nuances dan uit de dyadische tegenstelling markt-staat zou blijken. Dit leidt volgens de inleider tot een interessante positionering van het klassiek-liberalisme in de Angelsaksische wereld versus het Europese continent. Daar speelde het politieke katholicisme een dominante rol waardoor handig gebruik gemaakt werd om de teugels van het staatsbestel in handen te nemen. Zo komt Bouckaert tot de analyse van Dalrymples rolmodel van de middenklasse voor de rest van de samenleving. De middenklasse incarneert de inspiratie voor alles wat zich lager bevindt op de sociale ladder. De wereld van de miljardairs behoort tot de sprookjessfeer met grote amusementswaarde, net zoals de adel dit vroeger deed.

In 'Plato, Dalrymple en de mythe van de elite' begint De Wever met zijn eerste kennismaking met Dalrymple in 2000, tijdens het Europees voetbalkampioenschap in België en Nederland. Naar aanleiding van de voetbalrellen in Charleroi trof hij een brief aan van Dalrymple uit de *Sunday Telegraph* met commentaar over het doorgedreven commercialisme. Niet de armoede, politiegeweld of een andere grijsgedraaide socialistische plaat waren oorzaak

van de rellen volgens hem, maar het geloof in individuele authenticiteit als hoogst bereikbaar doel, eventueel ten koste van anderen. Deze brief en de publicatie een jaar later van 'Leven aan de Onderkant' waren voor De Wever de basis voor zijn schrijfsels als columnist, later gebundeld in 'Het kostbare weefsel'. Boven de oceaan van egocentrische individuen troont een almachtige staat die het welzijn garandeert van elk individu, begeleid van wieg tot graf. Het belang van Dalrymples werk ligt in de onthulling van deze ideologische maskerade en ontkrachting van de *politiek correcte* fabel.

'Socialisme met supermarkten' was de titel van de gelauwerde. Hij begint met zelfkritiek en erkent dat zijn visie niet is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek. Zijn empirische en meest fundamentele ontdekking - die sommige mensen nog steeds diep schokt - is dat ook arme mensen, net als meer gefortuneerden, betrokken kunnen zijn en begiftigd met de gave om te denken, te redeneren, te verlangen, beslissingen te nemen enz.. Zij worden niet louter beïnvloed door materiële, maar ook door culturele omstandigheden, en vooral door ideeën. Hij verwijst als voorbeeld naar een stad in Wales, waar de enige economische activiteit er in bestond om de werkloosheidsadministratie bij te houden, naast een pseudopoging om de sociale malaise te verbeteren. Supermarkten, die het geld van de bevolking naar zich toehalen, waren de enige privé-activiteit. Exclusief van overheidswege ontvangen gelden werden via belastingen weer geïnd op de rug van actieve personen, elders in het land: een opgeblazen inefficiënte staat, waarin de moreel en financieel corrupte kring wordt gesloten en het sociale en psychische welzijn van diegenen, voor wie het systeem was bedoeld, wordt ondermijnd. Aldus de boodschap van de winnaar van de 'Prijs voor de vrijheid' (2011).

STRIJDEN OM TAAL
DE BELGISCHE TAALKWESTIE
IN HISTORISCH PERSPECTIEF
ELS WITTE & HARRY VAN VELTHOVEN

2010; 240 blz.; 14 x 22 cm.; paperback
Uitgeverij: Pelckmans, Kapellestraat
222, 2050 Kapellen

ISBN: 9789028956223; NUR 688:754

Prijs: 19,75 €

Bespreker: Piet Hein Jongbloet

Els Witte en Harry Van Velthoven hebben verschillende standaardwerken over de Belgische politiek in de 19^e en 20ste eeuw op hun naam. E. Witte is emerita hoogleraar en gewezen rector van de VUB, naast voorzitter van de Koninklijke Academie en het Vlaams Instituut voor Geschiedenis (Viges). H. Van Velthoven is hoogleraar geschiedenis aan de Hogeschool Gent. Beide auteurs maakten deel uit van het Centrum voor Interdisciplinaire Studie van Brussel (VUB).

Op heldere wijze slagen zij erin om de verschillende fasen in alle complexiteit te analyseren tussen een unitair Frans-talig België en een mogelijk confederaal land met sterke deelstaten. Taalstrategieën bleven dominant aanwezig, terwijl internationalisering en europeanisering de context verbreedden. Twee onderzoeksthema's waren hierbij van belang: enerzijds taalgebruik en taalverschuiving als sociologisch proces; anderzijds taal als factor van natievormingsproces en identiteitsopbouw. Het is erg verfrissend in een dergelijk wetenschappelijk werk terminologie aan te treffen, die bij onze VRT politicologen en zoge-

naamde 'kwaliteitsblad'-journalisten' nauwelijks bekend is:

- ° 'de Belgicistische tussenoplossingen'; de 'Belgisch nationalistische ideologie'; 'het aloude establishment van de natiestaat'; de *classe dirigeante* in Vlaanderen'; 'het Franstalige bastion dat de Belgische diplomatie gebleven was'.

- ° 'De identificatie van Brussel met de Belgische natiestaat bleef behouden, evenals de tendens om die identificatie zoveel mogelijk te koppelen aan Franstalige eentaligheid.'

- ° 'De sleutelvraag is dan ook waarom de geconstrueerde *âme belge* taalkundig niet sterk genoeg bleek, ondanks alle ingezette middelen en patriottische hoogdagen na de twee oorlogen.'

- ° '..., terwijl anderzijds de Belgische federale natiestaat voor de nodige solidariteitsmechanismen moest zorgen.'

'**Taalwetgeving onder een censitair regime**' handelt over de taalpolitiek van Frankrijk (1794-1813), van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden (1814-1830) en van België (1830-1894). Ondanks alle beweringen van Franstalige zijde, blijkt dat Koning Willem I in 1827 -- zij het na de nodige strubbelingen -- de taalhomogeniteit van Wallonië uitdrukkelijk had erkend. Het Frans bleef er namelijk de enige officiële taal, wat de vrees voor een politiek van vernederlandsing moest wegnemen. Voor de Vlamingen na 1830 was dit niet het geval: Frans werd er de officiële taal. Vanaf 1844 (de eerste Nederlandse Taal- en Letterkundige Congressen) wensten de Vlaamsgezinden een apart tweetalig statuut voor Vlaanderen én officiële erkenning van het Nederlands naast het Frans. Voor de Franstaligen stonden dergelijke eisen gelijk met incivismen en separatisme. Door de flaminganten werden deze beschuldigingen weerlegd met bedenkingen dat '*un Belge complet*' de twee talen diende te beheersen en dat zij, de echte patriotten waren. Daarmede was toen reeds voor de Franstaligen de grens van het aanvaardbare getrokken: de limiet tussen '*des justes revendications*' en '*des exagérations ridicules*' van taalfanatici. Het bleek ook de start van een traditie, waarbij de strijd meestal tweemaal diende geleverd te worden, eerst om de taalwetten te bekomen, later om ze correct en volledig te doen toepassen.

In '**De doorbraak van de massademocratie en de taalwetgeving**' wordt de overgang geschetst van het cijsregime naar het MAMS (mannelijk algemeen meervoudig stemrecht) in 1893 en later het MAES (algemeen enkelvoudig stemrecht) in 1919 tot WO II. Steeds duidelijker bleek tweetaligheid in Wallonië totaal te worden afgewezen. De eilanden van Vlaamse inwijkelingen vormden een bedreiging en moesten worden geassimileerd. Tegenover de Vlaamse keuze voor tweetaligheid stelde de francophonie haar totaalvisie: het territorialiteitsbeginsel in Wallonië, het personaliteitsbeginsel in Vlaanderen en maximale vrijheid voor de hoge statustaal in de Brusselse agglomeratie. Nationale tweetaligheid werd door de Franstaligen geïnterpreteerd als een nog verdere achteruitstelling in België, een nieuwe manifestatie van Vlaamse onderdrukking, een terugkeer naar de oorzaken van de Belgische revolutie en taaldwang van de 'Hollandse vijand'. Tweetaligheid kon alleen maar leiden tot een Vlaams ambtenomonopolie, waardoor de Walen het recht zouden verliezen om te worden geoordeeld door '*des magistrats de sa race, de sa mentalité, par des magistrats capables de comprendre non seulement ses mots, mais encore son esprit et son coeur*'. Dit gold uiteraard niet voor de Vlaamse landgenoten en bij elke taalwet kreeg Brussel een apart statuut, waarbij de Vlaamssprekende bevolking nauwelijks enige

institutionele bescherming werd geboden. Systematische overtredingen werden er getolereerd. De onwil om Nederlands te accepteren in Brussel bleef zich manifesteren op alle vlakken en er was geen sprake van pacificatie: de talentellingen werden stelselmatig gemanipuleerd en 'geïnterpreteerd', waardoor ook de gemeenten rond Brussel meer verfranst werden. In 1914 telde het lager stedelijk onderwijs nog slechts 6 Vlaamse klassen tegenover 405 Franstalige, terwijl de huistaal van 56 % van de leerlingen Vlaams was. Het Frans kon hierdoor zijn positie behouden als hoge statustaal en als nationale eenheidstaal. De Vlaamse strategie had slechts halfslachtige wetten opgeleverd en het antibelgische Vlaams-nationalisme zou snel veld winnen.

'**Taalwetten in een emanciperend Vlaanderen**' handelt over de impact van de eerste Nederlandstalige academici, met daarop volgend, de Leuvense kwestie, de afschaffing van de transmutatieklassen in Vlaanderen en van de tienjaarlijkse talentelling. Gevolg was territoriale afbakening van de regio's. Anderzijds kwam de immobiliënbeweging in de rand- en taalgrensgemeenten op gang. Franstaligen, die zich op Nederlandstalig grondgebied kwamen vestigen, weigerden zich aan te passen, terwijl de druk tot verfransing toenam in alle lagen van de Brusselse bevolking. Frans spreken en patriottisme werden met elkaar geassocieerd. In twee derden van de gevallen eisten en verkregen de Franstaligen de post van Binnenlandse Zaken voor zich op, zeer cruciaal voor de taalwetgeving. De auteurs wijzen op de uitgekende strategie om een eindbeslissing zo lang mogelijk uit te stellen en op de lange baan te schuiven, zoals wij nog dagdagelijks meemaken: vragen naar meer informatie, oprichting van werkgroepen, inschakeling van talrijke adviserende procedures en van gerechtelijke instanties. Voor de jurisprudentie hielden ze vast aan onprecieze formuleringen, slordige vertalingen en onvolledigheden, niet zelden leidend tot tegenstrijdige juridische interpretaties. Dit stelde hen in staat om de taalwetten minimaal toe te passen. Methoden om de taalwetten te omzeilen waren er voldoende: in de jaren zeventig bouwden de Brusselse gemeentebesturen een netwerk op van parallelle beleidsorganen: deze moesten zich toeleggen op persoonsgebonden materies (cultuur, welzijn), waarop de taalwetten in het Hoofdstedelijke gebied niet van toepassing waren. Zo beargumenteerde men dat artsen geen ambtenaren waren of dat hun aanwerving in de eerste plaats een wetenschappelijke aangelegenheid was. Ook bleef men sleutelen aan het taalexamen, waardoor slechts elementaire taalkennis werd getoetst. De ziekenhuizen wisselden het statutaire stelsel voor het contractuele aannemingsstelsel. Honderden schorsingen door de vicegouverneur bleven zonder gevolg. Kortom, voor de auteurs is het een understatement: men slaagde er in de taalwetten zeer minimalistisch toe te passen en het Brusselse voorbeeld bewijst vrij overtuigend dat taalwetten in bestaand taalgedrag slechts beperkt kunnen interveniëren.

'Federalisme en Taalpolitiek' behandelt het gebrek aan pacificatie in de faciliteitengemeenten, ondanks alle toegevingen, zoals het zogenaamd 'taalhoffelijkheidsakkoord'. Na de strijd om Brussel-Halle-Vilvoorde en 'Taal en Politiek in tijden van internationalisering en Europeanisering' volgt nog een 'Epiloog' en een uitgebreide rubriek met 'Bronnen en Bibliografie'.

Dit is een leerrijke en objectieve verslaglegging van wat Vlaanderen na 1830 in België is overkomen, en hoe het zich er slechts zeer gedeeltelijk aan heeft onttrokken. Het

is ongewoon om op een dergelijke wijze de verderfelijke rol van het episcopaat in alliantie met de francofone bastions belicht te zien. Zonder het instituut België was Brussel en omgeving een bloeiende Brabantse stad gebleven. Het boek is een illustratie van wat de strafpleiter, Vic Van Aelst aanklaagt: "Het Belgisch compromis bestaat niet en de Vlamingen hebben alleen maar nederlagen geslikt, de enige uitzondering wellicht was de splitsing van de Leuvense universiteit!"

KONING ZONDER LAND DE TOEKOMST VAN DE BELGISCHE MONARCHIE IN WOELIGE TIJDEN

**STEVEN SAMYN EN MARTIN
BUXANT**

2011; 175 blz.; 12 op 20 cm; paperback

Uitg.: De Bezige Bij, Amsterdam
www.debezigebij.nl

ISBN 978 90 234 5874 6

Prijs: 17,95 €

Bespreker: Jan Dockx

Na de abortuskwestie in 1990 waarschuwde de politieke wereld dat dit precedent de aanleiding moest worden om de koning een meer symbolische functie te geven. In tegenstelling tot Boudewijn is Albert II veel minder sturend. Hij zal eerder advies geven over het aanzien van België in het buitenland, vooral als het gaat over defensie en buitenlandse zaken, die meer in zijn interessesfeer liggen. Ondertussen is hij 77 jaar en de politieke wereld heeft niet veel vertrouwen in de bekwaamheid van zijn opvolger. Tot zover de inleiding. Beide journalisten (Samyn van De Morgen en Buxant van La Libre Belgique) interviewden tientallen prominente getuigen over hun ervaringen met de monarchie, met name betreffende de huidige politieke crisis.

De grote verdienste van dit boek is de inkijk in de relatie tussen vorst en politiek. Het toont vooral wat er in de Wetstraat fout loopt. Er komen zeer grappige fragmenten in voor, zoals het eerste onderhoud van Bart De Wever waarbij enkel gesproken werd over het meubilair dat werd gebruikt door prins Filip en moest terug keren naar het Koninklijk Paleis te Antwerpen, wat dan ook effectief gebeurde. De vorst was not-amused en heeft wegens het doorbreken van het 'colloque singulier' scherp gereageerd op de publicatie. Warm aanbevolen.

TUSSEN WAL EN SCHIP ROBERT DECLERCQ en MARGIT SARBOGARDI

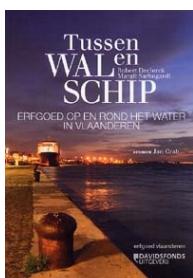
Jaartal 2011; 176 blz.; uitgebreide illustraties; paperback

Uitg. Davidsfonds, Blijde Inkomst-
straat 79-81, 3000 Leuven

ISBN: 9789056826773 3

Prijs: 16,95 €

Bespreker: Albert Baert

Met dit boek willen Erfgoed Vlaanderen en Uitgeverij Davidsfonds de inspanningen ondersteunen van de koeplvereniging Watererfgoed Vlaanderen om ons cultuurhistorisch erfgoed bij een groot publiek beter bekend te maken. Watererfgoed houdt rechtstreeks verband met water, rivieren, kanalen en Noordzee evenals met de vele waterbouwwerken, zoals watermolens, watersluizen, scheepswerven, visserijen, waterburchten en andere, die in

de loop van de eeuwen langs en in het water werden opgetrokken.

De auteurs zijn in dit opzet zeer goed geslaagd. De besproken sites zijn zeer oordeelkundig gekozen en worden in de diepte behandeld, waarbij terecht het historisch perspectief grote aandacht krijgt toegemeten. Sagen en legenden waarin water een rol speelt komen ook aan de beurt. De teksten bekoren door helderheid en vlotte stijl en worden ondersteund door voortreffelijke en sfeerscheppende fotografie van de hand van Jan Crab. Deze talrijke illustraties betekenen ongetwijfeld een meerwaarde voor dit werk.

Dit handige en nuttige boek bevat talrijke tips en praktische toeristische informatie. Het wordt van harte aanbevolen, zowel aan individuele personen, als aan groepen die een cultureel waardevolle uitstap plannen in Vlaamse natuur en landschap, maar ook aan eenieder die belangstelling heeft voor de landschappelijke rijkdom en geschiedenis van het water in onze contreien.

MONSTERS – EEN BIZAR BESTIARIUM

CHRISTOPHER DELL

2010; 192 blz.; 170 x 240 mm; 135
illustraties in kleur

Uitg.: Fontaine; BV, 's Graveland,
Nederland in co-editie met Roularta
books

www.fontaineuitgevers.nl

www.roulartabooks.be

ISBN NUMMER 978 94 90768 03 4

Prijs: 19,95 €

Bespreker: Robrecht Vermeulen

Het boek is vooral aantrekkelijk omwille van de mooie en zeer talrijke illustraties. Van de 192 pagina' zijn er slechts 40 met doorlopende tekst. De overige worden gevuld met 135 kleurenillustraties soms over twee pagina's. Ook de pagina's met tekst worden verfraaid met randillustraties. De inleiding begint met de oorsprong van de monsters volgens een Oud-Grieks episch gedicht geschreven rond 700 v.C.. Monsters zijn in alle culturen in talrijke vormen ontstaan. Een reden hiervoor is dat ze beantwoorden aan ons diepgeworteld gevoel voor het bovennatuurlijke. Monsters blijven fascineren tot in de moderne tijd omdat de mens ze zelf geschapen heeft. Ze zijn een weerspiegeling van de nooit aflatende verbeeldingskracht van de mens.

Monsters worden onderverdeeld in tien categorieën die elk het onderwerp zijn van een hoofdstuk. Het eerste hoofdstuk behandelt "Goden en Monsters". Goden en monsters zijn nauw met mekaar verwant en het is vaak moeilijk ze van mekaar te onderscheiden. Dit was zo in het oude Egypte, in het oude India, bij de Azteken en ook in het Oude Testament. Duivels en demonen zijn de meest bestendige monsters. Ze komen voor in zowat alle godsdiensten en zijn ook talrijk aanwezig in het christendom. Kunstenaars hebben zich voortdurend overtroffen om de helse creaturen uit te beelden. Magische monsters zijn over de hele wereld te vinden. Tvenaars communiceren met demonen en niet-aardse wezens, die vaak magische eigenschappen hebben en aanroepen worden als beschermers. Draken en vliegende monsters zijn wereldwijd. In verschillende culturen zijn er reusachtige vogels zoals de Rok uit '1001 Nacht' en de hindoeïstische halfgod Garuda. Verwant met deze vogels zijn de griffioen en de Russische vogelmensen Sirin en Alkonost. Het verschil tussen

Westerse en Oosterse draken wordt uitgelegd. Zeelieden kwamen thuis met verhalen over watermonsters die de wereldzeeën bevolken. Ook veel binnenlandse meren hebben hun monsters, met als meest beroemde Loch Ness. Tot de categorie van watermonsters behoren de Japanse Kappa, sirenen en meermannen, de Finse Näkki en de Slavische meerman Vodyanoy. Tot transformaties en hybriden behoren o.a. mensen met een hondekop, demonische vossen in Japan en weerwolven in Noord- en Midden-Europa. Geesten en spoken zijn geen echte monsters, maar kunnen wel monsterlijke vormen aannemen. Er zijn folkloristische monsters en monsterachtige wezens verschuilen zich aan de rand van de wereld. Een hoofdstuk is gewijd aan hoe je monsters kunt bevechten. Het is een prachtig geïllustreerd boek met een ruim overzicht van de talrijke buitennatuurlijke wezen, die voorkomen in culturen over de ganse wereld.

**WIJ ZIJN ONS BREIN
VAN BAARMOEDER TOT
ALZHEIMER
DICK SWAAB**

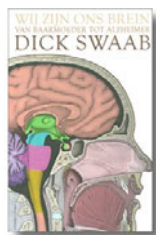
2010; 480 blz.; 15x23 cm.; 24 illustraties; paperback

Uitg. Contact, Amsterdam/Antwerpen
www.uitgeverijcontact.nl

ISBN: 978 90 254 3522 6; NUR: 870

Prijs: 24,95 €

Bespreker: Piet Hein Jongbloet

Dit wetenschappelijk boek behoort momenteel in Nederland tot de kaskrakers. Na één jaar waren er meer dan 200.000 exemplaren over de toonbank gegaan. De krantenkolommen en televisieschermen staan er bol van. De grondstelling van de auteur is dat alle menselijke gedragingen tot stand komen op basis van organische substraten en chemische processen. Deze opvatting lokte uiteraard verontwaardiging uit en ook bittere verwijten vanwege theologen, antropologen, psychologen en psychiaters, en ook schisma's tussen voor- en tegenstanders: "*Artsen die bijkleunen in de filosofie*", zo luidt het bij de psycholoog Douwe Draaisma (NRC-H, 02-08-2011) en J.J.L. Derksen, zijn vakgenoot, klaagt er over dat zijn vak "*een wezenloze feitjesmachine is geworden*" (ibidem 18-08-2011).

De auteur en het Amsterdamse herseninstituut zijn wereldwijd bekend door post mortem microscopisch onderzoek van de hersenen, dikwijls in combinatie met in vivo functionele hersenscanning (fMRI). Naam werd vooral gemaakt na de ontdekking van geslachtsverschillen in de hersenen bij homoseksuelen en transseksuelen, naast gewijzigde hersenstructuren (blz. 97-98). Ook deze publicaties brachten hevige schokken teweeg in maatschappelijk Nederland, met name in feministische- en homokringen.

Allerlei themata passeren de revue, o.a. seksuele differentiatie (man of vrouw) en met name de afwijkingen ervan, genderidentiteit (het gevoel van man of vrouw te zijn), en seksuele oriëntatie (hetero-, homo- of biseksualiteit). Zeer interessant zijn ook de hoofdstukken over de stress-as en agressie, de relaties tussen enerzijds cannabis- en ecstasy-gebruik en anderzijds psychosen en schizofrenie; autisme en het begrip 'idiot savant'; hersenstimulatie met diepte-electroden; nieuwe mogelijkheden met hersenprothesen (foetale hersentransplantatie) en gentherapie; hersenschade bij profboksers; moreel gedrag (prefrontale cortex), hallucinaties en religie; onze 'Vrije Wil' versus onbewuste wil;

'bijna doodservaringen', de ziekte van Alzheimer en dementie, en tenslotte de evolutionaire druk, die bij de mens tot grotere hersenen heeft geleid.

De auteur kruidt zijn betoog met klinische ervaringen, medische curiositeiten en met brede uitstappen naar befaamde literatoren, musicologen en politieke grootheden. De lezer treft er veel wijsheid aan uit de oudheid, (Hippocrates, Socrates, Plato, Boeddha, enz.) en citaten van Darwin, Freud en Spinoza; bv., de geesteskracht van Darwin, en de XIXe eeuwse onderbouwing van diens evolutietheorie zonder te beschikken over de hedendaagse verworvenheden. Het gaat hier om een uitstekende herscholing in de voor ons wat weggezakte neurologie en psychiatrie.

Indien ik mij een kritische opmerking mag permitteren, dan betreft die sommige bespiegelingen over evolutionaire overlevingsstrategieën. Zij klinken wellicht aantrekkelijk, maar ze lijken af en toe vergezocht en zeker niet bewezen. Niet alles moet vandaag de dag verklaard kunnen worden. Ik eindig, ten behoeve van de Vlaamse onderhandelaars die België zo nodig willen redden, met een citaat van de auteur, een onverdachte bron [Onbewust Moreel gedrag, pg 293]: "*Inherent aan het biologisch doel en moraliteit – de samenwerking bevorderen – is dat leden van het eigen groepje bevoorrecht worden. Allereerst is er de loyaliteit aan het eigen gezin, de familie en de eigen gemeenschap als een morele plicht. Pas als de overleving en de gezondheid van de naasten is gegarandeerd, kan de loyaliteitscirkel uitgebreid worden: 'Erst das Fressen, dan die Moral', zoals Bertolt Brecht schreef.*"

**HEILIGEN 365 DAGEN KUNST
EN GELOOF**

Santi giorno per giorno tra arte e fede

Mondadori Electra s.p.a. Milano

Jaar 2010; 780 blz.; 16x 12x 5 cm; rijk geïllustreerd

Uitgever: Thoth/Roularta Books

ISBN: 978 8679 361 7

Bespreker: Raymond Lenaerts

Een unieke uitgave die de heilige, wiens feest op die dag wordt gevierd door de kerk of volksgeloof, voor het eerst voorstelt in woord en beeld. 380 Kleurenillustraties, variërend van wereldberoemde kunstwerken tot anonieme heiligenprentjes, tonen de markantste figuren uit de kerkgeschiedenis. In het kort schetsen de begeleidende teksten de historische achtergrond van de heiligen, hun herkomst en betekenis van hun naam, hun traditionele iconografie. Daarnaast ook een overzicht van beroepen, landen en steden, die onder hun patronage vallen.

Dit schitterend kunstboek, met het formaat van een dikke 'missaal' uit de preconciliaire periode, is een handig kleinood dat men op elk ogenblik gemakkelijk kan raadplegen en vooral waarderen.

**VIPS Very important paintings
KARL MEERSMAN**

2007; 284 blz.; kleurendruk

Uitg. Davidsfonds, Blijde Inkomststraat 79, 3000 Leuven en Roularta Books, Roeselare

ISBN: 9789054665120

Prijs: 15,00 €

Bespreker: Albert Baert

De uitgevers hebben in dit boek 100 cartoons van bekende Vlaamse of vreemde personiteiten uit de politiek, kunst en maatschappij in het algemeen, getekend door Karl Meersman, verzameld.

De tekenkunst is, wellicht meer nog dan het schrift, één van de meest instinctieve middelen waarmee de mens ideeën en gedachten tot uitdrukking brengt. Bij sommige grafische kunstenaars is de tekening meer dan de aanloop tot een schilderij: het is een kunstwerk op zich.

De meesterlijke cartoons van Karl Meersman bevallen en betoveren door hun scherp psychologisch inzicht en satirische kijk. Zij worden telkens vergezeld van een zeer bondige maar welgekozen en suggestieve tekst. Het boek is zeer verzorgd uitgegeven in prachtige kleurendruk.

Een interessant boek voor alle liefhebbers van deze eigentijdse kunstvorm.

HET GROTESKE

Verschijnings vormen en betekenissen van menselijke excentriciteit
JACQUES DE VISSCHER

2011; 222 blz.; 9 zwart/wit illustraties; 219X139 mm.; paperback.

Uitg.: Klement Zoetermeer Nederland

- Boekencentrum-Postbus 29 2700

AA Zoetermeer

info@boekencentrum.nl; Pelckmans

Kapellen België, Kapelsestraat 222, 2950 Kapellen

www.pelckmans.be

ISBN 978 90 8687 076 9 (NL); ISBN 978 90 289 6269 9 (B)

Prijs: vanaf 18 €

Bespreker: Frank Goes

Jacques De Visscher studeerde binnenhuisarchitectuur en moraalwetenschap. Tot 2005 was hij hoogleraar filosofie aan het Hoger Architectuurinstituut Sint-Lucas in Gent; sinds 1998 is hij bijzonder hoogleraar filosofie en literatuur aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Recente publicaties van hem zijn: *'Het symbolische verlangen'* (2002); *'Muzenschemering'* (2003); *'Werkwoorden van de ethiek'* (2004); *'Paul Ricoeur: De weg naar verstaan'* (2007) en *'Honni soit qui symboles y voit'* (2008). Het boek is een aanrader voor de lezer met klassieke scholing of interesse en die zich wil verdiepen in de filosofische ontluistering van *'Het Groteske'* - door V.Hugo gedefinieerd als "de kiem van de komedie" en daarom "de rijkste bron die de natuur aan de kunst heeft kunnen bieden". De schijver definieert het als "een complexe dimensie waarin we zowel op komische als tragische, burleske als grimmige, grappige als droevige aspecten zijn gebotst, die in hun uitvergrotingen van gegevens een hyperbolische belichaming hebben gekregen." *'Het Groteske'* heeft in kunst en literatuur steeds een merkwaardige plaats gekregen. In dit boek gaat het veeleer om de wijze waarop het groteske in het algemeen behoort tot de menselijke gedragingen of situaties. Aan de hand van vele voorbeelden in literatuur, film en dagelijks leven analyseert en ontleedt de schrijver-filosof de groteske trekken. Hij analyseert de verschillen en beschrijft ook de raakpunten tussen het groteske en het morbide - het obscene - het tragische - het komische en het perverse. Filosoof Jacques de Visscher onderneemt in dit boek een boeiende beschrijving en duiding van het bizarre, het misplaatste, het potsierlijke, het smakeloze, het tragikomische, het absurde, kortom het groteske in het menselijke bestaan. De auteur exploreert daarbij het groteske aan de hand van talrijke expressievormen met vooral een

wijsgerig-antropologische basis. Hierbij maakt hij gebruik van treffende fragmenten uit zowel antieke als middeleeuwse romans, waaronder Apuleius' *'Gouden ezel'*, *'Van den vos Reynaerde'*, *'Lof der zotheid'* als uit de premoderne en moderne literatuur, waaronder het werk van Rabelais, Cervantes, Flaubert, Kafka en Oscar Wilde. Ook het filmoeuvre van Federico Fellini, de *'Peanuts-strips'* van Charles M. Schulz, alsmede dagelijkse belevenissen (wij willen lachen - we willen groot worden - we willen jong en schoon zijn en blijven) zijn voor de auteur hierbij een onuitputtelijke bron van inspiratie. Een boek over de vaak even hilarische als tragische kanten van het menselijk tekort, over de *"Comédie Humaine"* zoals die ingebakken is in onze *'Condition Humaine'*. Dit boek leest wel niet als een trein en vergt constante aandacht en reflectie. De lezer, die houdt van filosofische bespiegelingen en de literatuur kent, zal er veel voldoening aan beleven.

DE MEESTER VAN DE SCHADUW
PETER PAUL RUBENS, GEHEIM AGENT
MARK LAMSTER

Uit het Engels vertaald door Tom Dohmen

2009; 13 x 21 cm.; 349 blz.; twaalf reproducties in kleur; paperback

De Bezige Bij, Amsterdam www.debezigebij.nl

ISBN 978 90 2344199 1; NUR 320

Prijs: €19,90

Bespreker: Piet Hein Jongbloet

Mark Lamster is een Amerikaans historicus, en als Nederlandstalige lezer vraagt men zich af hoe het komt dat zoveel Angelsaksische historici er in slagen steeds nieuwe inzichten te brengen over de geschiedenis van onze Nederlanden. Lamster treedt inderdaad in het spoor van Jonathan I. Israel, Geoffrey Parker, Simon Schama, Russell Short en vele anderen. Hij schrijft verder vooral over kunst en cultuur voor *The New York Times*, *The Los Angeles Times* en *Metropolis*.

Rubens (1577-1640) werkte als diplomaat met dezelfde energie, als hij deed als kunstenaar. Hij streefde een doel na en was bereid er alles voor op het spel te zetten: zijn carrière, zijn reputatie, zijn leven. Zijn politieke carrière is vrijwel geheel vergeten en nauwelijks bekend, zelfs niet bij onderzoekers van de politieke geschiedenis, en dus ook niet bij het grote publiek. Deze studie kwam tot stand op grond van onderzoek van de archieven en vooral de talrijk bewaard gebleven brieven aan zijn vele vrienden.

Door de historische context leest dit boek niet makkelijk, maar het heeft mij uitermate geboeid. Niet makkelijk inderdaad, omdat het handelt over de Tachtigjarige Oorlog, meer in het bijzonder, vanaf het begin van het Twaalfjarig Bestand (1609) tot aan de vrede van Münster (1648). Dit is een uitermate ingewikkeld kluwen van elkander bestrijdende Europese landen, elk met eigen monarchale en geopolitieke belangen, maar ook van wisselende religieuze allianties en krijgskansen. Hiervan was Rubens, als zeer gerespecteerd schilder-diplomaat, een bevoorrechte getuige.

Het boek is boeiend omdat Rubens' carrière als schilder-diplomaat van het begin tot het einde te volgen is. Drieëntwintig jaar oud reist hij naar Italië, waar hij aan het hof van Mantua belandt en er meteen het nodige gezag verworft om door de hertog - ondanks veel naijver in de hofhouding - te worden uitgestuurd naar Filips IV, koning van Spanje. Van Madrid reist hij naar Parijs, waar hij in dit internationale circuit veel vrienden maakt, die hem levenslang trouw zijn en hem blijven inlichten over de Parijse

intriges. Eenendertig jaar oud (1608) komt hij terug naar Antwerpen, stad van zijn jeugd, maar nu ondergedompeld in volle contrareformatie onder gezag van Albrecht en Isabella, landvoogden in de Spaanse Nederlanden. Op de Wapper koopt hij een pand, verbouwt het naar eigen inzichten, het nu beroemde Rubenshuis. Na de dood van Albrecht komen de Spaanse Nederlanden steeds meer in handen van een Spaanse junta in Brussel, maar hij verwerft het vertrouwen van de Infante Isabella. Met haar instemming wordt in het geheim contact gezocht met de 'Hollanders' in het Noorden om de vijandelijkheden in de Zuidelijke provincies te verminderen en te bevrijden van het Spaanse katholieke juk. Deze contacten worden zeer gewantrouwd door Frankrijk. Via een ijlbood bericht hij (1625) hierover aan de Infante: "... *de onthulling van onze geheimen en de waarschuwing van de Fransen, die van oudsher ons vijandig gezind zijn, zodat ze zich met grotere snelheid en geweld kunnen verzetten tegen onze plannen en die met al hun krachten verhinderen; en tot de volledige afkeer van de prins van Oranje en het afbreken van iedere onderhandeling over deze zaak, die nu zo ver gevorderd is, als Uwe hoogheid weet.*".

Van Isabella krijgt hij een nieuwe opdracht, namelijk Filips IV in Madrid te gaan overtuigen van de noodzaak van een vredesverdrag met Engeland. Ook voor Spanje waren de oorlogsinspanningen uitermate zwaar en in Brussel bleef het steeds opnieuw wachten op de nodige gelden om de soldij te betalen van de troepen. In dit verband was een daarop volgende diplomatieke zending naar Charles I in Londen voor Rubens een ultieme droom, hoewel bijzonder moeilijk. Als protestantse natie had Engeland de (Noordelijke) Verenigde Nederlanden steeds militair en financieel ondersteund. Indien Engeland geen wapens meer zou leveren aan de bevrijde Noordelijke Nederlanden, dan groeiden de kansen voor een dergelijke wapenstilstand. Een verdrag tussen Engeland en Spanje zou de zo nodige rust in zijn van uit het Noorden voortdurend bedreigde 'geliefde Antwerpen' en zijn 'geliefde Vlaanderen' terug kunnen brengen. Deze hadden zwaar te lijden door de Spaanse verwaarlozing en de kinderachtig halsstarrige weigering van de 22-jarige vorst om een compromis te sluiten met de 'Hollanders'. Uiteindelijk slaagt Rubens er in Charles I hiervan te overtuigen, maar het antwoord van Madrid op het vredesvoorstel was zeer aarzelend en de gunstige vooruitzichten werden door de sluwe en intrigerende Richelieu, eerste minister van Frankrijk, die lout had geroken, gedwarsboomd. Als katholieke natie had hij tegen het katholieke Spanje een alliantie gesloten met de protestantse 'Hollanders'. Hierdoor komen de Zuidelijke Nederlanden in steeds moeilijker vaarwater, met terreinverlies aan beide fronten als gevolg. Onder de dreiging van een opstand in het verarmde en moegetergde Vlaanderen, tegen het Spaanse regime door de 'Vlaamse adel' geeft Isabella hem een nieuwe opdracht, namelijk rechtstreeks contact zoeken met Frederik Hendrik, prins van Oranje in den Haag. De oorlogskansen zijn inmiddels aan het keren en voor het eerst loopt voor Rubens deze missie uit op een mislukking. Dit zijn dan ook zijn laatste diplomatieke stappen. Vijf jaar later sterft hij, zeer gerespecteerd door zijn stadsgenoten. En 13 jaar later (1648) wordt de vrede in Münster gesloten met de scheiding van de Nederlanden en niet zoals Rubens had beoogd!

Als lezer word je door de auteur meegesleept en blijf je geboeid door de statuur van Rubens, een figuur voor alle tijden! Op 20 febr. 1626 schreef hij aan een vriend: "Het

zou toch veel beter zijn als jongemannen die tegenwoordig de wereld regeren onderling vriendschappelijke relaties konden onderhouden in de plaats van de hele christenheid in de ellende te storten met hun nukken en grillen."

Om het de lezer iets makkelijker te maken volgt achteraan een lijst van *personages* per land; een *chronologie* van 1548 tot 1648, een uitgebreide lijst met *noten*, een *selectieve bibliografie* en tenslotte, een *namenregister*.

ARTSEN IN GEBREKE **Zelfregulering door het medisch beroep**

RITA SCHEPERS

2008; 279 blz.; 24,3 x 17,3 cm;
paperback

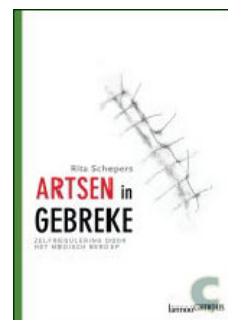
Uitg. LannooCampus, Naamsesteenweg 201, 3001 Leuven

www.lannoo-campus.com

ISBN 978 90 209 7939 8; NUR 870

Prijs: 29,90 €

Bespreker: Jan van Meirhaeghe

Artsen in gebreke zijn artsen die bij herhaling fouten maken en/of structureel 'over de schreef' gaan. Deze fouten hebben te maken met verkeerde of late diagnoses, fouten in behandeling of preventie, in communicatie of uitrusting, of met ongewenste intimiteiten.

In de inleiding stelt de auteur dat 'artsen in gebreke' in haar boek centraal staan. Na lectuur ben ik het daar niet mee eens. Het handelt veeleer over de instanties die het probleem aanpakken of horen aan te pakken, zoals de Orde, de provinciale geneeskundige commissie, het RIZIV. In het laatste deel worden twee voorbeelden van de aanpak van ziekenhuizen beschreven, en daar wordt het iets concreter. Toch krijgen 'algemeenheden' de overhand en valt er weinig concrete informatie te rapen, laat staan gericht advies.

De auteur is socioloog en bekijkt de materie natuurlijk vanuit deze invalshoek. Het is voor ons ook wel eens nuttig en leerzaam om dit perspectief te kennen. Anderzijds blijkt uit het woordgebruik dat de 'instelling' van de auteur niet meteen arts-vriendelijk is. Het is wellicht wat eigen aan het onderwerp, want niet alleen de arts is in gebreke, ook de arts in het algemeen: zij zijn corporatistisch, oefenen minder dan mogelijk en wenselijk zelfcontrole uit, de medische raden zijn te syndicaal gebonden, enz.... Ook het principe dat alleen vakgenoten de kwaliteit van het medisch handelen kunnen/mogen controleren wordt ter discussie gesteld.

Het boek bestaat uit vier delen. Het eerste deel gaat over de algemene situering en de methodiek van het onderzoek. Het tweede handelt over de regulering en controle op artsen (in gebreke) op landelijk vlak (Orde, provinciale commissie, RIZIV). Het derde bespreekt de regulering op ziekenhuisniveau, met 2 casussen. In het vierde deel wordt de situatie vergeleken met Nederland en Frankrijk.

De hoofdstukken over de 'Dienst Geneeskundige Controle' van het RIZIV moeten als een historisch overzicht worden beschouwd, aangezien deze dienst in 2007 grondig werd hervormd tot 'Dienst voor Geneeskundige Evaluatie en Controle'. Vreemd toch dat dit in een boek, uitgegeven in 2008, alleen maar terzijde wordt vermeld en dat twee hoofdstukken met uitgebreid cijfermateriaal (hoofdzakelijk uit de jaren '90) worden gewijd aan deze dienst en zijn relatie tot de Orde. Hoewel veel cijfermateriaal meer dan 10 jaar oud is, blijven een aantal analyses en conclusies

i.v.m. artsen in gebreke toch valabel, ook al blijkt de relevantie ervan onder het feit te lijden dat het gros van de gegevens dateert van vóór 2002.

Direct na verschijning werd het boek ook besproken in “Q-ratio”, tijdschrift van de provinciale raad van de Orde in West-Vlaanderen. Daarin schrijft de voorzitter van de raad: “De auteur beweert de voorzitters van de provinciale raden ondervraagd te hebben. Ondergetekende werd niet ondervraagd. Ofwel werd een voorzitter vóór 2003 ondervraagd en kan men zich de relevantie hiervan op heden afvragen, ofwel werden niet alle voorzitters geïnterviewd, en dan kan men vragen stellen omtrent de wetenschappelijke correctheid”. Tenslotte, één van de conclusies is – hoe zou het ook anders kunnen? – dat over ‘*artsen in gebreke*’ in Vlaanderen anders wordt geoordeeld én veroordeeld dan in Brussel/Wallonië.

ACHTER SLOT EN GRENDEL DE VERWORPENEN DER AARDE

LUC DEWAELE

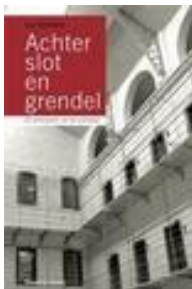
2010; 288 blz.; 14 op 21 cm; paperback

Uitg.: Roularta Books Roeselare, roulartabooks@roularta.be

ISBN 978 90 8679 327 3

Prijs: 19,90 €

Bespreker: Jan Dockx

Buitenstaanders kunnen zich geen idee vormen hoe in een detentiecentrum de samenleving van moordenaars, overvallers, verkrachters, drugsdealers en pedofielen is georganiseerd. De schrijver was jarenlang cipier en dus bevoorrechte getuige. Hij observeerde dag in dag uit het gevangenisgebeuren. In feite is het boek een verhalenbundel met een boeiende inkijk in het leven achter de tralies.

Luc Dewaele was een succesvol streekreporter. Hij raakte gefascineerd door het leven in de gevangenis, waar veel menselijk wrak hout aanspoelt en ballingsoord voor criminelen. Hij heeft daarvoor speciaal het examen penitentiair beampte afgelegd. Het boek is gebaseerd op gebeurtenissen in het Penitentiair Complex Brugge, een relatief moderne inrichting met leefgroepen.

NEMESIS

PHILIP ROTH

2010; 272 blz.; 15 op 22 cm; gebonden

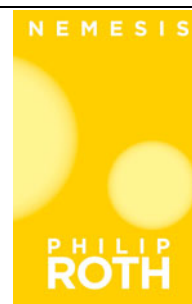
Uitg.: De Bezige Bij

www.debezigebij.nl

ISBN 978 90 234 5929 3

Prijs: 19,90 euro

Bespreker: Jan Dockx

De titel Nemesis verwijst naar de Griekse godin van de wrekende gerechtigheid. Zij is bewaakster van de morele en natuurlijke orde en straft overmoed (hybris). De roman beschrijft de gevolgen van een polio-epidemie in een hechte gemeenschap in de zomer van het oorlogsjaar 1944. Cantor, de hoofdpersoon is speelplaatsleider en zeer verknocht aan zijn kinderen. Wanneer poliomyelitis ook zijn speelplaats treft neemt Roth de lezer mee met angst, paniek, woede, verbijstering, lijden en verdriet: het scala van emoties die zo'n epidemie opwekt. Cantor is een integere levenslustige man, verwickeld in zijn eigen stille strijd tegen de epidemie. Hij gaat tenslotte een persoonlijke tragedie tegemoet.

De thema's van Roth keren steeds terug in zijn werk: welke keuzes hebben een noodlottige invloed op de loop van een leven en hoe weerloos staat de mens tegenover de macht van het toeval?

PERSONALIA

IN MEMORIAM PROFESSOR DOCTOR JOZEF JOOSSENS

Op 29 juni 2011 overleed te Leuven VGV-lid Jozef Victor Joossens.

Hij werd geboren te Borgerhout op 12 februari 1915.

Het VGV biedt aan de familie zijn oprechte deelneming aan.

Hieronder volgen uittreksels uit de laudatio door Prof. Dr. Hugo Ector.

Geachte Familie Joossens, Mevrouwen, Mijne Heren,

Het is voor mij een eer de laudatio uit te spreken voor Prof. Dr. Jozef Victor Joossens; en dit namens de Faculteit Geneeskunde van de Katholieke Universiteit Leuven, het UZ Gasthuisberg en zijn dienst Cardiologie en ook namens de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België.

Prof. Dr. J.V. Joossens werd geboren te Borgerhout op 12 februari 1915. De gemiddelde levensverwachting was toen 55 jaar. Vader overleed op 51 jarige leeftijd en moeder op 67 jaar. Zijn zus was 33 jaar bij overlijden. Zij was het slachtoffer van een verdwaalde V1 bom. Zijn broer bereikte de leeftijd van 90 jaar. Wellicht verklaart deze familiegeschiedenis enigszins de motivering van Prof. Joossens voor de studie van de levensverwachting en haar predictors. Hij huwde met mevrouw Agnes Buys op 12 september 1942. Mevrouw Buys overleed op Kerstdag 2005: zij was toen 85. Vier zonen zorgden voor twaalf kleinkinderen. Er zijn reeds vijftien achterkleinkinderen.

Prof Joossens promoveerde tot doctor in de geneeskunde in 1939: als student behaalde hij viermaal grootste en driemaal grote onderscheiding. Hij was assistent bij Prof. Van Goidsenhoven van 1940 tot 1946. Nadien werkte hij als internist te Antwerpen in de Sint-Lucaskliniek te Ekeren tot 1954. Toen werd hij docent aan de Faculteit Geneeskunde en hoofd van het Centraal Klinisch Laboratorium te Leuven. Hij werd hoofd van de Afdeling Cardiologie van 1955 tot 1980, gewoon hoogleraar van 1958 tot 1984, jaar dat hij werd toegelaten tot het emeritaat. Hij was ook stichter en hoofd van de Afdeling Epidemiologie,

School voor Maatschappelijke Gezondheid, van 1965 tot 1984. Van 1971 tot 1973 was hij voorzitter van de Belgische Vereniging voor Cardiologie.

De heer Herwig Deumes, teamverantwoordelijke van de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België verzocht me volgende boodschap mee te delen: “Wegens zijn grote wetenschappelijke verdienste werd Professor Joossens door de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België in 1956 verkozen tot corresponderend lid. In 1970 promoveerde hij tot titelvoorzitter. Hij maakte deel uit van het bestuur van 1982 tot 1984, toen hij door de leden tot voorzitter werd verkozen. Ook na zijn voorzitterschap bleef hij zich als stichtend lid en voorzitter van de “Vaste Commissie voor de Voeding” inzetten voor de verbetering van de voeding in België. In 2008 werd Prof. Jozef Joossens gepromoveerd tot erelid van de Academie voor Geneeskunde.”

Zijn bijzonderste boodschap bracht Prof Joossens in een mededeling voor de Koninklijke Academie voor Geneeskunde van België in 1996. Zij luidde als volgt: “De veranderingen in mortaliteit en levensverwachting, zoals we deze zien sinds 1960, correleren met verandering van levensstijl, consumptie van zout, fruit, groenten, verzadigde vetten, rookgewoontes”.

Een generatie geneesheren kennen Prof. Joossens ook als lesgever, supervisor, diensthoofd Cardiologie. Hij mag beschouwd worden als stichter van de dienst. Hij omringde zich met uitstekende stafleden: Prof. Hilaire De Geest die hem zou opvolgen als diensthoofd, wijlen Prof. Hugo Kesteloot, wijlen Prof. Toon Amery. U zult opmerken dat de selectie door Prof. Joossens niet was gericht op de meest volgzaamste karakters maar wel op persoonlijkheden met ambitie, wilskracht en verantwoordelijkheidsgevoel. Het aantal stafleden steeg daarna volgens een logaritmische schaal. Nieuwe stafleden voegden zich bij de groep Cardiologie. Zij droegen bij tot wat de bakermat werd van de moderne cardiologie: hartchirurgie, hartkatheterisatie, elektrocardiologie. De rol van de dienst Cardiologie wat betreft thrombolysie is toonaangevend geweest: studenten van Prof. Joossens zoals Desire Collen, Jan Piessens, Frans Van de Werf speelden hierbij een grote rol.

We moeten erkennen dat voor een universitaire medische dienst stuurvastheid nodig is. Die stuurvastheid zorgde voor een jaarlijkse ontvangst ten huize. Daar ontdekten we een JVJ in zijn serre met prachtige orchideeën. De gastronomie volgens zijn strikte regels was uitstekend. Traditioneel was er ook een soort QUIZ waarbij de assistenten en hun partner apart een aantal vragen moesten beantwoorden. We dachten dat dit alleen maar een spel was. Nu vermoed ik dat hij op die manier een preselectie hield voor eventuele latere stafleden.

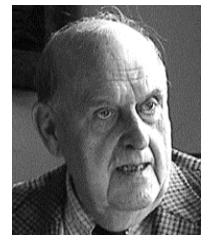
Ik heb Prof. Joossens de laatste keer gezien op zijn 95ste verjaardag. Zoon Jack en kleindochters waren aanwezig. Ik denk dat hij me toen niet meer herkend heeft. Evenwel bladerde hij met grote aandacht in de thesis van kleindochter Marie. Dit bewijst dat zelfs toen zijn academische geest nog steeds aanwezig was. Prof. Dr. J.V. Joossens was een waardig vertegenwoordiger van de Universitas Catholica Lovaniensis, de zetel van wijsheid voor heel de wereld.

Em. Prof. Dr. Hugo Ector, MD, PhD, FESC
4 Juli 2011

IN MEMORIAM DOKTER JEAN DE KEYSER

Op 27 juli 2011 overleed te Malle onze collega en VGV-lid Jean De Keyser.
Hij werd geboren te Londen op 28 februari 1917 en was actief als algemeen chirurg in de Antwerpse regio.
Het VGV biedt zijn oprechte deelneming aan de familie aan.

Raymond Lenaerts

Op de uitvaartdienst werd de overledene herdacht als een arts, die zich dag en nacht inzette voor zijn patiënten en zijn vakliteratuur goed bijhield.
Hij was ook levensgenieter, die de culinaire literatuur volgde en deze kunst zelf beoefende. In zijn jeugd was hij zeer actief in de sport, en zijn kinderen en kleinkinderen moedigde hij hierin aan.
Vooral was hij familieman.
Hij bleef zeer trouw het VGV steunen en zijn bidprentje was gesierd met het vers van Stijn Streuvels: “Ik heb lang en gelukkig geleefd, niets gevraagd en veel gekregen”

Piet Hein Jongbloet

BRIEFWISSELING

Van: Eric Ponette

Aan: Vlaamse Vereniging Autisme

Verzonden: vrijdag 5 augustus 2011 13:16

Onderwerp: Affiche "Archetype van een autist?" in De Standaard 02.08.11 p. 14

Mevrouw, Mijnheer,

Ik zag met verwondering bovenvermelde affiche met een gecombineerde afbeelding van Bart De Wever en Elio Di Rupo.

Indien het de bedoeling is de aandacht te vestigen op de Vlaamse Vereniging Autisme, dan is ze geslaagd.

Indien het de bedoeling is sympathie te verwekken voor jullie - in mijn ogen verdienstelijke - patiëntenvereniging, dan heb ik mijn bedenkingen.

Ik betreur dat U zich mengt in een partijpolitiek debat, dat niets te maken heeft met de belangen van de vereniging en waarin U bovendien de vereniging meesleurt.

Eric Ponette

Em. gewoon hoogleraar geneeskunde, KU.Leuven

E-post: eric.ponette@skynet.be

Van: Ruth Raymaekers

Aan: eric.ponette@skynet.be

Verzonden: maandag 22 augustus 2011 0:48

Onderwerp: RE: Affiche "Archetype van een autist?" in De Standaard 02.08.11 p. 14

Geachte,

De advertentie van de Vlaamse Vereniging Autisme in het kader van de Standaard Solidariteitsprijs kwam tot stand in de maand juni -een moment van volledige politieke impasse- en speelt hier op in. De campagne wil door middel van een sterk beeld mensen doen stil staan bij autisme en neemt helemaal **geen politiek standpunt** in.

In de cartoon worden **beide** hoofdrolspelers van de politieke actualiteit voorgesteld als archetypes van een autist. Als vereniging willen we net een **vraagteken** plaatsen bij het in hokjes duwen van mensen op basis van persoonlijkheidskenmerken.

We willen mensen met autisme – in tegenstelling tot het scheldwoord autist – voorstellen als burgers die deelnemen aan de samenleving en er mee vorm en kleur aan geven. We vragen dan ook begrip voor hen en hun omgeving in plaats van hen stereotiep in een hoekje te drummen als zouden zij de enigen zijn die het moeilijk hebben met communicatie, sociale contacten en flexibiliteit.

In de zomer geeft De Standaard organisaties uit de wereld van het goede doel de kans om **gratis** in de krant te adverteren. 24 organisaties, waaronder ook de Vlaamse Vereniging Autisme werden geselecteerd door een jury.

Gezien onze organisatie nauwelijks gesubsidieerd is en voornamelijk werkt met middelen die door trouwe donateurs worden ter beschikking gesteld, proberen wij onze sensibilisatieopdracht een zo ruim mogelijke impact te

geven door samen te werken met een professioneel communicatiebureau, CHOCO.

U vindt een fragment van het persbericht hier onder ter verduidelijking van de advertentie:

De makers van de advertentie: Bert Braet / art director en Steven Goedhart / copywriter communicatiebureau CHOCO.

De twee hoofdrolspelers zijn Bart De Wever en Elio Di Rupo. In hun onderhandelingen komen ze niet nader tot elkaar. Voor de buitenwereld lijken ze niet te kunnen communiceren, kunnen zich niet verplaatsen in de gevoelens van anderen, kunnen moeilijk toegeven... Gedrag waarop mensen met autisme vaak worden vastgepind als outsiders. Vandaar ons idee om een mix van beide politici af te beelden als 'archetype van een autist?'. Niet kwaad bedoeld, maar wel met een ferme knipoog naar de politieke situatie. Daarom hebben we ook gekozen voor een getekende illustratie, en niet voor een fotomontage, vanwege het relativerende van een cartoon.

met vriendelijke groeten,

Ruth Raymaekers

Vlaamse Vereniging Autisme,

Groot Begijnhof 14, 9040 Sint-Amandsberg

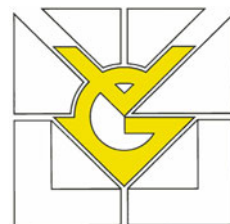
www.autismevlaanderen.be - autismetefoon 078 152 252

Antwerpen, 11 augustus 2011,

Aan de Vlaamse Vereniging Autisme

Groot Begijnhof 14

9040 Gent

Betreft: advertentie in De Standaard: archetype van een autist.

Geachte Dames/Heren,

Uw paginagrote advertentie, verschenen op dinsdag 02.08.11 ter gelegenheid van De Standaard Solidariteitsprijs, getuigt van bijzonder weinig smaak en inspiratie. Suggesteren dat het uitblijven van de vorming van een federale regering een gevolg is van het autistisch gedrag van twee toppolitici (De Wever en Di Rupo) is zonder meer een loopje nemen met het belang van de huidige politieke crisis.

Deze zelfde politieke impasse vervolgens uitklaren met vijf stellingen zoals ongevoeligheid, weigering tot een gesprek, verzet tegen verandering, het initiatief voor contact bij de andere partij laten en tenslotte de gehechtheid aan bepaalde voorwerpen is een belediging van de ratio.

Het onderschrift is mogelijk nog obscuurder: iemand die een gans land gijzelt (wie mag die toch zijn?) is wel wat autistisch maar zeg het niet luidop. Of zou de ene meer gevisieerd worden dan de andere?

Met deze politiek gekleurde advertentie overstijgt u uw "missie van ouder- en familievereniging met als doel het empoweren (werkwoord niet opgenomen in Van Dale, twaalfde druk) van alle betrokkenen bij het autismeprobleem".

Daarom betreurt het Vlaams Geneeskundigenverbond (VGV) dat u, bekend als een degelijke en actieve Vlaamse vereniging, in de val bent gelokt door het reclamebureau Choco en door de tekenaar Karl Meersman.

Uw doel werd deels wel bereikt: u hebt waarschijnlijk veel aandacht getrokken maar of de donaties hiermee gevoelig zullen toenemen is een andere vraag.

Dergelijke advertentietechnieken zijn allerm minst origineel, getuigen van weinig smaak en zijn niet voor herhaling vatbaar.

Met de meeste hoogachting,

Jan Dockx

Voorzitter Vlaams Geneeskundigenverbond, niet partijgebonden socio-culturele Vlaamse artsvereniging.

Aan AIR MALTA OFFICE
De Brouckèreplein, 48/3,
1000 Brussel

25 oktober 2011

Geachte Heer, Mevrouw,

Professor Dr. André Van Assche maakte ons op 16 juli ll. een klacht over in verband met een vliegtuigreis op 16 juni ll. met Uw maatschappij van Malta naar Brussel. Hij liet ons namelijk weten dat tijdens dit traject de aankondigingen gebeurden in het Maltees, het Engels en het Frans, doch niet in het Nederlands.

Het Vlaams Geneeskundigenverbond (VGV) is ten zeerste verwonderd over die belediging tegenover de Nederlandstalige passagiers en zal dit feit aan zijn leden kenbaar maken, aangezien U zelfs niet de moeite hebt gedaan om op zijn klacht, geformuleerd in een elektronische brief van 25 juni ll., te antwoorden.

Namens de Raad van Bestuur van het VGV,

Dr. Jan Dockx, VGV-voorzitter

Van: Sciberras Angelo at Airmalta

Aan: André Van Assche; info@vgv.be

Verzonden: donderdag 27 oktober 2011 16:42

Onderwerp: RE: Airmalta.com. taalgebruik in het vliegtuig;

Dear Prof F A Van Assche,
CC Dr Jan Dockx,

Good afternoon. We have investigated this matter with our cabin crew department and teh altter confirms that announcements on the Brussels route are delivered in Maltese and English only.

We regret any inconvenience and we look forward to serve you better in the future.

Thank you.

Angelo Sciberras
Regional Manager Benelux, Air Malta plc
angelo.sciberras@airmalta.com

Van: André Van Assche

Aan: Sciberras Angelo at Airmalta

Verzonden: donderdag 27 oktober 2011 21:59

CC: info@vgv.be; eric.ponette@skynet.be

Onderwerp: RE: Airmalta.com. taalgebruik in het vliegtuig;

Dear,

I thank you for your mail.

However, on the flight mentioned in my previous mail, I stated that the third language used for announcements on that flight was French.

I do regret that the crew department did inform you otherwise.

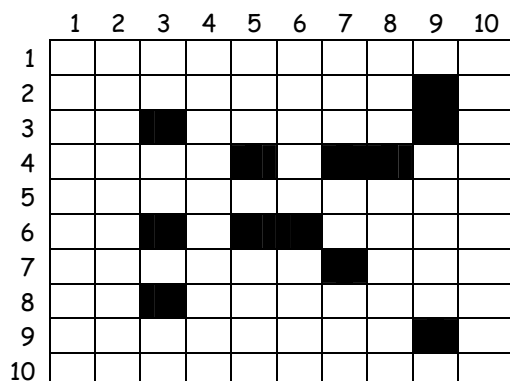
I do hope that, if in the future you make announcements on flights from and to Brussels in an other language than English and Maltese, you will also use Dutch , the language spoken by the majority of the Belgians.

Kind regards,

Prof F A Van Assche

HOMO LUDENS

KRUISWOORDRAADSEL

Dit kruiswoordraadsel werd ingezonden door
Prof. Dr. Dirk Lahaye

Oplossing vorig nummer:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	A	N	T	H	R	A	C	O	S	E
2	N	O	V	E	E	N		S	I	V
3	A	D	U	L	T		D	M	S	A
4	B	U		P	R	I	M	O		G
5	O	L	R		O	N		M	E	I
6	L	I	A		P		K	E	R	N
7	I		V	A	L	E	N	T	I	A
8	S	L	A		A		E	N	T	
9	M	E	G	A	S	T	E	R		I
10	E	U	E	S	T	H	E	S	I	E

HORIZONTAAL

- Deze beroepsziekte wordt veroorzaakt door het inademen van melasse-stof
- Afgodendienaar (Fr)
- Stad in West-Vlaanderen - Moegetergde leeuw
- Ontving - Nederlandse waterloop
- Negatieve pers (rijkelijk aanwezig in Vlaanderen)
- Verenigde Staten - Groot profeet
- Eilandengroep in de Stille Oceaan - Meetkundig lichaam
- Gebalk - De proef op de som (Eng)
- Activiteit van Nick Nuyens daags na de Ronde van Vlaanderen
- Enzym dat elastische weefsels oplost

VERTICAAL

- Afbraakproduct van Hemoglobine
- Zeldzaam schoon jongensachtig
- Oosters bordspel - Muzieknoot - Familielid
- Interstitiële longaandoening
- Kaapverdisch eiland - Ei van haarplag in kleuterscholen
- Hoppedrager - Stadje in Noord-Oost Indië
- ... et labora - Muzieknoot - Tiental
- Standaardfout van het gemiddelde - pigmentloze vrouw
- Negatief geladen deeltje
- Lichaamspijn

Wie maakt ook een ontwerp met woorden

(gedeeltelijk medische thema's) en zwarte vakjes?

Inzendingen zijn nog steeds welkom via brief of per e-post:

Redactie Periodiek, VGV, Ergo de Waellaan, 3 - bus 14,
2100 Deurne-Antwerpen - info@vgv.be

HEKELLIED

Elio

wijs: Die Forelle (Schubert)

Wie kent er niet de felle
de grote super Elio
in hemdsmouw en bretellen
voor TV en radio,
komt hij vlot in het Vlaams vertellen
hoe 't zit met onze regio
verkoopt met snottebellen
belgische oratio:
borrelnootjes en karamellen
belooft hij subito.

Maar als Vlamingen hem kwellen
dan gaan bij deze Heer,
weerklinken d' alarmbellen
en keer, op keer,
hij schrikt en hij verslikt zich,
en gaat, 't rood strikje op en neer.

Dan begint de nek te zwellen
van super Elio,
moeten Vlamingen het stellen
met de Waalse ovatio
en roept men in Bruxelles:
"Ecce sapiens homo".

V.V.

*Hekellied ingezonden door een VGV-lid

Bescherming op elke leeftijd

Het enige Europese bedrijf
dat zich uitsluitend toelegt op vaccins

www.spmsd.com